

ΟΛΥΜΠΙΑΣ ΜΑΚΡΗ,

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΤΗΣ
ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
Δ. Ν. ΤΖΑΚΑ & Σ. ΔΕΛΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1876
ΑΘΗΝΑΙ - ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 65

S. Karotsis
ΟΛΥΜΠΙΑΣ Π. ΜΑΚΡΗ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΣΣΗΣ

Αρειο 45143

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΤ' ΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ

Αριθ. έγκριτικής αποφάσεως 54410/1950

ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
Δ. ΤΖΑΚΑ — Σ. ΔΕΛΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 65 — ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1870
ΑΘΗΝΑΙ 1950

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΔΙΣΙΣ ΔΙΔ. ΒΙΒΛΙΩΝ

Αριθ. πρωτ. 54408

Αθηναι τῇ 22-6-50

Πρός

τὴν κ. Μακρῆ Ὀλυμπίαν

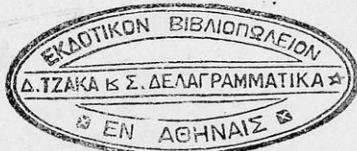
δός Μαντζαγριωτάκη 98 (Καλλιθέα)

Ανακοινοῦμεν ότι διὰ τῆς ὑπὸ ἀριθμ. 54410[1950] ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργείου μετὰ σύμφωνον γνωμάτευσιν τοῦ Κεντρικοῦ Γνωμοδοτικοῦ καὶ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἐνεκρίθη ὅπως χρησιμοποιηθῇ ὡς βοηθητικὸν βιβλίον τοῦ μαθήματος τῆς Γεωγραφίας διὰ τοὺς μαθήτας τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον Γεωγραφία **Εύρώπης** βιβλίον ὅμدان ἐπὶ μίαν τριετίαν.

Παρακαλοῦμεν ὅμεν ὅπως μεριμνήσητε διὰ τὴν ἔγκαιρον ἐκτύπωσιν τοῦ βιβλίου τούτου συμμορφουμένη πρὸς τὰς ὑποδείξεις τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου καὶ τὸν κανονισμὸν ἐκδόσεως βοηθητικῶν βιβλίων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Ἐντολῇ Ὑπουργοῦ
Ο Διευθυντὴς
Χ. Μούστρης

Τὰ γνήσια ἀντίτυπα ἔχουν τὴν ὑπογραφὴν τῆς Ὀλυμπίας Μακρῆ καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Ἐκδοτικοῦ Οίκου.

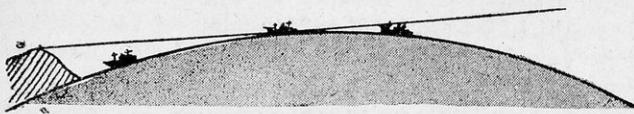

~~Α'. Η ΓΗ~~

~~Σχῆμα τῆς Γῆς.~~

‘Η Γῆ, δπως μάθαμε στὴν Ε' ταξη, εἶναι σὰν σφαῖδα. Αὐτὸ τὸ καταλαβαίνομε :

- Γιατὶ ἡ ἐπιφάνεια καὶ τῆς θαλάσσης καὶ τῆς στεριῶς εἶναι καμπυλωτὴ

Εἰκ. 1. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης εἶναι καμπυλωτὴ.

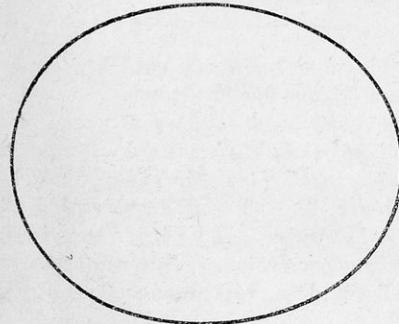
πρὸς ὅλες τὶς διευθύνσεις.

- Γιατὶ ὅσο πιὸ ὑψηλὰ βρισκόμαστε, τόση μεγαλύτερῃ ἔκτασῃ τῆς Γῆς βλέπομε. Μάθαμε ἀκόμη ὅτι ἡ Γῆ δὲν στρογγύλεται πουθενά.

Ἄπὸ μετρήσεις, ποὺ ἔκαμαν πάνω σὲ μεσημβρινὸς τῆς Γῆς, βρῆκαν ὅτι οἱ μεσημβρινοὶ δὲν ἔχουν τὸ σχῆμα, ποὺ ἔχει ἔνας κύκλος. Εἶναι ἔξωγκωμένοι στὸ μέρος τοῦ Ἱσημερινοῦ καὶ πιεσμένοι στοὺς Πόλους. Τὸ σχῆμα αὐτὸ λέγεται ἔλλειψη.

Ἄφοῦ οἱ μεσημβρινοὶ τῆς Γῆς δὲν εἶναι κύκλοι ἀλλὰ ἔλλειψεις, γι' αὐτὸ καὶ ἡ Γῆ δὲν ἔχει ἀκριβῶς τὸ σχῆμα σφαῖδας, ἀλλὰ μοιάζει σὰν σφαῖδα. Εἶναι ἔξωγκωμένη στὸν Ἱσημερινό της καὶ πιεσμένη στοὺς Πόλους της.

Ἡ εἰκόνα 2 δείχνει ἔλλειψη. Οἱ μεσημβρινοὶ διμως τῆς Γῆς δὲν εἶναι τόσον πολὺ πιεσμένοι στοὺς Πόλους, ὅσο δείχνει ἡ εἰκόνα.

Εἰκ. 2. Οἱ μεσημβρινοὶ τῆς Γῆς δὲν εἶναι τόσο πολὺ πιεσμένοι στοὺς Πόλους, ὅσο δείχνει ἡ εἰκόνα.

~~ΜΕΓΕΘΟΣ τῆς Γῆς.~~

Μὲ μετρήσεις, ποὺ ἔκαμαν, βρῆκαν ὅτι οἱ μεσημβρινοὶ τῆς Γῆς ἔχουν μῆκος δηλαδὴ περιφέρεια 40.000 χιλιόμετρα. Γνωρίζοντες τὴν περιφέρεια, μποροῦμε νὰ βροῦμε καὶ πόση εἶναι ἡ ἀκτίνα τῆς Γῆς. Ἡ ἀκτίνα τῆς Γῆς εἶναι πάνω ἀπὸ 6.000 χιλιόμετρα. Εἶναι τόσο μεγάλη, ὥστε ἡ τὴν δυνατὸ νὰ βαδίσῃ κανεὶς ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς Γῆς πρὸς τὸ κέντρο της καὶ περπατοῦσε 12 ὁρες τὴν ἡμέρα, θὰ ἔφθανε ἐκεῖ ἐπειτα ἀπὸ 3,5 μῆνες.

Δηλαδὴ ἀν ἔκεινοῦσε τὴν 1ην Ὁκτωβρίου θὰ ἔφθανε μετὰ τὶς διακοπὲς τοῦ Νέου Ἔτους.

•III λιθόσφαιρα.

Ἡ Γῆ πρὸν ἀπὸ πάρα πολλὰ ἔκατομμύρια χρόνια ἦταν διάπυρη καὶ τὰ ὄντα,
ποὺ τὴν ἀποτελοῦσαν, ἦσαν λυθωμένα.

Σιγὰ - σιγὰ ἀρχισε νὰ κρυώνῃ καὶ ἐσχημάτισε στὸ ἐξωτερικό τῆς ἐνα στερεὸ
φλοιό. Ὁ στερεὸς αὐτὸς φλοιὸς λέγεται λιθόσφαιρα.

Κάτω ἀπὸ τὴν λιθόσφαιρα τὸ ἐσωτερικό τῆς Γῆς ἐξακολουθεῖ νὰ κρυώνῃ καὶ
νὰ συστέλλεται. Ἡ λιθόσφαιρα ἐπειδὴ κάθεται πάνω στὸ ἐσωτερικό, ποὺ συστέλ-
λεται, παθαίνει ἀνωμαλίες δηλαδὴ ὑψώματα καὶ κοιλώματα. Τέτοιες ἀνωμαλίες
παθαίνει ἔνα μῆλο, δταν μείνη καὶ μαραθή.

Τὰ ὑψώματα τῆς λιθόσφαιρας εἶναι αἱ ἡπειροὶ μὲ τὶς ἀνωμαλίες τους. Τὰ
κοιλώματα εἶναι οἱ ὁκεανοί, στοὺς δποίους ἔχοντα μαζευθῆ τὰ νερά τῆς βροχῆς.

✓ Τὸ πάχος τῆς λιθόσφαιρας.

“Οταν κατεβαίνῃ κανεὶς κάτω σὲ μεταλλεῖα αἰσθάνεται ζέστη, γιατὶ προκωρεῖ
πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ τῆς Γῆς, ποὺ εἶναι ἀκόμα ζεστό. Ἀν κατεβῇ σὲ βάθος 100
μέτρων, ἡ θερμοκρασία αἰνέστει κατὰ 2°,5. Ὡστε σὲ βάθος 100 χιλιομέτρων
πρέπει νὰ ὑπάρχῃ θερμοκρασία χίλιες φορὲς μεγαλύτερη δηλαδὴ 2500°.

Στὴν τόσο μεγάλη θερμοκρασία τῶν 2500° τὰ ὄντα, ἀπὸ τὰ δποῖα ἀποτε-
λεῖται ὁ στερεὸς φλοιὸς τῆς Γῆς, θὰ εἶναι πυρωμένα καὶ δὲν μποροῦν νὰ εἶναι σὲ
στερεὴ κατάσταση. Θὰ εἶναι σὲ κατάσταση πυλτώδη. Ἀπ’ αὐτὸν συμπεραίνομε δτὶ
τὸ πάχος τῆς λιθόσφαιρας μπορεῖ νὰ εἶναι τὸ πολὺ 100 χιλιόμετρα.

Μετρώματα πυρεγενῆ καὶ πετρώματα ὑδατογενῆ.

Τὰ πετρώματα δὲν ἔγιναν ὅλα μὲ τὸν ἴδιο τρόπο.

“Οσα ἔγιναν ἀπὸ ὄντα, ποὺ βγήκαν ζεστὰ ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸ τῆς Γῆς, λέγονται
πυριγενῆ. Αὐτὰ εἶναι σκληροὶ καὶ σχηματίζουν δγκους ἀκανδνίστους.

“Οσα ἔγιναν ἀπὸ διάφορα ὄντα, ποὺ κατεβάζουν τὰ ποτάμια μέσα στὸ νερό,
λέγονται ὑδατογενῆ. Τὸ νερὸ τῆς βροχῆς ποὺ τρέχει πρὸς τὰ χαμηλὰ μέρη κοινβά-
λαίει μαζὶ τον καὶ διάφορες πέτρες καὶ χῶμα καὶ λείφανα ἀπὸ ζῶα, φυτὰ κλπ.
Αὐτὰ ὅλα καταπάνθονται στὴν θάλασσα ἢ στὴ λίμνη, δπου θὰ φθάσῃ τὸ νερό. Κάθε
χρόνο μαζεύονται κι’ ἄλλα καὶ μετὰ ἀπὸ πολλὰ χρόνια τὸ πάχος τους γίνεται
μεγάλο. “Οταν τὸ νερὸ τύχῃ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ μέρος ἐκείνο, ἢ δταν αὐτὰ τύχῃ νὰ
ἀνασηκωθοῦν ἀπὸ δυνάμεις τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Γῆς, τότε παρουσιάζονται στὴν
ἐπιφάνεια καὶ λέγονται ὑδατογενῆ πετρώματα.

Μεταβολὲς πάνω στὴν ἐπιφάνεια τῆς Γῆς.

Τὰ πετρώματα, ἀπὸ τὰ δποῖα ἀποτελεῖται ἡ λιθόσφαιρα, τὸ καλοκαῖρο εἶναι
πολὺ πιὸ ζεστὸ ἀπὸ τὸ κειμόνων, τὴν ἡμέρα πολὺ πιὸ ζεστὰ ἀπὸ τὴ νύκτα. Μὲ τὸ
ζέσταμα διαστέλλονται, μὲ τὴν ψυχὴν μαζεύονται. Ἀπὸ τὶς πολλὲς φορὲς ποὺ
συστέλλονται καὶ διαστέλλονται, κομματιάζονται.

Τὰ πετρώματα κομματιάζονται κι’ δταν τὸ νερό, μοὺ μένει στὶς καραμάδες

τους, τύχη νὰ πήξῃ. "Οταν τὸ νερὸ πήξῃ, παίονει μεγαλύτερο δγκο. Τότε οἱ χαραμάδες ἀναγκάζονται νὰ γίνωνται μεγαλύτερες καὶ τὸ πέτεωμα κομματιάζεται.

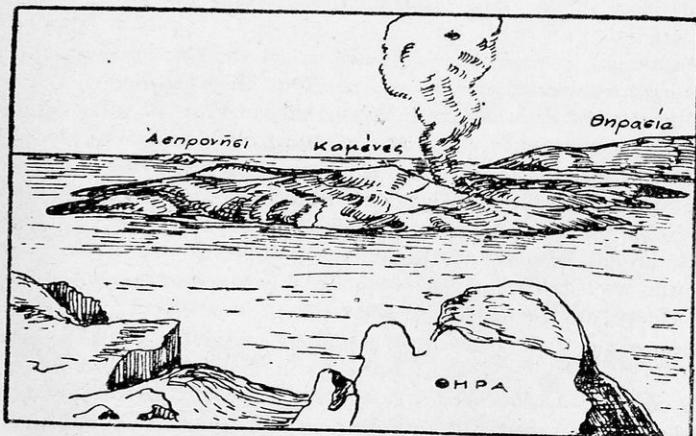
Τὰ πετρώματα ιὰ καταστρέφει καὶ τὸ νερὸ τῆς βροχῆς καὶ τὰ παρασένει μαζί του, δπως εἴπαμε. "Οσα δμως εἰναι σκληρὰ παρουσιάζουν ἀντίσταση καὶ μένονταν ὡς ὑψώματα. "Ετσι ἔχει μείνει ὁ Λυκαβηττός καὶ ὁ λόφος τῆς Ἀκροπόλεως, ἐνῶ ὅτι ὑπῆρχε ἀνάμεσά τους τὸ παρέσυρε τὸ νερό. Μὲ τὸν ἵδιο τρόπο ἔγιναν καὶ τὰ Μετέωρα στὴ Θεσσαλία. Τὰ Μετέωρα εἶναι μεγάλοι βράχοι σκληροί, ποὺ δὲν μπόρεσε νὰ τοὺς φάῃ τὸ νερὸ τῆς βροχῆς.

Κι' ἡ θάλασσα μὲ τὰ κύματά της τρώγει τὰ πετρώματα τῶν παραλίων. Τὰ παραλία εἶναι τὰ σύνορα, στὰ δποῖα γίνεται μιὰ ἀδιάκοπη μάχη ἀνάμεσα στὴν ξηρὰ καὶ τὴν θάλασσα. Ἡ θάλασσα προσπαθεῖ νὰ καταστρέψῃ τὴν ξηρά. Ἡ ξηρὰ παρουσιάζει ἀντίσταση, ἀλλὰ ἔχει ἀπώλειες, προπάντων στὰ μέρη, ποὺ τὰ πετρώματά της δὲν ἔχουν μεγάλη ἀντοχή. Στὰ μέρη αὐτὰ σχηματίζονται κόλποι. Τὰ ἄλλα μέρη, ποὺ τὰ πετρώματά τους παρουσιάζουν μεγάλην ἀντοχή, προεξέχουν καὶ αὐτὰ εἶναι τὰ ἀκρωτήρια.

"Η διαφορὰ θερμοκρασίας, τὸ νερὸ τῆς βροχῆς, τὰ κύματα τῆς θαλάσσης προέενον σιγά-σιγά μεγάλες μεταβολές στὴν ἐπιφάνεια τῆς Γῆς, ἀλλὰ ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι μικρὴ καὶ δὲν προφταίνει νὰ τὶς δῆ κανείς μὲ τὰ δικά του τὰ μάτια.

Τὸ ἔσωτερικὸ τῆς Γῆς. • Ήφαίστεια—Σεισμοὶ—Θερμὲς πηγές.

Τὸ ἔσωτεροικὸ τῆς Γῆς εἶναι διάπυρο, γι' αὐτὸν ὑπάρχουν στὴ λιθόσφαιρα ἥφαιστεια, γίνονται σεισμοὶ καὶ ἀναβλύζουν πηγὲς μὲ ζεστὸ νερό.

Εἰκ. 3. "Εκρηκτή τοῦ ἡγαιοτείου τῆς Σαντορίνης τὸ 1925.

• Ήφαίστεια. "Ηφαίστεια ὑπάρχουν στὰ μέρη ὅπου ὁ φλοιὸς τῆς Γῆς δὲν παρουσιάζει μεγάλη ἀντοχή. "Οταν τὸ μέρος δὲν ἔχῃ ἀντοχή, τὰ διάπυρα ὑλικά,

ποὺ είναι στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Γῆς, βρίσκουν ἔξοδο καὶ ξεπετιοῦνται στὴν ἐπιφάνεια.

Ἄπὸ ἐκρήξεις ἡφαιστείων ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γῆς μπορεῖ νὰ πάθῃ μεταβολές.
Ἄπὸ ἐκρηξη ἡφαιστείου ἔχουε π. χ. ἡ χερσόνησος τῶν Μεθάνων στὴν Πελοπόννησο. Στὸ μέρος ἐκεῖνο ποὺ ὑπῆρχε θάλασσα. Ἐκεῖ ὅπου είναι σήμερα ἡ νῆσος Σαντορίνη, ὑπῆρχε ἔνα νησί στρογγυλό. Ἄπὸ ἐκρηξη ἡφαιστείου ἀνατινάχτηκε τὸ μέσον τοῦ νησιοῦ, ὥρμησε ἐκεῖ ἡ θάλασσα καὶ τὸ στρογγυλὸ νησί χωρίστηκε σὲ τρία νησιά. Ὅπερα ἔγιναν καὶ ἄλλες ἐκρήξεις καὶ διμιουργήθηκαν καὶ ἄλλα μικρότερα νησιά (λέγονται Καμένες) (Εἰκ. 4).

Εἰκ. 4. Τὸ στρογγυλὸ νησί χωρίστηκε σὲ τρία νησιά: Θηρασία καὶ Ἀσπρονήσι. Τὸ στρογγυλὸ νησί χωρίστηκε σὲ τρία νησιά: Θηρασία καὶ Ἀσπρονήσι. Τὸ στρογγυλὸ νησί χωρίστηκε σὲ τρία νησιά: Θηρασία καὶ Ἀσπρονήσι.

Σεισμοί. Σεισμὸς είναι βίαιη κίνηση ἐνὸς

μέρους τῆς λιθόσφαιρας. Ἡ αἵτια τοῦ σεισμοῦ βρίσκεται στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Γῆς.

Ἄλλοι σεισμοὶ γίνονται ἀπὸ ἐκρήξεις ἡφαιστείων καὶ λέγονται ἡφαιστειογενεῖς. Ἄλλοι προέρχονται ἀπὸ κατακομηνίσεις, ποὺ γίνονται σὲ σπήλαια, ποὺ είναι μέσα στὴ λιθόσφαιρα.

Ἄλλοι σεισμοὶ γίνονται, ἐπειδὴ τὸ ἐσωτερικὸ τῆς Γῆς κρυώνει καὶ συστέλλεται. Τότε σχηματίζονται ἐκεῖ κενὰ καὶ σ' αὐτὰ πέφτουν δύκοι ἀπὸ τὴ λιθόσφαιρα. Οἱ σεισμοὶ αὐτοὶ ὀνομάζονται τεκτονικοὶ καὶ είναι οἱ πιὸ καταστρεπτικοί.

Ἄπὸ σεισμοὺς μποροῦν νὰ γίνουν οίγματα στὸ φλοιὸ τῆς Γῆς, σὲ ἄλλα μέρη νὰ γίνουν καταβυθίσεις, σὲ ἄλλα ἀνυψώσεις καὶ νὰ καταστραφοῦν πόλεις.

Καταστροφὲς ἀπὸ σεισμοὺς ἔγιναν τὸ 1949 στὴ Χίο, στὴ Λευκάδα καὶ πολὺ μεγαλύτερες σὲ ἔνα Κοάτος τῆς Νοτίου Αμερικῆς, ποὺ λέγεται Ἰσημερινός. Καταστρεπτικὸς σεισμὸς ἦταν καὶ τῆς Κορίνθου τὸ 1928.

Θερμές πηγές. Τὸ νερὸ τῶν θερμῶν πηγῶν είναι ζεστὸ ἀπὸ τὴ θερμότητα, ποὺ ὑπάρχει στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Γῆς.

Οἱ θερμές πηγὲς προέρχονται μεταβολὲς στὴν ἐπιφάνεια τῆς Γῆς, γιατὶ ὅταν τὸ νερὸ ποὺ βρίζουν ἔξατμίζεται, τὰ ἄλατα, ποὺ είναι διαλυμένα μέσα σ' αὐτό, μένουν. Τὰ ἄλατα είναι τόσο πολλά, ὡστε μὲ τὸν καιρὸ ἀποτελοῦν πετρώματα. Οἱ πηγὲς τῆς Αίδηψου στὴν Εὔβοια ἔχουν σκεπάσει μὲ τέτοιο πετρώματα μιὰ περιοχή, ποὺ ἔχει ἔκταση 1 τετραγωνικὸ χιλιόμετρο.

Τὰ λουτρὰ στὸ νερὸ τῶν θερμῶν πηγῶν ὠφελοῦν σὲ ὀδισμένες ἀρρώστιες. Περιφήμες θερμές πηγὲς τῆς Ελλάδος είναι στὴν Αίδηψο, στὰ Μέθανα καὶ στὸ Λουτράκι.

Κένηση τῆς Γῆς γύρω στὸν ἄξονά της.

Κάθε μέρα δ Ἡλιος βλέπομε διτι ἀνατέλλει ἀπὸ τὴν Ἀνατολή, ἀνεβαίνει ψηλὰ στὸν οὐδανό, ὑστερα χαμηλώνει, φθάνει στὴ Δύση καὶ χίνεται. Ἐν παρακολουθήσωμε τὸ Φεγγάρι, βλέπομε διτι καὶ τὸ Φεγγάρι ἀνατέλλει καὶ δύει. Τὸ ὕδιο γίνεται καὶ μὲ τὰ ἄλλα ἀστρα. Μᾶς φαίνεται διτι ὅλα αὐτὰ κινοῦνται καὶ διτι ἡ Γῆ μένει ἀκίνητη.

Στὴν πραγματικότητα δύμως δὲν γίνεται ἔτοι. Ἡ ἀνατολὴ καὶ ἡ δύση τοῦ Ἡλιου, τοῦ Φεγγαριοῦ καὶ τῶν ἀστρῶν δὲν γίνεται, γιατὶ γυρίζουν αὐτὰ γύρω στὴ Γῆ, ἀκλὰ γιατὶ γυρίζει ἡ Γῆ γύρω στὸν ἄξονά της. Δὲν καταλαβαίνομε διτι ἡ Γῆ γυρίζει, γιατὶ εἰναι πολὺ μεγάλη κι' ἡ στροφή της γίνεται μὲ δλα δσα εἰναι ἐπάνω της, τὸν ἀρέον καὶ τὰ σύννεφα, χωρὶς θόρυβο καὶ χωρὶς τὸν ἐλάχιστο τιναγμό.

Κάτι παρόμοιο παθαίνομε, δταν βοισκόμαστε μέσα σ' ἔνα τραῖνο σταματημένο καὶ πλάι μας εἰναι ἔνα ἄλλο τραῖνο ἐπίσης σταματημένο. Ξεκινάει τὸ δικό μας τραῖνο κι' ἐμεῖς νομίζομε διτι κινεῖται τὸ πλαΐνο.

Ημέρα καὶ νύκτα.

Ἡ Γῆ φωτίζεται ἀπὸ τὸν Ἡλιο. Ἐπειδὴ ἡ Γῆ εἰναι σὰν σφαῖρα, δὲν εἰναι δυνατὸν δ Ἡλιος νὰ φωτίζῃ συγχρόνως δλόκληρη τὴν ἐπιφάνειά της. Κάθε στιγμὴ φωτίζει τὴ μισὴ ἐπιφάνειά της, κι' αὐτὸ τὸ μέρος τῆς Γῆς ἔχει ἥμέρα. Τὸ ἄλλο μισό, ποὺ δὲν φωτίζεται, ἔχει νύκτα (εἰκ. 5).

Εἰκ. 5. Ημέρα ἔχουν τὰ μέρη τῆς Γῆς, ποὺ φωτίζονται ἀπὸ τὸν Ἡλιο.

Ἄν ἡ Γῆ ἔμενε ἀκίνητη, τότε ἡ μισὴ ἐπιφάνειά της θὰ φωτιζόταν πάντα καὶ θὰ εἶχε πάντα μέρα, ἐνῶ ἡ ἄλλη μισὴ δὲν θὰ φωτιζόταν ποτὲ καὶ θὰ εἶχε πάντα νύκτα.

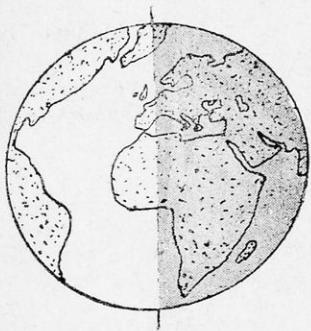
Ἐπειδὴ δύμως ἡ Γῆ γυρίζει γύρω στὸν ἄξονά της, γι' αὐτὸ δλοι οἱ τόποι της παρουσιάζονται στὸν Ἡλιο καὶ φωτίζονται, κι' ὑστερα περνοῦν, στὴν πλευρά, ποὺ δὲ φωτίζεται. Ἐχει πρωῒ κάθε τόπος, δταν ἀρχίζη νὰ φωτίζεται καὶ βράδυ, δταν ἀρχίζη νὰ στρίβη πρὸς τὸ σκοτεινὸ μέρος.

‘Η Γῆ χρειάζεται 24 ώρες γιὰ νὰ κάμη μιὰ στροφὴ γύρω στὸν άξονά της. Γι’ αὐτὸ 24 ώρες κρατᾶ τὸ ήμερονύκτιο μας. ✓

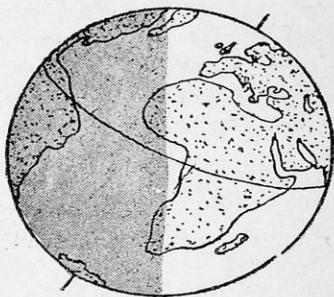
Γειτὲν ἡ ήμέρα δὲν εἶναι πάντα ἔστι μὲ τὴν νύκτα.

‘Αν ὁ ἄξονας τῆς Γῆς ήταν δρόμιος, τότε ὁ “Ηλιος θὰ φώτιζε πάντα τὸ μισὸ ἀπὸ τὸ βόρειο καὶ τὸ μισὸ ἀπὸ τὸ νότιο ήμισφαίριο τῆς Γῆς. ’Ετσι ἡ ήμέρα κάθε τόπου θὰ διαιροῦσε πάντα 12 ώρες καὶ ἡ νύκτα του ἄλλες 12 (εἰκ. 6).

‘Ο ἄξονας ὅμως τῆς Γῆς ἔχει μιὰ κλίση. Γι’ αὐτὸ τὸ φωτιζόμενο μέρος τῆς Γῆς δὲν εἶναι πάντα τὸ μισὸ στὸ Βόρειο ήμισφαίριο τῆς καὶ τὸ ἄλλο μισὸ στὸ Νότιο.

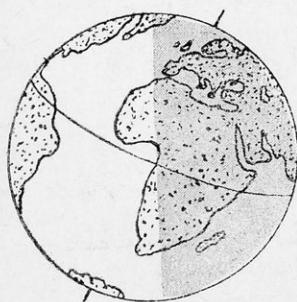

Εἰκ. 6. ‘Αν ὁ ἄξονας τῆς Γῆς ήταν δρόμιος, τότε ὁ “Ηλιος θὰ φώτιζε πάντα τὸ μισὸ ἀπὸ τὸ νότιο καὶ τὸ μισὸ ἀπὸ τὸ βόρειο ήμισφαίριο τῆς.

Εἰκ. 7. Εἶναι καιρός, ποὺ φωτίζεται μεγάλο μέρος τοῦ βορείου ήμισφαιρίου τῆς Γῆς. Τότε οἱ τόποι τοῦ βορείου ήμισφαιρίου ἔχουν μεγάλες μέρες.

Εἶναι καιρός, ποὺ φωτίζεται μεγάλο μέρος τοῦ Βορείου ήμισφαιρίου τῆς. Τότε οἱ τόποι τοῦ Β. ήμισφαιρίου τὸν περισσότερο χρόνο τῆς στροφῆς τους βρίσκονται σὲ φρής καὶ ἔχουν μεγάλες μέρες καὶ μικρές νύκτες (εἰκ. 7). ‘Η μεγαλύτερη μέρα γιὰ τὸ Β. ήμισφαίριο εἶναι ἡ 22 Ιουνίου (καὶ ἡ μικρότερη νύκτα).

Εἰκ. 8. ‘Οταν φωτίζεται μικρὸ μέρος τοῦ βορείου ήμισφαιρίου, οἱ τόποι τοῦ βορείου ήμισφαιρίου ἔχουν μικρές μέρες.

Αντίθετα εἶναι καιρός, ποὺ φωτίζεται μικρὸ μέρος τοῦ Βορείου ήμισφαιρίου. Τότε οἱ τόποι τοῦ Β. ήμισφαιρίου τὸν περισσότερο καιρὸ τῆς στροφῆς τους βρίσκονται σὲ σκότος καὶ ἔχουν μικρές μέρες (εἰκ. 8). ‘Η μικρότερη μέρα εἶναι τὴν 21 Δεκεμβρίου.

Μόνο στὶς 21 Μαρτίου καὶ στὶς 23 Σεπτεμβρίου ἡ Γῆ εἶναι σὲ τέτοια θέση, ὥστε ὅλα τὰ μέρη της δύσες ὧδες βρίσκονται σὲ φῶς (12 ώρες) τόσες βρίσκονται καὶ σὲ σκότος (12 ώρες). Μόνον αὐτὲς τὶς ήμερομηνίες ἔχουν λισ-

μερία ὅλα τὰ μέροι τῆς Γῆς, δηλαδὴ ὅσες ώρες ἔχουν ἡμέρᾳ ἄλλες τόσες ἔχουν νύκτα.

“Οταν φωτίζεται ἀπὸ τὸν Ἡλίο τὸ Β. ἡμισφαίριο τῆς Γῆς περισσότερο ἀπὸ τὸ Νότιο, δὲ Β. Πόλος τῆς Γῆς ἔχῃ ἀδιάκοπη μέρα. Αὐτὸν διαφέρει ἐν μῆνες περίπου. Τοὺς ἄλλους 6 μῆνες συμβαίνει τὰ ἀντίθετο, δηλαδὴ δὲ Β. Πόλος ἔχει ἀδιάκοπη νύκτα.

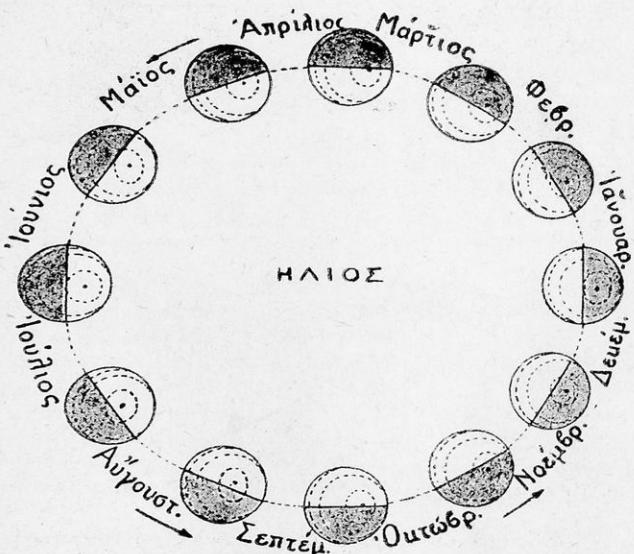
“Οταν δὲ ἕνας Πόλος τῆς Γῆς ἔχῃ διαφκῶς ἡμέρα, δὲ ἄλλος ἔχει διαφκῶς νύκτα.

Αὐτὰ γίνονται γιατὶ δὲ ἀξονας τῆς Γῆς ἔχει κάποια κλίση. V

Κένηση τῆς Γῆς γύρω ἀπὸ τὸν Ἡλίο.

“Ἄσ πουμε πῶς βρισκόμαστε σὲ μιὰ πλατεῖα καὶ στὴ μέση της εἶναι ἔνα μνημεῖο. Γίγω στὴν πλατεῖα είναι σπίτια καὶ καταστήματα.

“Οταν στεκόμαστε σ’ ἔνα μέρος τῆς πλατείας, βλέπομε τὸ μνημεῖο καὶ πίσω του ἔνα ὁρισμένο σπίτι. “Αν σταθοῦμε σ’ ἄλλο μέρος, βλέπομε τὸ μνημεῖο καὶ

Εἰκ. 9. Γιὰ νὰ κάμη ἡ Γῆ μιὰ δόλκηρη περιφορὰ γύρω στὸν Ἡλίο, θέλει ἔνα χρόνο.

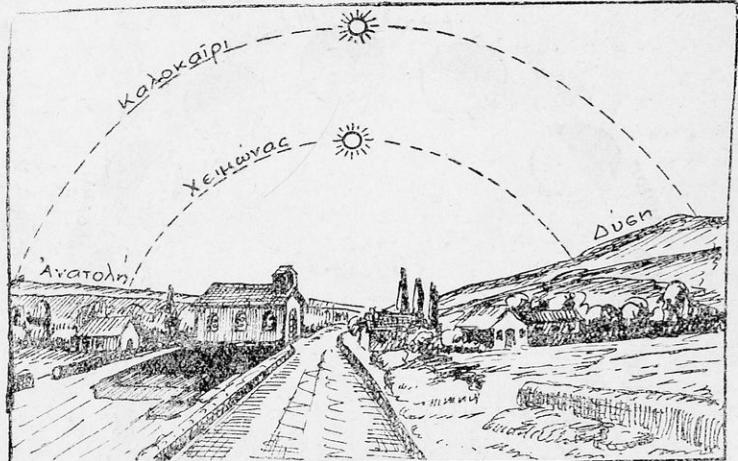
πίσω του ἄλλο σπίτι. “Αν κάμωμε ὅλο τὸ γύρο τῆς πλατείας, θὰ δοῦμε, πίσω ἀπὸ τὸ μνημεῖο, διαδοχικὰ ὅλα τὰ σπίτια τῆς πλατείας.

Τὸ ὕδιο συμβαίνει καὶ μὲ τὴ Γῆ. X “Αν ἡ Γῆ δὲν μετατοπιζόταν ἀπὸ τὴ θέση της, ἔπειτα πάντα πίσω ἀπὸ τὸν Ἡλίο νὰ είναι τὰ ὕδια ἀστρα. Δὲν γίνεται δμως

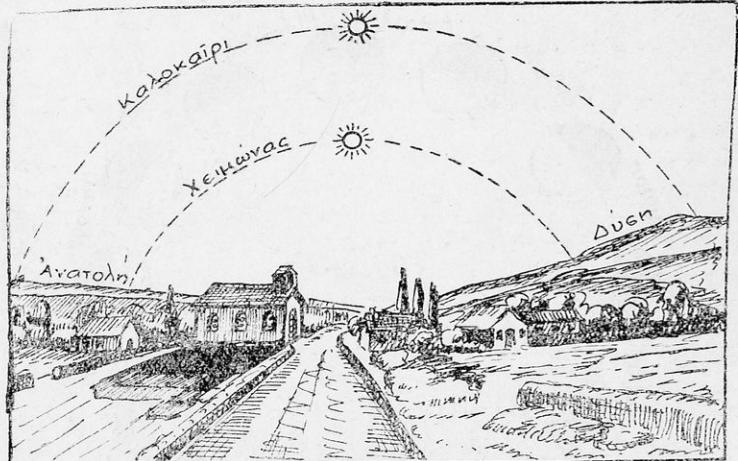
ἔτοι. Τὸν Ἱανουάριο πίσω ἀπὸ τὸν Ἡλιο βρίσκεται μὰ ὁμάδα ἀστρων, ποὺ τὴν λέμε Αἰγόκερω. Τὸν Ἰούνιο πίσω ἀπὸ τὸν Ἡλιο εἶναι ἄλλη ὁμάδα ἀστρων, ποὺ λέγεται Δίδυμοι καὶ γενικά κάθε μῆνα ὁ Ἡλιος βρίσκεται κατὰ τὴν διεύθυνση ἄλλης ὁμάδας ἀστρων. Αὐτὸ δείχνει ὅτι ἡ Γῆ κινεῖται γύρῳ στὸν Ἡλιο ἢ ὅπως λέμε ὅτι ἡ Γῆ περιφέρεται περὶ τὸν Ἡλιο.

Γιὰ νὰ κάμη ἡ Γῆ μιὰν διόπλιθη περιφορὰ γύρω στὸν Ἡλιο θέλει 1 χρόνο (εἰκ. 9).

Οἱ 4 ἐποχὲς τοῦ χρόνου.

Γιὰ τὸ Βόρειο Ήμισφαίριο ἡ ἀνοιξη ἀρχίζει στὶς 21 Μαρτίου, γιατὶ ἀπὸ τότε οἱ μέρες γίνονται πιὸ μεγάλες ἀπὸ τὶς νύκτες καὶ κάθε τόπος τοῦ Β. ἡμισφαίριον ζεσταίνεται περισσότερο καὶ ὡρὶ ἀπὸ τὸν Ἡλιο παρὰ πρίν. Ἡ ἀνοιξη διαρκεῖ τρεῖς μῆνες ἔως τὶς 22 Ιουνίου.

Στὶς 22 Ιουνίου ἀρχίζει τὸ καλοκαίρι κι ἔξακολον θεῖ ἔως τὶς 23 Σεπτεμβρίου.

Εἰκ. 10. Τὸ καλοκαίρι ἡ ἥμέρᾳ εἶναι μεγάλη, τὸ χειμῶνα εἶναι μικρόν.

Ἀπὸ τὶς 23 Σεπτεμβρίου ἀρχίζουν οἱ μέρες νὰ γίνονται μικρότερες ἀπὸ τὶς νύκτες, γι' αὐτὸ δὲν ἔχομε πιὰ τόση ζέστη. Γιὰ τρεῖς μῆνες ἔχομε φθινόπωρο, δηλαδὴ ἔως τὶς 21 Δεκεμβρίου.

Στὶς 21 Δεκεμβρίου ἀρχίζει ὁ χειμῶνας κι ἔξακολον θεῖ ἄλλους τρεῖς μῆνες ἔως τὶς 21 Μαρτίου.

Τὸ καλοκαίρι ἔχομε μεγάλες μέρες καὶ τὸ χειμῶνα μικρές (εἰκ. 10).

Αυτίθετες μὲ τὶς ἐποχὲς τοῦ Β. ἡμισφαίριον εἶναι οἱ ἐποχὲς τοῦ Ν. ἡμισφαίριον. Στὸ Νότιο ἡμισφαίριο δηλαδὴ

τὸ καλοκαῖδι ἀρχίζει τὸ Δεκέμβριο,
δι χειμώνας τὸν Ἰούνιο,
ἡ ἄνοιξη τὸ Σεπτέμβριο καὶ τὸ φθινόπωρο τὸ Μάρτιο.

Ἐτσι δταν ἐμεῖς τὸν Δεκέμβριο παγώνωμε ἀπὸ τὸ κρύο, οἱ κάτοικοι τῆς Αὐστραλίας, τῆς Ν. Ἀμερικῆς, τῆς Ν. Ἀφρικῆς, ὑποφέρουν ἀπὸ τὴν μεγάλη ζέστη τοῦ καλοκαιριοῦ τους.

Τουλεανὸν καὶ Γρηγορεανὸν ἡμερολόγιο.

Κατὰ τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιο ἔνας χρόνος διαρκεῖ 365 μέρες καὶ 6 ὥρες. Ἐπειδὴ στὴ διάρκεια κάθε χρόνου ὑπάρχουν καὶ 6 ὥρες, θὰ ἔπειρε οἱ 6 πρῶτες ὥρες τῆς Πρωτοχορονίας νὰ ἀνήκουν στὸν πιλαιὸν χρόνο κι' οἱ ἄλλες ὥρες τῆς στὸ νέο χρόνο. Τὸ νὰ ἀνήκῃ ὅμως μιὰ μέρα σὲ δυὸ χρόνια, θὰ ἔφερνε ἀνωμαλία. Γι' αὐτὸν ἀποφάσισαν νὰ μὴ λογαριάζουν τίς 6 ὥρες κάθε χρόνο. Τότε τὸ δεύτερο χρόνο μένουν ἀλογάριαστες 12 ὥρες, τὸν τρίτο χρόνο αὐξάνονται καὶ γίνονται 18 ὥρες. Ἀν ἔξακολουθοῦσαν ἔτσι, τὸν τέταρτο χρόνο θὰ ἔμεναν ἀλογάριαστες 24 ὥρες, δηλαδὴ 1 ἡμέρα. Δὲν ἔξακολουθοῦν ὅμως ἔτσι, γιατὶ αὐτὴ τὴν μέρα τὴ λογαριάζουν στὸν τέταρτο χρόνο. Λογαριάζουν δηλαδὴ πώς δ τέταρτος χρόνος ἔχει 366 μέρες. Τὴν ἡμέρα αὐτὴ τὴν προσθέτουν στὸ μῆνα Φεβρουάριο, δ ὅποιος γι' αὐτὸν κάθε 4 χρόνια ἔχει 29 καὶ δῆλο 28 μέρες. Ο χρόνος ποὺ ἔχει 366 μέρες λέγεται δίσεκτος.

Αφοῦ κάθε 4 χρόνια τὸ ἔνα εἶναι δίσεκτο, σὲ 400 χρόνια, κατὰ τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιο, δίσεκτα εἶναι 100 χρόνια. Ἀποφάσισαν λοιπὸν αὐτὰ τὰ 100 δίσεκτα χρόνια νὰ εἶναι ἐκεῖνα ποὺ ἡ χρονολογία τους διαιρεῖται ἀκριβῶς διὰ 4.

Τὸ ἡμερολόγιο αὐτὸν ἔγινε στὴν ἐποχὴ τοῦ αὐτοκράτορα τῆς Ρώμης Ἰουλίου Καίσαρος καὶ γι' αὐτὸν τὸ ὄντομασαν Ἰουλιανὸν. Ἐχει ὅμως λάθος, διότι ὁ χρόνος δὲν διαρκεῖ 365 μέρες καὶ 6 ὥρες ἀκριβῶς, ἀλλὰ λιγάτερο.

Πιὸ σωστὸν ἡμερολόγιο εἶναι τὸ Γοηγοριανό. Αὐτὸν ὄντομαστήκε ἔτσι ἀπὸ τὸ δνομα τοῦ Πάπα τῆς Ρώμης Γοηγορίου, δ ὅποιος πρῶτος τὸ ἐφάρμοσε.

Βρήκαν δτι γιὰ νὰ μὴ γίνεται λάθος πρέπει στὰ 400 χρόνια νὰ μὴ λογαριάζωνται 100 γιὰ δίσεκτα ἀλλὰ μόνον 97. Γι' αὐτὸν τὸ Γοηγοριανὸν ἡμερολόγιο ἀφαιρεῖ ἀπὸ κάθε 100 δίσεκτα τοῦ Ἰουλιανοῦ τὰ 3. Π. χ. ἀπὸ τὸ 1600 ἔως τὸ 2000 κατὰ τὸ Ἰουλιανὸν πρέπει νὰ ὑπάρχουν 100 δίσεκτα, τὸ Γοηγοριανὸν ὅμως δὲν λογαριάζει γιὰ δίσεκτα τὰ χρόνια 1700, 1800, 1900 κι' ἔτσι ἔχει 97 δίσεκτα.

Οσοι ἔξακολουθοῦν νὰ ἔχουν τὸ πιλαιὸν λανθασμένο ἡμερολόγιο, λέγονται παλαιομερολ. γύτες. Η ἡμερομηνία τους ἔχει μείνει 13 μέρες πιὸ πίσω ἀπὸ τὴ σωστὴ ἡμερομηνία.

— ४ χι.

τοι τοι

τοι τοι

τοι τοι

B. ΤΑ ΑΣΤΡΑ ΤΟΥ ΟΥΡΑΝΟΥ

• Αστρανή αστρα.

Άστρα βλέπομε τη γύκτα. Καὶ τὴν ἡμέρα ὑπάρχουν ἀστρα, δὲν τὸ βλέπομε ὅμως, γιατὶ τὸ φῶς Ἡλιου, ποὺ εἶναι πάρα πολύ, μᾶς ἐμποδίζει νὰ τὰ δοῦμε.

Ἄπὸ τὰ ἀστρα τοῦ οὐρανοῦ λέγονται ἀπλανῆ ἔκεινα, ποὺ μᾶς φαίνονται στὴν ἔδια ἀπόσταση τὸ ἔνα ἀπὸ τὸ ἄλλο.

Σὲ ἄλλα μέρη τοῦ οὐρανοῦ φαίνονται περισσότερα ἀστρα καὶ σὲ ἄλλα λιγότερα. Οἱ ἀρχαῖοι χώρισαν τὰ ἀστρα σὲ ὅμάδες.

• Αστερισμοί.

Άστερισμὸς ὀνομάζεται ὅμάδα ἀστρων. Οἱ ἀστερισμοὶ εἶναι πολλοί. Ἀπ' αὐτοὺς θὰ μάθωμε μόνον δύο. Τὸν ἀστερισμὸν τῆς Μεγάλης Ἄρκτου καὶ τὸν ἀστερισμὸν τῆς Μικρῆς Ἄρκτου (εἰκ. 11).

Εἰκ. 11. Ο ἀστερισμὸς τῆς Μεγάλης καὶ τῆς Μικρῆς Ἄρκτου.

Ο ἀστερισμὸς τῆς Μεγάλης Ἄρκτου φαίνεται στὸ βόρειο μέρος τοῦ οὐρανοῦ, δποιαδήποτε κι' ἀν εἶναι ἡ ἐποχή. Ἀποτελεῖται ἀπὸ 7 ἀστρα α, β, γ, δ, ε, ζ, η. Τὰ πρῶτα τέσσερα σχηματίζουν τετράπλευρο, τὰ ἄλλα τρία γραμμὴ τεθλασμένη (οὐρὰ τῆς Μεγάλης Ἄρκτου).

Κοντὰ στὴ Μεγάλη Ἄρκτο εἶναι ὁ ἀστερισμὸς τῆς Μικρῆς Ἄρκτου. Τὸ σχῆμα τῆς εἶναι ὅμοιο μὲ τὸ σχῆμα τῆς Μεγάλης, ἄλλα εἶναι μικρότερο. Ἡ οὐρὰ τῆς Μικρῆς Ἄρκτου διευθύνεται ἀντίθετα ἀπὸ τὴν οὐρὰ τῆς Μεγάλης Ἄρκτου.

Τὸ τελευταῖο ἀστρο τῆς οὐρᾶς τῆς Μικρῆς Ἄρκτου λέγεται Πολικὸς Ἀστέρος. Ο Πολικὸς Ἀστέρος βρίσκεται πάντα στὸ Βορρᾶ. Ἀπ' αὐτὸν καταλαβαίνομε κατὰ τὴν γύκτα ποὺ εἶναι ὁ Βορρᾶς καὶ προσανατολιζόμαστε.

Γαλαξίας.

Όταν η ἀτμόσφαιρα εἶναι καθαρὴ καὶ δὲν ἔχῃ Φεγγάρι, τότε βλέπομε τὴν γύκτα στὸν οὐρανὸν κάτι σὰν ἔνα πολὺ μακρὺ ἀσπρό σύννεφο. Αὐτὸ λέγεται Γαλαξίας.

Μὲ τὸ τηλεσκόπιο βλέπουν ὅτι ὁ Γαλαξίας δὲν εἶναι σύννεφο ἀλλὰ ὅτι ἀποτελεῖται ἀπὸ πάρα πολλὰ ἔκατομμάρια ἀστρα.

Πλανήτες.

Πλανήτες λέγονται τὰ ἀστρα, τὰ δποῖα, δπως ἡ Γῆ, γυρίζουν κι[°] αὐτὰ γύρω ἀπὸ τὸν Ὁλιο.

Πλανήτες εἶναι λίγοι. Ο πλανήτης ποὺ γυρίζει πιὸ κοντά στὸν Ὁλιο λέγεται Ἐρμῆς. "Υστερα ἔρχεται ἡ Ἀφροδίτη, ὑστερα ἡ Γῆ. Πιὸ πέρα εἶναι ὁ Ἄρης. Πιὸ πέρα χίλιοι περίπου μικροὶ πλανήτες ποὺ λέγονται Ἀστεροειδεῖς. Επειτα ὁ Ζεύς, ὁ Κρόνος, ὁ Οὐρανός, ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Πλούτων.

Ο Πλούτων εἶναι ὁ πλανήτης, ποὺ βρίσκεται στὴ μεγαλύτερη ἀπόσταση ἀπὸ τὸν Ὁλιο καὶ γυρίζει γύρω ἀπὸ αὐτόν.

Κομῆτες.

Κομῆτες λέγεται ἔνα ἄστρο, ὅταν ἔχῃ οὐρά. Η οὐρὰ τοῦ κομῆτη εἶναι φωτεινή. "Υπάρχουν κομῆτες, ποὺ ἔχουν πολὺ μεγάλη οὐρά. Μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν ἀπόσταση ἀνάμεσα Ὁλιου καὶ Γῆς.

Κομῆτες ὑπάρχουν πάρα πολλοί, δισεκατομύρια. "Οταν φώτησαν ἔναν ἀστρονόμο πόσοι κομῆτες ὑπάρχουν, τοὺς ἀπάντησε «"Οσα ψάρια ὑπάρχουν στὴ θάλασσα».

Σπάνια φαίνονται μὲ γυμνὸ μάτι. Τότε μόνο φαίνονται, ὅταν ἡ οὐρά τους εἶναι πολὺ μεγάλη καὶ περνοῦν κοντά ἀπὸ τὴ Γῆ.

Ο κομῆτης ἀποτελεῖται ἀπὸ πολὺ μικρὰ στερεὰ σώματα σὰν ψιλὴ ἀμμο. Γύρω ἀπὸ αὐτὰ ὑπάρχουν ἀραια. Κάθε μικρὸ στερεὸ σῶμα τοῦ κομῆτη ἀπέχει πάρα πολὺ ἀπὸ τὸ ἄλλο.

Οι κομῆτες εἶναι σὰν ταχυδόμοι μέσα στὸ Σύμπαν. Μερικοὶ πλησιάζουν τὴ Γῆ κι[°] ἔπειτα πάλιν ἀπομακρύνονται. "Υπάρχουν κομῆτες, ποὺ ξανάρχουνται καὶ πάλιν φεύγουν. Η Γῆ ἔχει περάσει πολλὲς φορὲς ἀπὸ τὴν οὐρὰ κομῆτου χωρὶς νὰ πάθῃ τίποτε.

Διάττοντες.

Πολλὲς φορὲς τὴν νύκτα βλέπομε ξαφνικὰ στὸν οὐρανὸ νὰ σχηματίζεται φωτεινὴ γραμμὴ κι[°] ἀμέσως νὰ ἔξαιρανται.

Αὗτὸ προέρχεται ἀπὸ μικρὰ σώματα σκοτεινά, τὰ δποῖα περιφέρονται γύρω ἀπὸ τὸν Ὁλιο, καὶ δταν τύχη νὰ μποῦν στὴν ἀτμόσφαιρα τῆς Γῆς, τρίβονται μ^ο αὐτὴν καὶ παίρονται φωτιά.

Τὰ μικρὰ αὐτὰ σώματα λέγονται διάττοντες καὶ πολλὲς φορὲς προέρχονται ἀπὸ τὴ διάλυση κομητῶν.

Ο Ὁλιος.

Ο Ὁλιος εἶναι ἔνα σῶμα διάπυρο καὶ τὸ σχῆμα του εἶναι σὰ σφαῖρα. "Εχει δύγκο πολὺ μεγαλύτερο ἀπὸ τὸν δύγκο τῆς Γῆς (1.300.000 φορές).

Μιὰ διὰ σιτάρι ἀποτελεῖται πάνω κάτω ἀπὸ 10.000 σπυριὰ σιτάρι. Οι 130

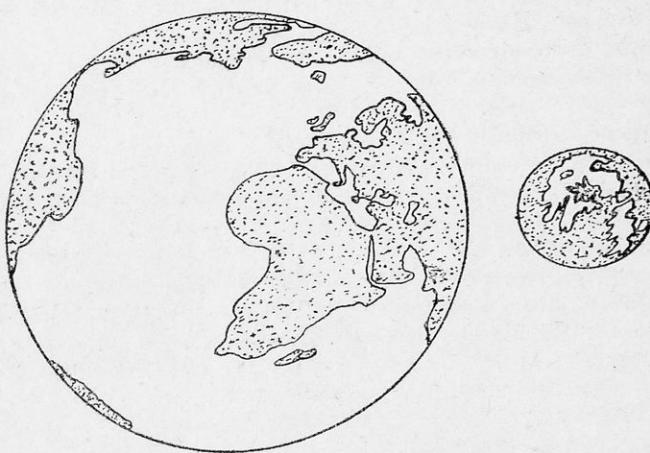
δικάδες σιταριοῦ θὰ ἔχουν $130 \times 10.000 = 1.300.000$ σπυριά. "Αν λοιπὸν κάμωμε δια σωρὸν ἀπὸ 130 δικάδες σιτάρι, αὐτὸς δ σωρὸς θὰ παριστάνῃ τὸν δύκο τοῦ Ήλιου, ἐνῷ τὸ ἔνα σπυρὶ σιτάρι θὰ παριστάνῃ τὸν δύκο τῆς Γῆς.

"Ο "Ηλιος, ἂν καὶ εἶναι τόσο πελώριος, μᾶς φαίνεται μικρός, γιατὶ ἀπέχει πάρα πολὺ ἀπὸ τὴν Γῆ. Ἀπέχει τόσο πολύ, ποὺ τὸ φῶς του γιὰ νὰ φθῇ στὴν Γῆ, χρειάζεται δέκα λεπτά τῆς ὥρας σκεδόν. (Γὸ φῶς σὲ 1 δευτερόλεπτο πηγαίνει μακριὰ 300.000 χιλιόμετρα).

•Η Σελήνη.

"Η Σελήνη εἶναι σῶμα πολὺ μικρότερο ἀπὸ τὴν Γῆ. Ο δύκος τῆς εἶναι 50 φορὲς μικρότερος ἀπὸ τὸν δύκο τῆς Γῆς (Εἰκ. 12).

"Οπως ή Γῆ γνωίζει γύρω ἀπὸ τὸν "Ηλιο, ἔτσι κι' ή Σελήνη γνωίζει γύρω ἀπὸ τὴν Γῆ.

Εἰκ. 12. "Η Σελήνη εἶναι μικρότερη ἀπὸ τὴν Γῆ.

"Η Σελήνη ἀπέχει ἀπὸ τὴν Γῆ πολὺ λιγύτερο, ἀπὸ δοῦ ἀπέχει ὁ "Ηλιος.

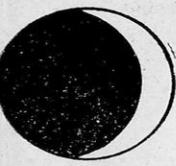
Φάσεις τῆς Σελήνης.

Τὴ Σελήνη δὲν τὴ βλέπομε πάντα διλόφωτη στὸν οὐρανό, ἀλλὰ ἄλλες φορὲς βλέπομε μικρότερο καὶ ἄλλες φορὲς μεγαλύτερο μέρος τῆς. Γι' αὐτὸ λέμε διτὶ ή Σελήνη παρουσιάζει φάσεις (Εἰκ. 13).

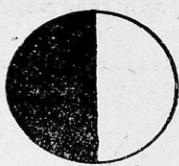
"Η Σελήνη παρουσιάζει φάσεις γιὰ δυὸ λόγους :

α) Γιατὶ δὲν ἔχει δικό της φῶς. Τὴ φωτίζει ὁ "Ηλιος. "Αν εἶχε δικό της φῶς, θάπλεπε πάντα νὰ φαίνεται διλόφωτη.

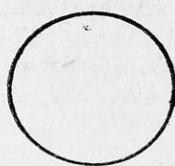
β) Γιατί παίρνει διάφορες θέσεις γύρω στη Γῆ, ώστε δὲν βλέπουμε πάντα δόλοκληδο τὸ ἡμισφαίριο της, ποὺ φωτίζεται ἀπὸ τὸν Ἡλιο.

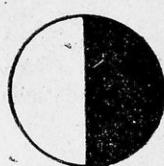
ιετά τὴν Νέαν
Σελήνην

1er τέταρτον

Πανσέληνος

Τελ. τέταρτον

Εἰκ. 13. Φάσεις τῆς Σελήνης.

“Οταν ἡ Σελήνη είναι μπροστὰ ἀπὸ τὸν Ἡλιο, τὸ ἡμισφαίριο της ποὺ είναι πρὸς τὴν Γῆ, δὲν φωτίζεται. Τότε δὲν τὴν βλέπουμε διόλου καὶ λέμε ὅτι ἔχουμε Νέα Σελήνην.

“Απὸ τὴν ἄλλη μέρα ἀρχίζει νὰ παρουσιάζεται τὰ βράδυα στὴ Δύση ἐνα μέρος της φωτισμένο σὰν δρεπάνι. Μέρα μὲ τὴ μέρα τὸ δρεπάνι γίνεται καὶ πιὸ φαρδύ, ώστε τὴν 7η ἡμέρα βλέπουμε τὸ μισὸ ἡμισφαίριο της, ποὺ φωτίζεται ἀπὸ τὸν Ἡλιο. Τότε λέμε ὅτι ἔχουμε Πρῶτο Τέταρτο.

“Υστερα συνέχεια γεμίζει πιὸ πολὺ μὲ φῶς καὶ 15 μέρες μετὰ τὴ Νέα Σελήνη παίρνει τέτοια θέση, ώστε βλέπουμε δόλοκληδο τὸ ἡμισφαίριο της, ποὺ φωτίζεται ἀπὸ τὸν Ἡλιο. Τότε ἔχουμε Πανσέληνο.

Μετὰ τὴν Πανσέληνο μέρα μὲ τὴν ἡμέρα λιγοστεύει τὸ φωτεινὸ μέρος. 22 μέρες μετὰ τὴ Νέα Σελήνη βλέπουμε τὸ μισὸ τοῦ ἡμισφαίριον της, ποὺ φωτίζεται ἀπὸ τὸν Ἡλιο, ἄλλα τὸ ἀντίθετο ἀπὸ ἐκεῖνο, ποὺ βλέπαμε κατὰ τὸ Πρῶτο Τέταρτο. Λέμε τότε πῶς ἔχουμε τὸ Τελευταῖο Τέταρτο.

Τὸ φωτεινὸ μέρος δόλοντα λιγοστεύει. “Οταν συμπηρωθοῦν 29,5 μέρες ἀπὸ τὴ Νέα Σελήνη, μπαίνει πάλι ἡ Σελήνη μπροστὰ ἀπὸ τὸν Ἡλιο, ώστε τὸ ἡμισφαίριο της, ποὺ είναι γυρισμένο σὲ μᾶς δὲ φωτίζεται καὶ ἔχουμε πάλι Νέα Σελήνη.

ιανυ

“Εκλειψη τοῦ Ἡλιού. Ζυγός

“Εκλειψη τοῦ Ἡλιού γίνεται, ὅταν ἡ Σελήνη, ποὺ περιφέρεται γύρω στὴ Γῆ, ἔσθι σὲ τέτοια θέση, ώστε νὰ μπῇ ἀκριβῶς μπροστὰ ἀπὸ τὸν Ἡλιο.

“Οταν ἡ Σελήνη σκεπάσῃ δόλοκληδο τὸν Ἡλιο δὲν τὸν βλέπουμε διόλου. Λέμε τότε ὅτι ἔγινε δόλικὴ ἔκλειψη τοῦ Ἡλιού. Τότε σκοτεινιάζει, γιατὶ πέφτει ἐπάνω στὴ Γῆ ἡ σκιὰ τῆς Σελήνης. Τὰ ζῶα τὰ πιάνει φόβος.

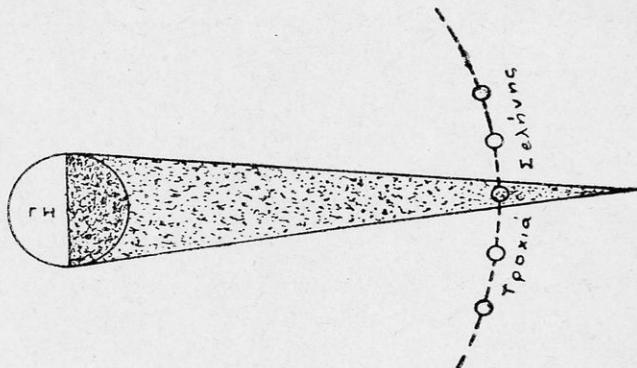
“Αμα ἡ Σελήνη κρύψη μόνο μέρος τοῦ Ἡλιού ἀπὸ τὸ πλάι, λέμε ὅτι ἡ ἔκλειψη τοῦ Ἡλιού είναι μερική.

“Οταν γίνεται ἔκλειψη τοῦ Ἡλιού, ἡ σκιὰ τῆς Σελήνης μετακινεῖται ἐπάνω στὴ Γῆ. Βλέπουν ἔκλειψη Ἡλιού μόνον δοσοι βρίσκονται στὰ μέρη ἐκεῖνα, ἀπὸ τὰ δοποῖα περνᾶ ἡ σκιὰ τῆς Σελήνης.

* Εκλειψη τῆς Σελήνης.

*Εκλειψη τῆς Σελήνης γίνεται, όταν η Σελήνη στὴν περιφορά της γύρω στὴ Γῆ, βρεθῇ μέσα στὴ σκιὰ τῆς Γῆς (εἰκ. 14).

*Αν τύχη δόλοκληρη η Σελήνη νὰ βρεθῇ μέσα στὴ σκιὰ τῆς Γῆς, γίνεται δλική εκλειψη τῆς Σελήνης.

Εἰκ. 14. *Εκλειψη τῆς Σελήνης γίνεται όταν η Σελήνη βρεθῇ μέσα στὴ σκιὰ τῆς Γῆς.

*Αν ἔνα μέρος τῆς Σελήνης περάσῃ μέσα ἀπὸ τὴ σκιὰ τῆς Γῆς, γίνεται μερική εκλειψη τῆς Σελήνης.

* Ασκήσεις.

1. Ποιὰ κίνηση τῆς Γῆς εἶναι, ποὺ μᾶς κάνει νὰ ἔχωμε ήμέρα καὶ νύκτα;
2. Τῶρα στὴν Αὐστραλία τί ἐποχὴ ἔχουν; Γιατί;
3. Παρατήρησε σὲ ποιὰ φάση βρίσκεται η Σελήνη.
4. Τὸ ἔτος 1956 θὰ εἶναι δίσεκτο; Γιατί;

Ε ΥΡΩΠΗ

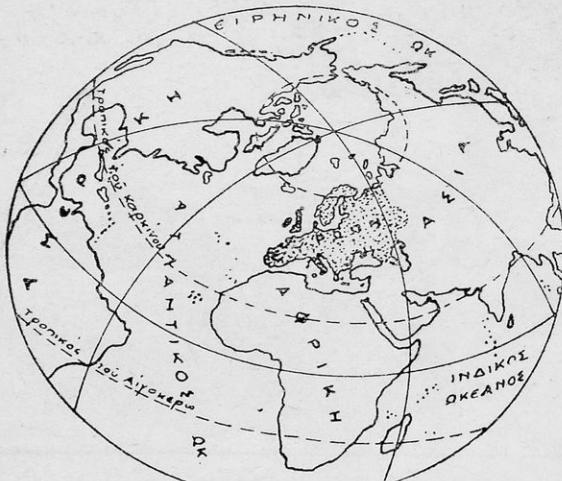
Θέση.

Η Εύρωπη βρίσκεται στὴν Εὐρασία τοῦ Β. Ήμισφαιρίου. Εἶναι προέκταση τῆς Ἀσίας πρὸς τὰ Δυτικὰ (εἰκ. 15). Ἀπὸ τὴν Ἀσία χωρίζεται μὲ τὰ Οὐράλια "Ορη, τὸν Οὐράλη ποταμό, τὴν Κασπία Θάλασσα, τὸν Καύκασο, τὸν Εὔξενο Πόντο, τὸ Βόσπορο, τὴν Προποντίδα καὶ τὸν Ἑλλήσποντο.

Στὰ Δυτικὰ τῆς Εύρωπης εἶναι δὲ Ἀτλαντικὸς Ωκεανός.

Στὰ Βόρεια τῆς ἔκτεινεται δὲ Βόρειος Παγωμένος Ωκεανός.

Στὰ Νότια εἶναι ἡ Μεσόγειος Θάλασσα. Η Μεσόγειος εἶναι μὰ θαλασσα

Εἰκ. 15. Θέση τῆς Εύρωπης πάνω στὴ Γῆ.

ἐσωτερικὴ ἀνάμεσα στὴν Εύρωπη, τὴν Ἀσία καὶ τὴν Ἀφρική. Έγινε ἀπὸ μιὰ μεγάλη καταβύθιση τοῦ φλοιοῦ τῆς Γῆς στὸ μέρος ἐκεῖνο (εἰκ. 16).

"Εδαφος.

Τὰ βουνὰ τῆς Εύρωπης εἶναι χαμηλά, ἀν τὰ συγκρίνωμε μὲ τὰ βουνὰ τῶν ἄλλων ἡπείρων. Τὸ ὑψηλότερο βουνό της εἶναι οἱ Ἀλπεις (Λευκὸν Ὅρος 4810 μέτρα). Οἱ Ἀλπεις ἔκτεινονται σὲ μεγάλο μέρος τῆς Νοτίου Εύρωπης. Συνέχεια αὐτῶν εἶναι τὰ βουνά τῆς Ἐλλάδος (Πίνδος κλπ.).

Μεγάλο μέρος τῆς Εύρωπης κατέχει μὰ πεδιάδα, ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸ καὶ φθάνει ὡς τὰ Οὐράλια "Ορη.

"Ολυμπίας Μακρῆ : Γεωγραφία Εύρωπης

Παράλια.

Η Εύρωπη ἔχει πολλοὺς κόλπους καὶ χερσονήσους.

Μεγάλες χερσόνησοι τῆς Εύρωπης είναι ἡ Σκανδιναυϊκή, ἡ Ἰβηρική, ἡ Ἰταλική καὶ ἡ Βαλκανική.

Εἰκ. 16. Η Εύρωπη.

Ἡ θάλασσαι εὐκόλινε τοὺς κατοίκους τῆς Εύρωπης, νὰ ἔλθοιν σὲ ἐπικοινωνία μὲ ἄλλους λαούς. Γέ τοῦτὸ στὴν Εύρωπη ὁ πολιτισμὸς ἀναπτύχθηκε εὐκολώτερα παρὰ σὲ ἄλλες ἡπείρους.

Κλῖμα.

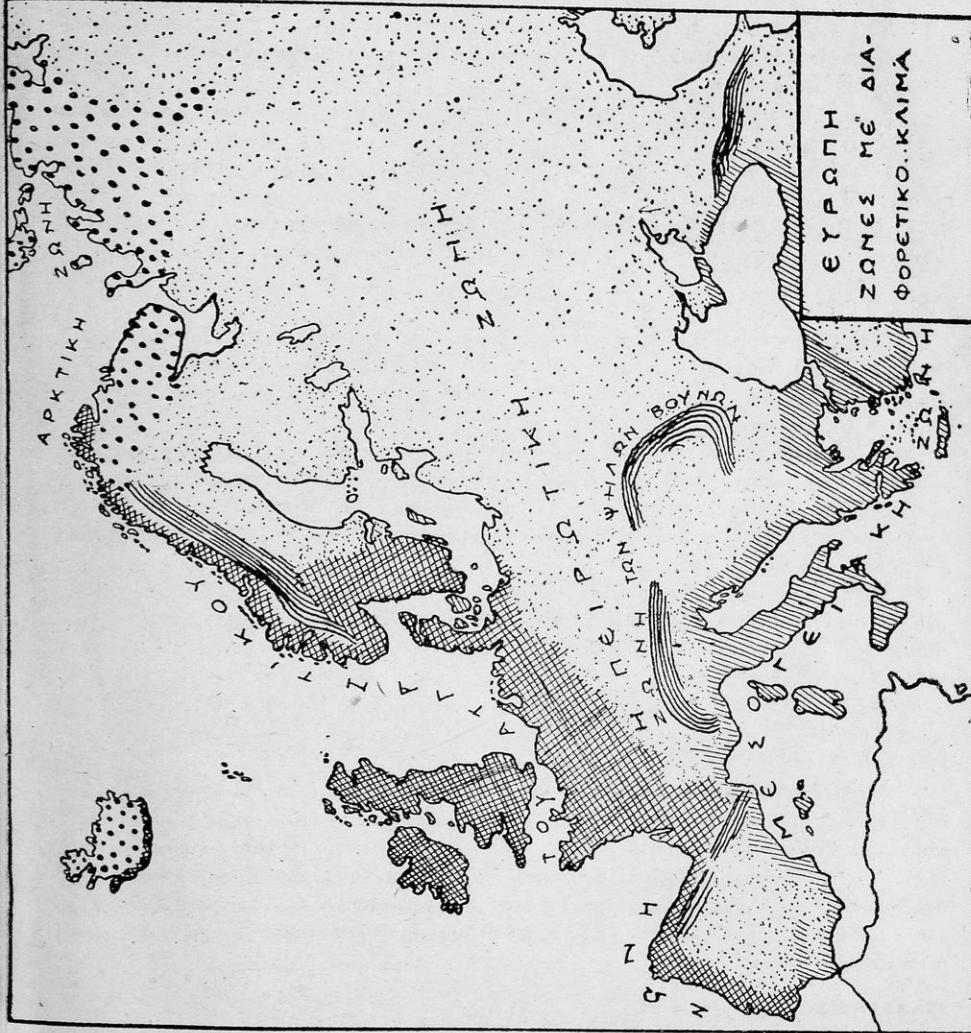
Στὴν Εύρωπη διακρίνομε 4 ζῶνες μὲ διαφορετικὸ κλῖμα (εἰκ. 17).

1) **Μεσογειακὴ Ζώνη.** Τὸ καλοκαῖρι κάνει ζέστη καὶ δὲν βρέχει, ὁ οὐρανὸς σχεδὸν ποτὲ δὲν ἔχει σύννειρα, καὶ ἡ ἀτμόσφαιρα είναι καθαρή. Τὸ χειμώνα πέφτουν βροχὲς καὶ τὸ κούν δὲν είναι δυνατό.

2) **Ζώνη τοῦ Ἀτλαντικοῦ.** Σ' αὐτῇ τὴ ζώνη πέφτουν βροχὲς λεπτὲς ὅλο τὸ χρόνο, περισσότερες ὅμως τὸ χειμώνα. Ὁ οὐρανὸς τὸν περισσότερο καιρὸ είναι

σκεπασμένος μὲ σύννεφα καὶ ἔχει διμίχλη, γιατὶ φυσοῦν ἐκεῖ ὑγροὶ ἀνεμοὶ ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν Ὡκεανό.

Στὴ Ζώνη τοῦ Ἀτλαντικοῦ τὸ χειμώνα δὲν κάνει πολὺ κρύο, ποῶτον γιατὶ

βρίσκεται κοντά σε θάλασσα, καὶ δεύτερο γιατὶ ἡ ζώνη αὐτὴ δέχεται τὴν ἐπίδρασην τοῦ θερμοῦ θαλασσίου φεγγάρου (Ρεῦμα τοῦ Κόλπου), ποὺ ἔχεται ἀπὸ τὴν Ἀμερικήν.

3) **Ηπειρωτική Ζώνη.** Βρίσκεται κυρίως στὴν Κεντρικὴ καὶ στὴν Ἀνατολικὴ Εύρωπη.

Ἐπειδὴ ἡ ζώνη αὐτὴ εἶναι μακριὰ ἀπὸ τὴν θάλασσα, τὸ ὑψος τῆς βροχῆς σ' αὐτὴν εἶναι μικρό. Τόσο μικρότερο, ὅσο ὁ τόπος βρίσκεται μακρύτερα ἀπὸ τὴν θάλασσα.

Τὸ χειμώνα κάνει κρύο καὶ τὸ καλοκαῖρι κάνει ζέστη.

4) **Αρκτικὴ Ζώνη.** Σ' αὐτὴν ἀνήκουν τὰ μέρη, ποὺ εἶναι κοντὰ στὸ Βόρειο Παγωμένο Ωκεανό.

Στὴν Ἀρκτικὴ ζώνη ἡ θερμοκρασία μένει κάτω ἀπὸ τὸ μηδὲν περισσότερο ἀπὸ τὸ μισὸ κρύον.

Τὸ καλοκαῖρι κρατᾷ 2 - 3 μῆνες. Τότε τὸ χιόνι λυώνει, ἀλλὰ τὸ ἔδαφος ἔξακολουθεῖ νὰ εἶναι πολὺ κρύο.

5) **Ζώνη τῶν Ψηλῶν Βουνῶν.** Στὴ ζώνη τῶν ψηλῶν βουνῶν τὸ χειμώνα κάνει πολὺ κρύο καὶ χιόνια, τὸ καλοκαῖρι διαρκεῖ λίγο.

Ποταμοί.

Στὴ Μεσογειακὴ Ζώνη οἱ ποταμοὶ εἶναι πτωχοὶ σὲ νεφό. Τὸ καλοκαῖρι, ὅποτε δὲ βρέχει, τὸ νερὸ τῶν ποταμῶν γίνεται λιγώτερο. Τὸ χειμώνα, ἔπειτα ἀπὸ βροχὴ, τὸ νερό τους αὐξάνεται ἀπότομα. Στὶς ἐκβολές τῶν ποταμῶν σχηματίζονται Δ (δέλτα) ἀπὸ τὶς προσχώσεις.

Οἱ ποταμοὶ τῆς Ζώνης τοῦ Ἀτλαντικοῦ δέχονται βροχής ὅλο τὸ κρύο, γι' αὐτὸ ἔχουν πάντα σχέδον τὸ ἔδιο νεφό. Δέλτα δὲν σχηματίζονται στὶς ἐκβολές τους, γιατὶ φεύγαντα θαλάσσης παρασύρουν τὶς προσχώσεις. Οἱ ποταμοὶ αὐτοί, ἔπειδὴ ἔχουν πολὺ νεφό καὶ εἶναι σὲ πεδινὰ μέρη, χρησιμοποιοῦνται γιὰ τὴ συγκοινωνία μὲ τὸ ἐπειδρικὸ τῆς Εύρωπης.

Οἱ ποταμοὶ τῆς Ἡπειρωτικῆς Ζώνης τὸ χειμώνα εἶναι παγωμένοι. Τὴν ἄνοιξη, ὅταν λυώνουν τὰ χιόνια, τὸ νερό τους γίνεται περισσότερο. Ὅταν εἶναι παγωμένοι, περοῦν πάνω ἀπ' αὐτοὺς ἔλκυνθρα καὶ ὅταν δὲν εἶναι παγωμένοι, ταξιδεύουν σ' αὐτοὺς πλοῖα.

Μεγάλος ποταμὸς τῆς Εύρωπης εἶναι ὁ Δούναβης. Πηγάζει ἀπὸ τὴν Κεντρικὴ Εύρωπη (Γερμανία), περνᾶ ἀπὸ διάφορες χώρες καὶ χύνεται στὸν Εὔξεινο Πόντο.

Μεγαλύτερος ἀπὸ τὸ Δούναβη εἶναι ὁ Βόλγας. Εἶναι ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Εύρωπης. Τρέχει στὴ μεγάλῃ Ρωσικὴ πεδιάδα καὶ χύνεται στὴν Κασπία Θάλασσα. Ὁ Βόλγας φέρνει στὴ θάλασσα κάθε δευτερόλεπτο 10.000 κυβικὰ μέτρα νεφό. Ὁ Ἀμαζόνιος, δὲ πότιος βρίσκεται στὴ Διακεκαυμένη Ζώνη, φέρνει στὴ θάλασσα νεφὸ 12 φορὲς περισσότερο. Αὐτὸ δείχνει γενικὰ ὅτι στὴν Εύρωπη, ἥ δποια βρίσκεται στὴν Εύκρατο Ζώνη, πέφτουν πολὺ λιγώτερες βροχὲς παρὰ στὴ Διακεκαυμένη Ζώνη.

Βλάστηση.

Στὴ Μεσογειακὴ Ζώνη τὰ κοινότερα φυτά εἶναι ὅσα δὲν ἔχουν ἀνάγκην

ἀπὸ πολὺ νερὸν τῆς βροχῆς, δηλαδὴ ἡ ἐληά, ἡ πορφοκαλλιά, τὸ κυπαρίσσι, τὸ πεῦκο.

Στὴν Ζώνη τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὑπάρχουν δάση μὲ δένδρα, ποὺ χρειάζονται περισσότερο νερὸν (δρύες, φηγοὶ κλπ.). Ὑπάρχουν καὶ λειβάδια, ποὺ χρησιμοποιοῦνται γιὰ τὴ κτηνοτροφία.

Στὴν Ζώνη τοῦ Ἡπειρωτικοῦ Κλίματος ὑπάρχουν δάση μὲ δρῦς στὰ Δυτικά, ποὺ πέφτει περισσότερο βροχή. Στὰ Ἀνατολικά, ποὺ πέφτει λιγώτερη βροχή, ὑπάρχουν δάση μὲ πεῦκα. Τὰ Νότια τῆς Ζώνης αὐτῆς δὲν ἔχουν ἀρκετὲς βροχές, ὥστε νὰ ἀναπτύσσονται δένδρα. Ἐκεὶ ὑπάρχει μόνο χόρτο, τὸ ὅποιον ἀποξηραινεται τὸ καλοκαῖρι. Τά μέρη αὐτὰ λέγονται στέπες.

Ἡ Ζώνη τῶν Βουνῶν ἔχει στὰ διάφορα ὑψη καὶ διαφορετικὴ βλάστηση. Στὰ πάρα πολὺ ψηλὰ μέρη δὲν φυτρώνει τίποτε, πιὸ κάτω φυτρώνει χόρτο, ποὺ χρησιμεύει γιὰ διατροφὴ τῶν ζώων. Χαμηλότερα εἶναι δένδρα.

Χωράφια, στὰ δυτικά καλλιεργοῦνται σιτηρά, πατάτες καὶ ἄλλα εἰδή χρήσιμα γιὰ τὴ διατροφή, ὑπάρχουν σ' ὅλα τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης.

Ορυκτά.

Στὴν Εὐρώπη ὑπάρχουν μεταλλεύματα σιδήρου, πετροκάρβουνο, πετρέλαιο καὶ ἄλλα. Ὁλη ἡ Εὐρώπη ὅμως μαζὶ ἔχει πολὺ λιγώτερα δρυκτὰ ἀπὸ τὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς.

Πληθυσμός.

Ἡ Εὐρώπη ἔχει πληθυσμὸν 500 ἑκατομμύρια (τὸ 1/5 περίπου τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Γῆς). Οἱ γεννήσεις γενικῶς εἶναι περισσότερες ἀπὸ τοὺς θανάτους. Γι' αὐτὸν ὁ πληθυσμὸς αὐξάνεται.

Διαίρεση τῆς Εύρωπης.

Τὴν Εὐρώπη μποροῦμε νά διαιρέσωμε στὶς ἔξης περιοχές:
α) Νότιος Εὐρώπη β) Δυτικὴ γ) Κεντρικὴ δ) Ἀνατολικὴ καὶ ε) Βόρειος Εὐρώπη.

ΝΟΤΙΟΣ ΕΥΡΩΠΗ

Ἡ Νότιος Εὐρώπη περιλαμβάνει τρεῖς χερσονήσους:

α) Τὴν Βαλκανικὴ Χερσόνησο μὲ τὴν Ἐλλάδα, Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία, Βουλγαρία, Νοτιοσλαβία καὶ Ἀλβανία (εἰκ. 18).

β) Τὴν Ἰταλικὴ Χερσόνησο.

γ) Τὴν Πυρηναϊκὴ Χερσόνησο μὲ τὴν Ἰσπανία καὶ τὴν Πορτογαλία.

Εἰς. 18. Κράτη τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου.

ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

1. ΕΛΛΑΣ

Θέση.

Η Ελλάς βρίσκεται στὸ νότιο ἄκρο τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου. Στὰ βόρεια της σύνορα ἔχει τὴν Ἀλβανία, τὴ Νοτιοπλαβία καὶ τὴ Βουλγαρία. Ἀνατολικὰ σὸν ἔνα μικρὸν μέρος της συνορεύει μὲ τὴν Τουρκία. Απὸ τὶς ἄλλες μεριές της ἔχει θάλασσες. Στὰ Ἀνατολικὰ τὸ Αἴγαιον Πέλαγος, στὰ Νότια τὴ Μεσόγειο Θάλασσα, καὶ στὰ Δυτικὰ τὸ Ιόνιον Πέλαγος.

"Εκταση.

Έχει έκταση 132.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Απ' αυτά οι 24.000 τετρ. χιλιόμετρα είναι νησιά. Τα υπόλοιπα είναι ή άλλη Ελλάς.

Παράλια.

Τὰ παράλια τῆς Ελλάδος ἔχουν μεγάλο μῆκος. Κανένα μέρος τοῦ Κόσμου μὲ τὴν ἔκταση τῆς Ελλάδος δὲν ἔχει τόπο μεγάλο μῆνος παιαλίων.

Εἰκ. 19. Περιοχές τῆς Ελλάδος.

Η θάλασσα μπαίνει τόσο πολὺ μέσα στὴ στεριά, ὥστε δὲν ὑπάρχει μέρος στὴν Ελλάδα, ποὺ νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ τὴ θάλασσα περισσότερο ἀπὸ 120 χιλιόμετρα. Μιὰ χώρα μὲ τέτοια παράλια φυσικὸ εἶναι νὰ ἔχῃ πολλοὺς καὶ καλοὺς ναυτικούς.

Ἐδαφος.

Ἡ Ἑλλὰς εἶναι χώρα δρεινή. Τὰ δρη τὴν χωρίζουν σὲ περιοχές ἀπομονωμένες. Γι' αὐτὸ στὴν ἀρχαιότητα κάθε πόλις σχεδὸν ἀποτελοῦσε χωριστὸ Κράτος. Σήμερα ή 'Ἑλλὰς ἀποτελεῖται ἀπὸ τις ἑξῆς περιοχές: (εἰκ. 19).

1) Δυτικὴ Θράκη	7) Νησιά τοῦ Ἰονίου
2) Μακεδονία	8) Νησιά τοῦ Αιγαίου
3) Ἡπειρος	9) Κυκλαδες
4) Θεσσαλία	10) Κρήτη
5) Στερεά Ἑλλὰς	11) Δωδεκάνησα.
6) Πελοπόννησος	

Οἱ πεδιάδες τῆς Ἑλλάδος εἶναι λίγες. Κατέχουν μόνο τὰ 7,5% ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειά της.

Κλιμα.

Ἐπειδὴ τὰ περισσότερα μέρη τῆς Ἑλλάδος δέχονται τὴν ἐπίδραση τῆς θαλάσσης, ἔχουν κλῖμα γλυκύν. Σὲ μερικὰ μέρη, ποὺ τὰ βουνά ἐμποδίζουν νὰ φθάσῃ ἐκεὶ ή ἐπίδραση τῆς θαλάσσης, τὸ κλῖμα εἶναι ἡπειρωτικὸ διήλαδὴ μὲ πολὺ ζέστη τὸ καλοκαῖρι καὶ πολὺ κρύο τὸ χειμώνα (ἐστερεοὶ Θεσσαλίας, ἐστερεοὶ Μακεδονίας).

Ἐπειδὴ ή 'Ἑλλὰς εἶναι χώρα τῆς Μεσογείου, ἔχει βροχές μόνο τὸ χειμώνα. Τὸ καλοκαῖρι σπανίως βρέχει.

Τὸ καλύτερο κλῖμα τῆς Ἑλλάδος τὸ ἔχει ή Ἀθήνα. Τὸ φθινόπωρο ἀρχίζει κατὰ τὰ μέσα Σεπτεμβρίου μὲ τὶς πρῶτες βροχές. Διαρκεῖ ὡς τὰ μέσα Δεκεμβρίου μὲ θερμοκρασία εὐχάριστη.

Τὸ κρύο τοῦ χειμώνα ἀρχίζει κατὰ τὰ μέσα Δεκεμβρίου. Τὴν κακοκαιρία ὅμως τὴν διακόπτουν μέρες μὲ λιακάδες, γι' αὐτὸ διειρμάτωσης τὴν Ἀθήνα εἶναι εὐχάριστος. Τὸ κρύο τελειώνει τὸ Μάρτιο ή καὶ ἀργότερα.

Ἡ Ἀνοιξη μὲ μικρὴ θερμοκρασία γενικὰ εἶναι πολὺ σύντομη, γιατὶ μόλις τελειώσῃ τὸ κρύο ἀρχίζει ἀμέσως ή ζέστη.

Ἡ μεγάλη ζέστη ἔρχεται ἀπότομα τὸν Ἰούνιο καὶ ἔξακολουθεῖ ὡς τὸ τέλος Σεπτεμβρίου. Τὴ ζέστη ὅμως τὴ μετοιάζουν τὰ μελτέμια.

Ἡ ἀτμόσφαιρα στὴν Ἀθήνα ἔχει λίγη θερμότητα, ἔχει μεγάλη διαύγεια καὶ διάρρησης τὸν περισσότερο καιρὸ εἶναι χωρὶς σύννεφα. Στοὺς ἔνοντες, ποὺ ἔχουν τὰ μέρη διατητικὰ ἀτμόσφαιρα ἔχει διμίχλη καὶ διάρρησης σκεπάζεται μὲ σύννεφα, κάνει ἐξαιρετικὴ ἐντύπωση δικαθαρός οὐρανὸς καὶ τὸ πολὺ φῶς τῆς Ἀθήνας.

Αὐτὸ τὸ ὕδαιο κλῖμα ἐπέδρασε στὸ πνεῦμα τῶν κατοίκων καὶ τοὺς βιοτικοὺς δημιουργήσουν τὸν ἀθάνατο ἐλληνικὸ πολιτισμό.

Γεωργία.

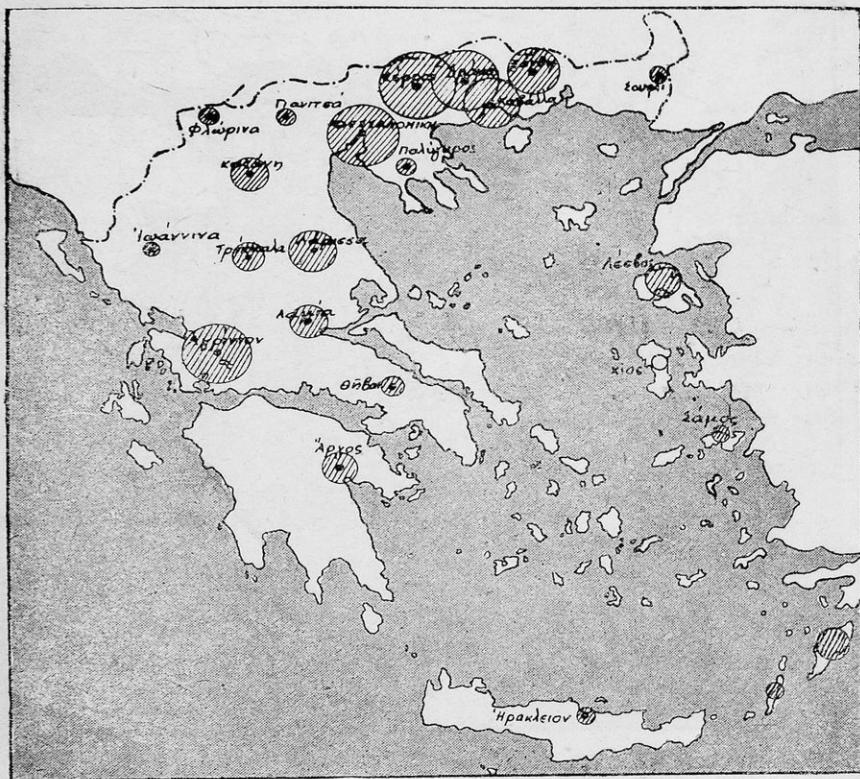
Καλλιεργεῖται μόνο τὸ 1/5 τῆς ἐπιφανείας τῆς Ἑλλάδος.

Οἱ γεωργοὶ μας μόλις ποὺν λίγα χρόνια ἀρχισαν νὰ χρησιμοποιοῦν συγχρό-

νισμένα μέσα γιὰ τὴν καλλιέργεια, καὶ ἀκόμη δὲν ἔχοιν ἀρκετὲς γεωργικὲς γνώσεις.

Τὰ σπουδαιότερα γεωργικὰ προϊόντα εἶναι:

Σιτηρά. Παράγομε μόνο τὰ μισά, ἀπὸ ὅσα χρειαζόμαστε. Γι' αὐτὸ εἰσά-

Εἰκ. 20. Χάρτης καλλιεργείας καπνού.

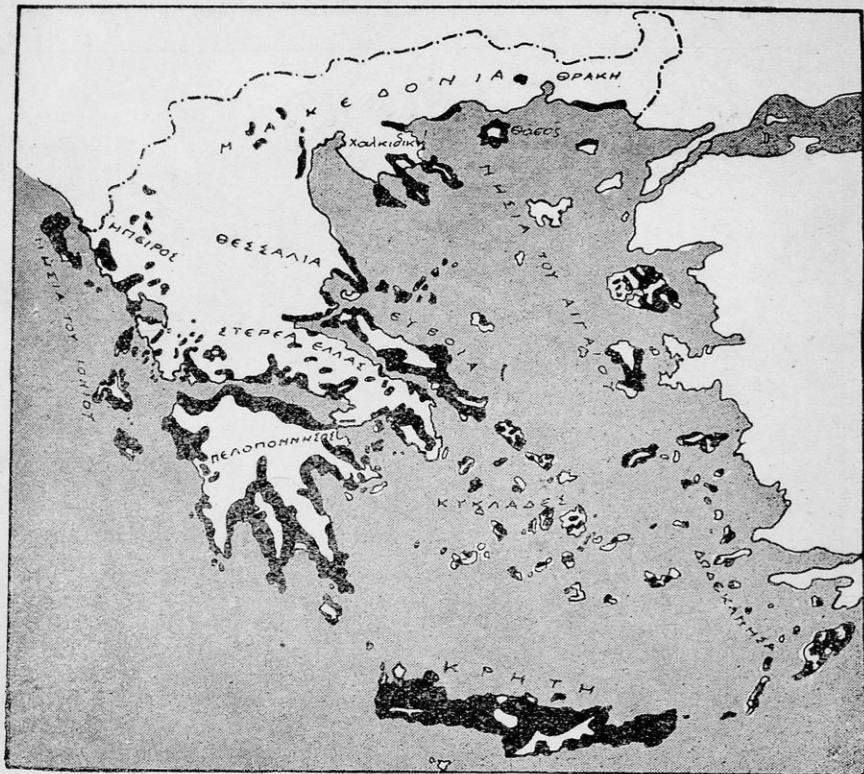
γομε πολλὰ σιτηρά ἀπὸ τὸ ἔξωτερον.

Καπνός. Οι άνωτερες ποιότητες παράγονται στή Μακεδονία, τή Θράκη και τό Ἀγρινίο (Στερεά Ἑλλὰς) (εἰκ. 20). Τό μεγαλύτερο μέρος τοῦ παραγόμενου καπνοῦ ἔχει γίνεται στὸ ἔξωτεροικό.

Λάδι καὶ ἔληγες. Τὰ ἐλαιώδενδρα εῦδοκιμοῦν στὰ παράλια καὶ προπάντων στὴ Νότιο Ἑλλάδα, διότι ἔκει τὸ χειμώνα δὲν κάνει πολὺ κρύο. Στὸ ἐσωτερικό, δῆπου κάνει κρύο. ἐλαιώδενδρα δὲν ὑπάρχουν (εἰκ. 21).

‘Η Ἑλλὰς ἔξαγει ἐληῆς καὶ λάδι. Πρώτη ἐλαιοπαραγωγὸς χώρα τοῦ Κόσμου εἶναι ἡ Ἰταλία, δεύτερη ἡ Ἰσπανία καὶ τρίτη ἡ Ἑλλάς (εἰκ. 22).

Προϊόντα τῆς ἀμπέλου. Στὴν Ἑλλάδα ὑπάρχουν κοινὰ κλήματα καὶ

Εἰκ. 21. Τὰ ἐλαιόδενδρα εὐδοκιμοῦν στὰ μέρη, ποὺ δὲν κάνει πολὺ κρύο.

ἄλλα ποὺ κάνουν σταφίδα. Τὰ τελευταῖα ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ γλυκὺν κλῆμα καὶ γένιον εὐδοκιμοῦν σὲ ὥρισμένα μέρη (εἰκ. 23). Περίφημη γιὰ τὴν ποιότητά της εἶναι ἡ μαύρη σταφίδα τοῦ Αἰγαίου. Πολλὴ σταφίδα ἔξαγεται στὸ ἔξωτερικό.

Κοινὰ ἀμπέλια καλλιεργοῦνται σὲ περισσότερα μέρη, γιατὶ αὐτὰ ἀντέχουν στὸ κρύο. Ἀπὸ τὰ σταφύλια κάνουν κρασί. Φημισμένα εἶναι τὰ κρασιὰ τῆς Σάμου, τῆς Σαντορίνης, τῆς Ἀζαΐας, τῆς Λευκάδος καὶ τῆς Ἀττικῆς. Ἐλληνικά κρασιὰ στέλλονται καὶ στὸ ἔξωτερικό.

Διάφορα φρούτα. Φημίζονται τὰ κεράσια τῶν Βοδενῶν, τὰ μῆλα τῆς

Φλωρίνης, τὰ σῦκα τῆς Κύμης καὶ τῶν Καλαμῶν, τὰ πορτοκάλλια τῆς Κερήτης καὶ τῆς Ἀρτας, τὰ μανταρίνια τῆς Χίου καὶ τῆς Καλύμνου, τὰ φερίκια τοῦ Βόλου, τὰ κάστανα τῆς Κρήτης, τὰ καρύδια τῶν Καλαβρύτων καὶ τοῦ Καρπενησιοῦ, τὰ καρπούζια τοῦ Ἀστακοῦ, τὰ πεπόνια τοῦ Ἀργονούς καὶ ἄλλα.

Ιεπανία

Ιταλία

Ἐλλάς

Τύνις

Πορτογαλλία Τουρκία

Εἰκ. 22. Ἡ Ἐλλάς ἔχεται τρίτη στὴν Παγκόσμιο παραγωγὴ λαδιοῦ.

Γενικὰ ἡ Ἐλλάς ἔχει μεγάλη ποικιλία ἀπὸ ἐκλεκτὰ φροῦτα.

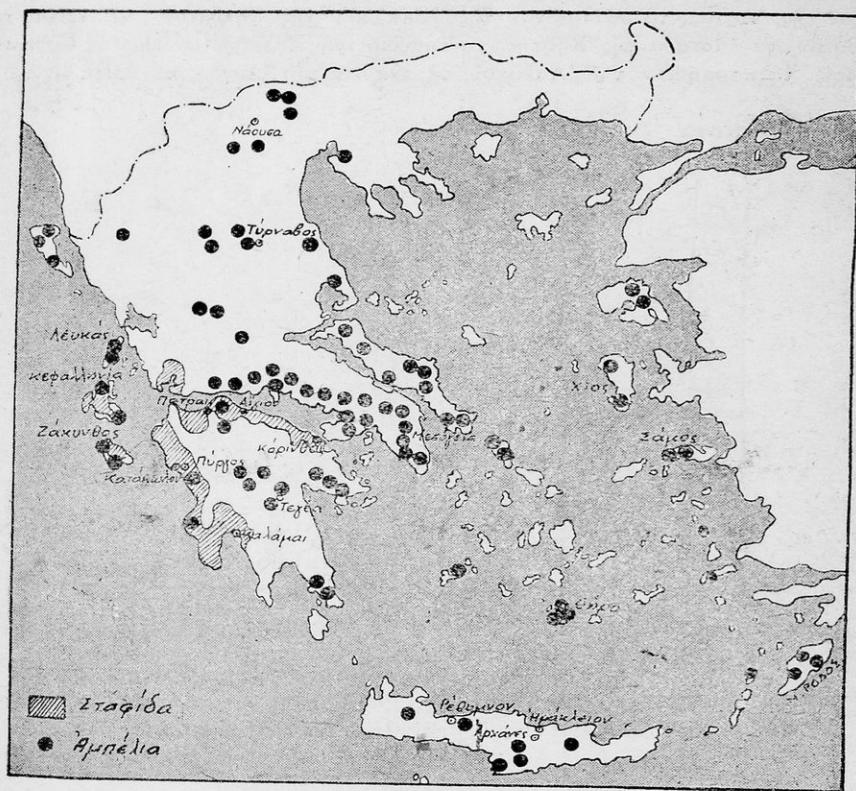
Βομβάκι κλπ. (εἰκ. 24). Ἡ ποσότης τοῦ βαμβακιοῦ, ποὺ παράγεται, δὲν μᾶς φθάνει, γι' αὐτὸν εἰσάγουν βαμβάκι ἀπὸ τὸ ἔξωτερικό.

Ὑπάρχουν καὶ μουριές, μὲ τὶς δοῦρες γίνεται ἐκτροφὴ μεταξοσκωλήκων. Ἐκλεκτὸν εἶναι προπάντων τὸ μετάξι τῆς Δυτικῆς Θράκης.

Ρύζι. Τώρα τελευταῖα ἀρχισε συστηματικὴ καλλιέργεια ωντοῦ. Ὑπάρχουν ἐλπίδες ὅτι θὰ εἶναι δυνατὸν ἡ παραγωγὴ τοῦ ωντοῦ νὰ ἐπαρκέσῃ στὶς ἀνάγκες τοῦ τόπου.

Κτηνοτροφία.

Στὴν Ἐλλάδα ζοῦν προπάντων τὰ δλιγοφάγα ζῶα, δηλαδὴ πρόβατα καὶ αἴγες. Ἀλογα καὶ βόδια δὲν ὑπάρχουν πολλά, γιατὶ αὐτὰ ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ πολλὴ τροφὴ. Ἀφθονη τροφὴ γιὰ τὰ ζῶα δὲν ὑπάρχει, γιατὶ στὴν Ἐλλάδα οἱ βροχὲς εἶναι λίγες καὶ τὸ χόρτο μὲ τὴ ζέστη τοῦ καλοκαιριοῦ ἔηραίνεται γρήγορα.

Εικ. 23. Χάρτης παραγωγής σταφίδας και σταφυλιών.

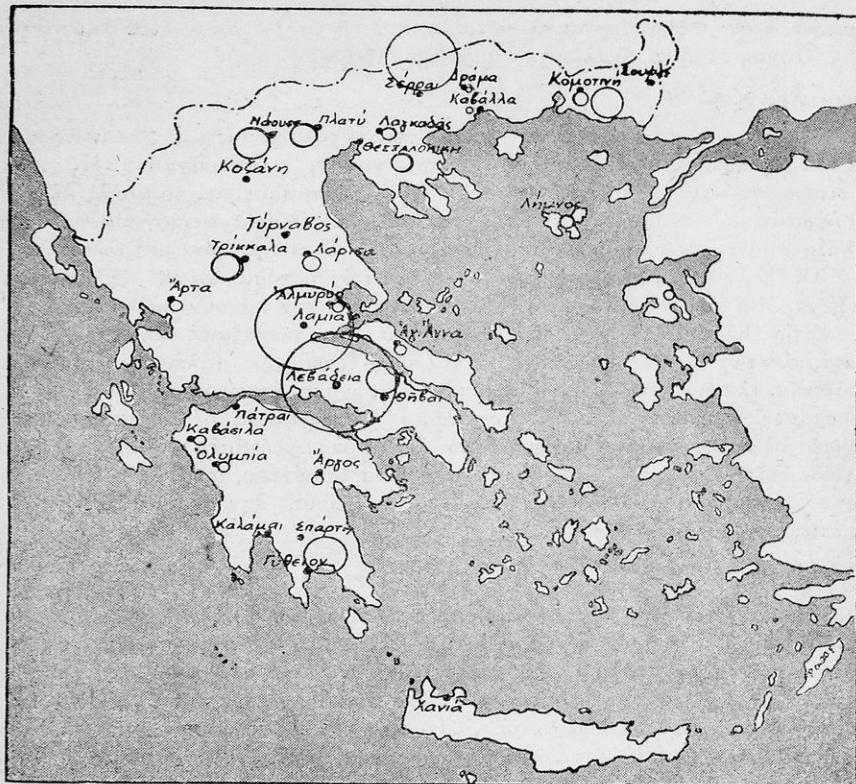
Εισάγονται ζῶα και κρέας ἀπὸ τὸ ἐξωτερικό. Ἐπίσης τυρί, βούτυρο κλπ., γιατὶ τὰ ντόπια δὲν ἐπαρχοῦν.

Κατοικίδια πτηνὰ ὑπάρχουν, ἀλλὰ ὅχι πάρα πολλά. Γι: αὐτὸς εἰσάγονται και αὐγὰ ἀπὸ τὸ ἐξωτερικό.

*Αλεία.

Τὰ ψάρια, πού πιάνουν, δὲν εἶναι πολλά, γιατὶ και οἱ θάλασσες δὲν ἔχουν ἀφύνουν, ἀλλὰ και γιατὶ ή ἀλιεία δὲν γίνεται μὲ τρόπο ἐπιστημονικό. Ἐκτὸς τούτου κατατρέρουν τὰ ψάρια και τὰ αὐγά τους μὲ δυναμίτες.

Εισάγονται ψίρια και ἀπὸ τὸ ἐξωτερικό (μπακαλιάροι, οέγγες, παλαμίδες κλπ.).

Eἰς. 24. Μέρη, στὰ δποῖα καλλιεργοῦν βαμβάκι.

D, Θρυκτά.

Στὴν Ἑλλάδα ὑπάρχουν μεταλλεύματα μολύβδου, σιδήρου, γυκελίου, χρωμίου καὶ ἄλλα. Μόνον τὰ μεταλλεύματα τοῦ μολύβδου τὰ κατεργάζονται στὴν Ἑλλάδα (Λαύριον), τὰ ἄλλα ἔξαγονται ἀκατέργαστα στὸ ἔξωτεροκό. Δὲν συμφέρει ἡ κατεργασία τους νὰ γίνεται ἐδῶ, γιατὶ χρειάζεται πολλὴ καύσιμη ὕλη καὶ ἡ Ἑλλὰς εἶναι πτωχὴ σὲ καύσιμα.

Πετροκάρβουνο ἡ Ἑλλὰς δὲν ἔχει. Βγάζει μόνο μικρή ποσότητα λιγνίτου. Γι'' αυτὸν εἰσάγονται πετροκάρβουνα ἀπὸ τὸ ἔξωτερικό. Ἐπίσης εἰσάγεται πετρέλαιο.

⁹ Αρίστης ποιότητος εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ σμύριδα (Νάξος), τὴν δποίαν χοηστ-

μόποιοι, δταν ἐπεξεργάζωνται τὰ μέταλλα, γιὰ νὰ τοὺς δίνουν λεία ἐπιφάνεια.

Ονομαστὰ εἶναι τὰ ἑλληνικὰ μάρμαρα (Πεντέλη κλπ.).

Βιομηχανία.

Ἡ βιομηχανία κατεργάζεται τὰ προϊόντα τῆς γεωργίας, τῆς κτηνοτροφίας καὶ τὰ δουκτὰ καὶ παίρνει ἀπὸ αὐτὰ χοήσιμα γιὰ τὴν ζωὴν πράγματα. Π. χ. ἀπὸ τὸ σιτάρι παίρνει ἀλεῖο, ζυμαρικὰ κλπ. Ἀπὸ τὸ βαμβάκι καὶ τὸ μαλλί κλωστὲς καὶ ὑφάσματα. Ἀπὸ δέρματα ἀκατέργαστα παίρνει δέρματα κατεργασμένα. Ἀπὸ τὸ γάλα παίρνει τυρί, βούτυρο κλπ. Ἀπὸ μεταλλεύματα παίρνει μέταλλα.

Οἱ Ἑλληνες ἔργατες, ποὺ ἔργαζονται στὰ ἔργοστάσια, εἶναι ἔξυπνοι καὶ ἐπιδέξιοι. Μαθαίνουν γλήγορα τὴν δουλειά τους καὶ τὴν κάνουν καλά.

Στὴν Ἑλλάδα ὑπάρχουν ἔργοστάσια ποὺ κατασκευάζουν κλωστές, ὑφάσματα, πλεκτὰ καὶ χαλιά. Ἐργοστάσια γιὰ εἰδὴ διατροφῆς (ἀλευρόμυλοι, μακαρονοποιεῖα, ἑλαιοτριβεῖα, οίνοποιεῖα κλπ.). Ὕπαρχουν σαπωνοποιεῖα, ἔργοστάσια λιπασμάτων, φαρμάκων κλπ. Τὰ ἔργοστάσια κατεργασίας δέρματος παράγουν δέρματα σὲ καλὴ ποιότητα καὶ γι' αὐτὸν λίγα μόνον δέρματα εἰσάγονται στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὸ ἔξωτερικό. Ὅπαρχουν ἔργοστάσια τσιμέντου, τούβλων, κατασκευῆς χαρτοῦ, ἔργοστάσια ποὺ παράγουν ἡλεκτρικὸ φεῦμα, ἔργοστάσια δπου γίνονται ἐπισκευές μηχανῶν, πλοίων κλπ.

Εμπόριο.

Οἱ Ἑλληνες ἔχουν ἔμφυτη κλίση πρὸς τὸ ἔμπόριο.

Τὸ σπουδαιότερο εἶδος, ποὺ στέλνει ἡ Ἑλλάς στὸ ἔξωτερικό, εἶναι δ καπνός. Εξάγει ἐπίσης σταφίδες, λάδι, ἔληές, κρασί, σύκα, χαλιά, μεταλλεύματα καὶ ἄλλα.

Ἡ Ἑλλάς εἰσάγει τρόφιμα (σιτάρι ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ καὶ τὴν Αὐστραλία, ζωὰ, τυρί, γάλα, ψάρια, φασόλια, φύτες, ζάχαρη, κονσέρβες, καφὲ κλπ.). Εἰσάγει βιομηχανικὰ εἶδη (μηχανήματα, ὑφάσματα, αὐτοκίνητα κλπ.), καύσιμα (πετροκάρβουνο, πετρόλαιο) καὶ ἄλλα.

Ναυτολέξα.

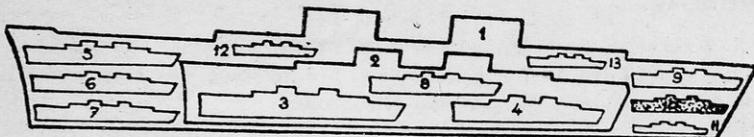
Ἡ Ἑλλάς ἔχεται δέκατη στὴν παγκόσμια ναυτιλία (εἰκ. 25).

Στὸν τελευταῖο πόλεμο τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα πρόσφεραν μεγάλες ὑπηρεσίες στοὺς συμμάχους, ἔπαθαν δύμως μεγάλες ζημίες. Ἔτσι λιγόστεφαν. Τώρα πάλιν δ ἀριθμὸς τῶν ἑλληνικῶν πλοίων αὐξήθηκε.

Τὰ περισσότερα πλοῖα μας εἶναι φορτηγά. Ἐλληνες ναυτικοὶ ταξιδεύουν σ' δλες τὶς θάλασσες τῆς Γῆς καὶ κουβαλοῦν ἐμπορεύματα σ' δλα τὰ μέρη τοῦ Κόσμου. Οἱ Ἑλληνες εἶναι λαμπροὶ ναυτικοί.

Συγκοινωνία.

Ἐπειδὴ ἡ Ἑλλάς βρέχεται σὲ πολλὰ μέρη ἀπὸ θάλασσα, ἡ συγκοινωνία τῶν παραλίων γίνεται προπάντων μὲ πλοῖα. Σπουδαιὸ ἔργο, τὸ δποῖον διευκολύνει τὴ συγκοινωνία, εἶναι ἡ διώρυγα τῆς Κορίνθου. Ἐνα πλοῖο ἀπὸ τὸν Πει-

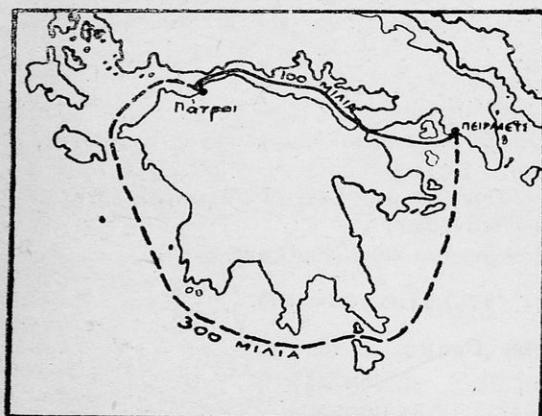

1. Ήν Πολιτείαι
2. Μεγ. Βρετανία
3. Νορβηγία
4. Σοβ. Ρωσσία
5. Ολλανδία
6. Σουηδία
7. Γαλλία

8. Ιαπωνία
9. Γερμανία
10. Έλλας
11. Βραζιλία
12. Ιταλία
13. Φιλλανδία

Εἰκ. 25. Ἡ Ἐλλάδα ἔχεται δέκατη στὴν παγκόσμια ἐμπορικῇ ναυτιλίᾳ.

ουαῖ γιὰ νὰ πάῃ στὴν Πάτρα, ἀν κάμη τὸ γύρῳ τῆς Πελοποννήσου, πρέπει νὰ ταξιδέψῃ 300 μίλια. Ἔνω πηγαίνοντας ἀπὸ τὴ διώρυγα ταξιδεύει μόνον 100 μίλια (εἰκ. 26).

Εἰκ. 26. Ἡ διώρυγα τῆς Κορίνθου διευκολύνει τὴ συγκοινωνία.

ΞΑΛΗΘΥΣΜΑΣ.

Ο πληθυσμὸς τῆς Ἐλλάδος τὸ 1940 ἦταν 7.300.000. Τὸ 1948 ἐνώθηκαν μὲ τὴν Ἐλλάδα τὰ Δωδεκάνησα μὲ πληθυσμὸ περίπου 130.000. Τώρα ὑπολογίζουν δὲν ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἐλλάδος εἰναι 7.800.000. Τὰ 95/100 τῶν κατοίκων εἰναι Ἐλληνες. Τὰ ἄλλα 5/100 εἰναι Τοῦρκοι, Ἐβραῖοι καὶ ἄλλοι ἔνοι.

Τὸ λιμάνι, ποὺ ἔχει τὴ μεγαλύτερη ἐμπορικὴ κίνησι, εἶναι τὸ λιμάνι τοῦ Πειραιᾶ. Ἀπὸ τὸ λιμάνι τῶν Πατοῶν γίνεται ἡ μεγαλύτερη ἔξαγωγὴ σταφίδας.

Ὑπάρχουν καὶ δρόμοι γιὰ αὐτοκίνητα.

Οἱ σιδηροδρομικὲς γραμμὲς ἔπιαν μεγάλες ζημίες μὲ τὸν τελευταῖο πόλεμο καὶ τώρα ἐπιδιορθώνονται.

Μὲ ἀεροπλάνο γίνεται συγκοινωνία μὲ τὸ ἔξωτερικὸ ἄλλὰ καὶ στὸ ἐσωτερικό. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν, ποὺ ταξιδεύουν μὲ ἀεροπλάνα, διαρκῶς αὔξανεται.

Ἐκπαίδευση.

Οι Ἑλληνες ἀγαποῦν τὴν μόρφωση. Στὰ παλῆα χρόνια οἱ Ἑλληνες μετέδωκαν τὴν παιδεία στὴ Δυτικὴ Εὐρώπη καὶ ὁ σημερινὸς πολιτισμὸς τοῦ Κόσμου πήρε τὶς βάσεις του ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸν Πολιτισμό.

Ἐχομε Δημοτικὰ Σχολεῖα, Γυμνάσια, Τεχνικὲς Σχολές, Γεωργικές, Ἐμπορικές, Πανεπιστήμια ἔνα στὴν Ἀθήνα κι ἔνα στὴ Θεσσαλονίκη. Ὅπαρχει ἀκόμη Πολυτεχνεῖο, Ἀνωτάτη Γεωπονική, Στρατιωτικὲς Σχολές, Ναυτικὲς καὶ λπ.

Θρησκεία.

Ολοι σχεδὸν οἱ Ἑλληνες εἶναι ὁρθόδοξοι. Λίγοι Ἑλληνες εἶναι καθολικοὶ καὶ ζοῦν προσάπιων στὶς Κυκλαδές.

Πολέμευμα.

Τὸ πολέμευμα τῆς Ἑλλάδος εἶναι βασιλευομένη Δημοκρατία. Ο βασιλεὺς δοῖται τὴν Κυβέρνησην ἀλλὰ τὸ διοικισμό της τὸν ἐπικυρώνει ἡ Βουλή. Ἔτσι διασιλεὺς παύει νὰ ἔχῃ δποιαδήποτε εὐθύνη.

Ἡ Βουλὴ ψηφίζει τοὺς Νόμους μὲ τοὺς δποίοις κυβερνᾶται. Ἑλλάς καὶ ἐλέγχει τὴν Κυβέρνησην. Ἀν ἡ Βουλὴ στὸν ἔλεγχο τῆς δὲν δώσῃ ψῆφο ἐμπιστούντης στὴν Κυβέρνησην, τότε ἡ Κυβέρνηση παραιτεῖται καὶ ὁ βασιλεὺς δοῖται ἀλλῃ Κυβέρνησην.

Διοίκηση.

Ἡ Ἑλλὰς διαιρεῖται σὲ νομοὺς. Σὲ κάθε νομὸν ὑπάρχει ἔνας Νομάρχης, ὁ δποῖος ἀντιπρόσωπεύει τὴν Κυβέρνησην.

Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς Νομάρχες ὑπάρχουν καὶ οἱ Γενικοὶ Διοικητὲς (Μακεδονίας, Θράκης, Ἡπείρου, Κορίτης, Δωδεκανήσων).

Οἱ Γενικοὶ Διοικητὲς εἶναι ἀνώτεροι ἀπὸ τοὺς Νομάρχες.

Οἱ σπουδαιότερες πόλεις τῆς Ἑλλάδος (εἰκ. 27).

Δυτικὴ Θράκη

Ἡ Κομοτινὴ	33.000 κατ.
Ἡ Ξάνθη	31.000 κατ.
Ἡ Ἀλεξανδρούπολις	20.000 κατ.

Μακεδονία

Ἡ Θεσσαλονίκη	225.000 κατ.	Ἡ Ἔδεσσα	13.000 κατ.
Οἱ Σέρρες	35.000 κατ.	Τὰ Γιαννιτσά	16.000 κατ.
Ἡ Δράμα	34.000 κατ.	Ἡ Κοζάνη	14.000 κατ.
Ἡ Καβάλλα	50.000 κατ.	Ἡ Φλώρινα	15.000 κατ.
Ἡ Βέρροια	20.000 κατ.		

Εἰκ. 27. Οι σπουδαιότερες πόλεις της Ἑλλάδος.

Ηπειρος

Τὰ Ἰωάννινα	25.000 κάτοικοι
Ἡ Πρέβεζα	10.000 >

Θεσσαλία

Ο Βόλος	55 000 κατ.	Τὰ Τρίκαλα	23.000 κατ.
Ἡ Λάρισσα	35 000 κατ.	Ἡ Καρδίτσα	14.000 κατ.

Στερεά Ἑλλάς

Αἱ Ἀθῆναι	650.000 κατ.	Τὸ Ἀγρίνιον	11.000 κατ.
Ο Πειραιεὺς	300.000 κατ.	Αἱ Θῆβαι	12.000 κατ.
Ἡ Λαμία	17.000 κατ.	Ἡ Λειβαδιά	12.000 κατ.
Τὸ Μεσολόγγι	11.000 κατ.	Ἡ Χαλκὶς	22.000 κατ.

Πελοπόννησος

Αἱ Πάτραι	80.000 κατ.	“Η Κόρινθος	12.000 κατ.
Τὸ Αἴγιον	15.000 κατ.	Τὸ Ἀργος	13.500 κατ.
Αἱ Καλάμαι	35.000 κατ.	“Ο Πύργος	19.000 κατ.
“Η Τοίπολις	15.000 κατ.	“Η Σπάρτη	10.000 κατ.

Νησιά τοῦ Ιονίου

“Η Κέρκυρα	34.000 κατ.
Τὸ Ἀργοστόλι	10.000 κατ.
“Η Ζάκυνθος	12.000 κατ.

Νησιά τοῦ Αιγαίου

“Η Μυτιλήνη	28.000 κατ.
“Η Χίος	27.000 κατ.
Τὸ Βαθὺ Σάμουν	7.000 κατ.

Κυκλαδες

“Η Σύρα	30.000 κατ.
Δωδεκάνησα	
“Η Ρόδος	60.000 κατ.

Κρήτη

Τὰ Χανιά	28.000 κατ.
Τὸ Ρέθυμνο	11.000 κατ.
Τὸ Ἡράκλειο	42.000 κατ.

**Αλύτρωτες ἐλληνικὲς χῶρες καὶ ἐξάπλωση τῶν Ἑλλήνων
ἐπὶ τῆς Γῆς.**

“Αλύτρωτες ἐλληνικὲς χῶρες εἰναι ἡ Βόρειος Ἡπειρος καὶ ἡ Κύπρος.

“Η Βόρειος Ἡπειρος κατέχεται ἀπὸ τὴν Ἀλβανία καὶ οἱ Ἐλληνες ἔκει νήσιστανται διωγμούν. Οἱ σπουδαιότερες πόλεις στὴν Ἐλληνικὴ Βόρειο Ἡπειρο εἰναι ἡ Κορυτσά, τὸ Ἀργυρόκαστρο, ἡ Μοσχόπολις, ἡ Χειμάρρα (εἰς τὰ Ἀκροκεραύνεια δῃ) καὶ οἱ Ἄγιοι Σαράντα, μικρὸ λιμάνι ἀπέναντι στὴν Κέρκυρα.

“Η Κύπρος κατέχεται ἀπὸ τὴν Μεγάλην Βρεττανία. Εἰναι μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν Κρήτη. Ἐχει 460 χιλιάδες κατοίκους, ἀπὸ τὶς δόποις τὰ 5/6 εἰναι Ἐλληνες καὶ τὸ 1/6 Τούρκοι. Οἱ Κύπροι δὲν παύουν νὰ ζητοῦν τὴν ἔνωσή τους μὲ τὴν Μητρόα Ἐλλάδα. Σπουδαιότερες πόλεις στὴν Κύπρο εἰναι ἡ Λευκωσία, ἡ Λεμεσός, ἡ Λάρνακα, ἡ Ἀμμόχωστος, ἡ Πάφος καὶ ἡ Κερύνεια (εἰκ. 28).

Τὸν Ιανουάριο τοῦ 1950 οἱ Κύπροι, γιὰ νὰ δεῖξουν σ' ὅλο τὸν Κόσμο ὅτι ζητοῦν τὴν ἔνωση μὲ τὴν Ἐλλάδα, ἔκαμαν δημοψήφισμα. Σ' αὐτὸ τὰ 96 ἔκατοστα τῶν Ἑλλήνων ἐψήφισαν ὑπὲρ τῆς Ἐνώσεως.

“Ελληνες πολλοὶ βρίσκονται στὴν Ἀμερική. Εἰναι περίπου 800.000 καὶ οἱ περισσότεροι εἰναι στὶς ΗΠΑ. “Ελληνες ζοῦν καὶ στὴν Εὐρώπη, τὴν Ἀφρικήν, τὴν Αὐστραλία, τὴν Ἀσία. Γενικά σὲ κάθε μέρος τῆς Γῆς εἰναι σπάνιο νὰ μὴ συναντήσῃ κανεὶς Ἐλληνα.

Οἱ περισσότεροι Ἐλληνες τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰναι ἔμποροι. Οὐδέποτε λησμονοῦν τὴν Πατρίδα. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς ἔγιναν ἐθνικοὶ εὐεργέτες δπως δ Ἀβέρωφ, δ Ζάππας, δ Σίνας, δ Βαλλιάνος, δ Μπενάκης καὶ ἄλλοι.

Εἰκ. 28. Ἡ νῆσος Κύπρος.

Τὰ σπουδαιότερα κέντρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Στὸ ἔξωτερικὸ σπουδαιότατο κέντρο τοῦ Ἑλληνισμοῦ είναι σήμερα ἡ Νέα Υόρκη. Παλαιότερα ἦταν ἡ Κωνσταντινούπολις, ἡ δποία ὑπῆρξε καὶ πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνικοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους. Ἐπίσης σπουδαῖο κέντρο Ἑλληνισμοῦ ὑπῆρξεν ἡ Σμύρνη.

Στὴν Κωνσταντινούπολι σήμερα ζοῦν λίγοι "Ἐλληνες. Είναι δημοσία πάντα ἐκεὶ ἡ ἔδρα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Στὴ Σμύρνη μετὰ τὴ Μικρασιατικὴ καταστροφὴ ἔμειναν πολὺ λίγοι "Ἐλληνες.

Στὰ χούνια τῆς Τουρκοκρατίας είχε ἀναπτυχθῆ [σημαντικὸς Ἑλληνισμὸς στὶς χώρες τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου, διπολισισμονετέλεσε πάρα πολὺ στὸν ἔκπολιτισμὸ τῶν ἄλλων (τῶν Ρουμάνων, τῶν Βουλγάρων, τῶν Σέρβων, τῶν Αλβανῶν). Ἀπὸ τότε δημοσία ποὺ οἱ λαοὶ αὐτοὶ δημιούργησαν δικά τους κράτη, κατεδίωξαν τοὺς "Ἐλληνες μὲ κάθε τρόπῳ.

Σύντομη ἴστοριαν ἐπισκόπηση.

Τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος τῆς Κων/πόλεως τὸ διέλυσαν οἱ Τούρκοι τὸ 1453. Τότε πολλοὶ "Ἐλληνες ἔξοντάθηκαν, λίγοι πῆγαν στὴν Ενδωπή, δημοσία μετέδωκαν τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα. Ὅσοι ἔμειναν στὰ τουρκοκρατούμενα μέρη ἐστήριζαν τὶς ἐλπίδες τους στὴ θρησκεία καὶ ἐπίστευαν δτὶ ἡ "Ἐλλὰς θὰ ἀναγεννηθῇ.

Ἡ Μεγάλη Ἰδέα τοῦ Γένους ἦταν ἡ ἀπελευθέρωση ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ ἡ ιδρυση νέου Ἑλληνικοῦ Κράτους μὲ πρωτεύουσα τὴν Κωνσταντινούπολι.

Μὲ τὴν ἐπανάσταση τοῦ 1821 ἐλευθερώθηκε μικρὸ μόνο μέρος τῆς "Ἑλ-

λάδος. Τὸ 1863 ἡ Μεγάλη Βρεττανία παραχώρησε στὴν Ἑλλάδα τὰ νησιὰ τοῦ Ἰονίου Πελάγους ἔπειτα ἀπὸ ἐπίμονο ἀπαίτηση καὶ ἀγῶνες τοῦ πληθυσμοῦ. Ὅτερος ἀπὸ μερικὰ χρόνια προσαρτήθηκε στὴν Ἑλλάδα ἡ Θεσσαλία καὶ μέρος τῆς Ἡπείρου. Κατὰ τὸν πόλεμο τοῦ 1912 ἐναντίον τῶν Τούρκων ἐλευθερώθηκε μέρος τῆς Μακεδονίας, τῆς Ἡπείρου καὶ τῆς Θράκης καὶ ἔγιναν ἑλληνικὰ τὰ νησιά τοῦ Αιγαίου καὶ ἡ Κοήτη. Τὸ 1918 μετὰ τὸ τέλος τοῦ τελευταίου πολέμου ἔγιναν ἑλληνικὰ καὶ τὰ Δωδεκάνησα.

Ἡ θέση τῆς Ἑλλάδος εἶναι τέτοια, ὅστε ἀπ’ αὐτὴν πέρασαν δλοι οἱ κατακτητὲς ἀπὸ τὴν Ἀσία στὴν Εὐρώπη (Πέρσες, Ἀραβεῖς, Τούρκοι), καὶ ἀπὸ τὴν Εὐρώπη πρὸς τὴν Ἀσία (Ρωμαῖοι, Βενετοί, Γερμανοί). Ἐπειδὴ οἱ Ἑλληνες εἶναι λαός, ποὺ ἀγαπᾶ τὴν Πατρίδα καὶ τὴν Ἑλευθερία, γι’ αὐτὸν ἀντιστάθηκαν στὶς ἐπιδομές αὐτὲς τῶν ξένων. Ἐπαθαν ὅμως μεγάλες καταστροφές.

Οἱ Ἑλληνες ἀνήκουν σὲ πολλὰ πολιτικὰ κόμματα. Ὅταν ὅμως οἱ ξένοις τολμήσουν νὰ θίξουν τὴν Ἑλευθερία τους, δλοι οἱ Ἑλληνες ἐνώνονται. Κανένα ἄλλο Κράτος δὲν ἔχει γιὰ Ἑθνικό τον Ὅμηρο, Ὅμηρον πρὸς τὴν Ἑλευθερία δπως ἔχει ἡ Ἑλλάς. Ἡ Ἑλευθερία εἰνι τι βγαλμένη ἀπὸ τὰ κόκκαλα τῶν Ἑλλήνων, ἔκεινων τῶν Ἑλλήνων ποὺ πέθαναν ἀγωνιζόμενοι γι’ αὐτήν.

2. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ

Θέση. "Εκταση.

Ἐνδρωπαίκη Τουρκία εἶναι τὸ μέρος τῆς Εὐρώπης, ποὺ κατέχει ἡ Τουρκία. Παλαιότερα ἡ Τουρκία κατεῖχε μεγαλύτερο μέρος τῆς Εὐρώπης. Σήμερα κατέχει μόνον τὴν Ἀνατολικὴ Θράκη (εἰκ. 29).

Ἡ Ἀνατολικὴ Θράκη χωρίζεται ἀπὸ τὴν Δυτικὴ Θράκη μὲ τὸν Ἐβρο ποταμό.

Στὸ βόρειο μέρος τῆς ἔχει τὴν Βουλγαρία, στὸ ἀνατολικὸ τὸν Εὔξεινο Πόντο καὶ τὸ Βόσπορο, στὰ νότια τὴν Προποντίδα, τὸν Ἑλλήσποντο καὶ τὸ Αιγαίον Πέλαγος.

Ἐχει ἔκταση σχεδὸν τὸ 1/5 τῆς Ἑλλάδος.

"Εδαφος.

Τὸ περισσότερο μέρος τῆς χώρας εἶναι πεδιάδα. Περνᾶ ἀπὸ αὐτὴν ὁ Ἐργίνης, παραπόταμος τοῦ Ἐβροῦ.

Παράλια.

Ἡ Ἀνατολικὴ Θράκη σχηματίζει μὲ τὴν Ἀσία δύο πορθμούς, τὸν Βόσπορο καὶ τὸν Ἑλλήσποντο. Οἱ πορθμοὶ αὐτοὶ δονομάζονται Στενά. Ὁ Βόσπορος ἔχει μῆκος 30 χιλιόμετρα καὶ δὲν ἔχει μῆκος 60 χιλιόμετρα. Ἀπὸ τοὺς πορθμοὺς αὐτοὺς τρέχει θάλασσα ἀπὸ τὸν Εὔξεινο πρὸς τὸ Αιγαίον, γιατὶ δὲν ἔχει μῆκος. Τὸ ξεχείλισμά του γίνεται, γιατὶ στὸν Εὔξεινο χύνονται μεγάλοι νος ἔχει μῆκος.

ποταμοί, κι' ἐπειδὴ ἔκει κάνει κρύο γίνεται μικρὴ ἔξατμη τῶν νερῶν. Στὴ Μεσόγειο, ποὺ εἶναι ζέστη, γίνεται μεγαλύτερη ἔξατμη, κι' ἔτι τρέχει τὸ νερὸ διὰ τὸν Εὔξεινο πρὸς τὴν Μεσόγειο, φθάνοντας πρῶτα εἰς τὸ Αἴγαλον.

Οἱ πορφυροὶ αὐτοὶ ἔχουν μεγάλη σπουδαιότητα, γιατὶ συνδέουν τις χῶρες τοῦ Εὔξείνου Πόντου μὲ τὴν Μεσόγειο Θάλασσα.

Εἰκ. 29. Ἡ Τουρκία κατέχει τὴν Ἀνατολικὴ Θράκην.

Κλεμα.

Στὴν Ἀνατολικὴ Θράκη τὸ χειμώνα κάνει κρύο ὅπως καὶ στὴ Δυτικὴ Θράκη. Τὸ καλοκαῖρι στὰ παράλια δὲν κάνει πολλὴ ζέστη, γιατὶ ἡ θάλασσα τὸ καλοκαῖρι ἐπιδρᾶ σὰν ψυγεῖο. Στὸ ἐσωτερικὸ δῆμος κάνει πολλὴ ζέστη.

Προϊόντα.

Ἐύδοκιμοῦν σιτηρά, καπνός, ἀμπέλια, οὕζη, βαμβάκι, ἐληῆς. Γίνεται καὶ κτηνοτροφία. Τὰ προϊόντα δηλαδὴ τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης εἶναι δημοια μὲ τὰ προϊόντα τῆς Δυτικῆς Θράκης.

Κάτοικοι.

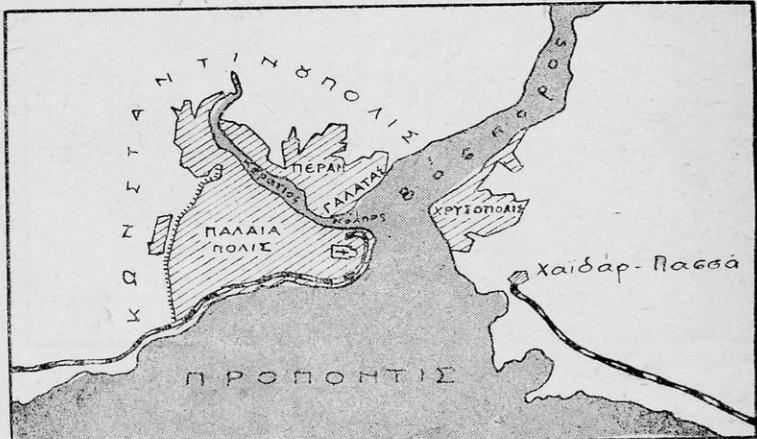
Οἱ κάτοικοι εἶναι 1.250.000. Οἱ περισσότεροι εἶναι Τοῦροι. Πρὸν κατοικοῦσαν ἔκει καὶ πολλοὶ Ἑλληνες, ἀλλὰ ἀναγκάσθηκαν νὰ φύγουν. Ἑλληνες μένουν τώρα μόνο στὴν Κωνσταντινούπολι.

Πόλεις.

Πρωτεύουσα τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης εἶναι ἡ Κωνσταντινούπολις. Ἐκεῖ

δπου είναι ή Κωνσταντινούπολις, πρὶν ἡταν τὸ ἀρχαῖο Βυζάντιο, ἀποικία ποὺ είχαν κάμει οἱ Μεγαρεῖς. Ἐπειτα δὲ Μέγας Κωνσταντῖνος μεγάλωσε τὴν πόλιν, τὴν στόλισε μὲν ὁραιὰ κτίρια καὶ γένεται Κωνσταντινούπολις.

Ἡ Κωνσταντινούπολις είναι κτισμένη στὶς δυὸς ἀκτὲς τοῦ Κερατίου Κόλπου τοῦ Βοσπόρου (εἰκ. 30). Βρέχεται ἀπὸ τὴν Προποντίδα, τὸ Βόσπορο καὶ τὸν Κεράτιο. Βοσκεται σὲ θέση μὲ ἔξαιρετικὲς φυσικὲς καλλονές. Στὰ δυτικὰ είναι ἡ Θράκη μὲ τὴν πλούσια τῆς βλάστησης. Στὰ ἀνατολικά, πέρα ἀπὸ τὸν μαγευτικὸν Βόσπορο, βλέπει κανεὶς τὴν ἀσιατικὴν παραλίαν τοῦ Βοσπόρου, ὅπου είναι καὶ ἡ Χρυσόπολις (Σκούται).

Εἰκ. 30. Ἡ Κωνσταντινούπολις είναι κτισμένη στὶς δυὸς ἀκτὲς τοῦ Κερατίου Κόλπου.

Τις ἀκτὲς τοῦ Κερατίου Κόλπου τὶς ἑνώνουν δυὸς γέφυρες. Περισσότερο χρησιμοποιεῖται ἡ γέφυρα, ποὺ ἑνώνει τὴν Παλαιὰ Πόλη μὲ τὴν ἀπέναντι συνοικία, ποὺ δνομάζεται Γαλατᾶς (εἰκ. 31). Ἡ συγκοινωνία γίνεται καὶ μὲ βάρκες.

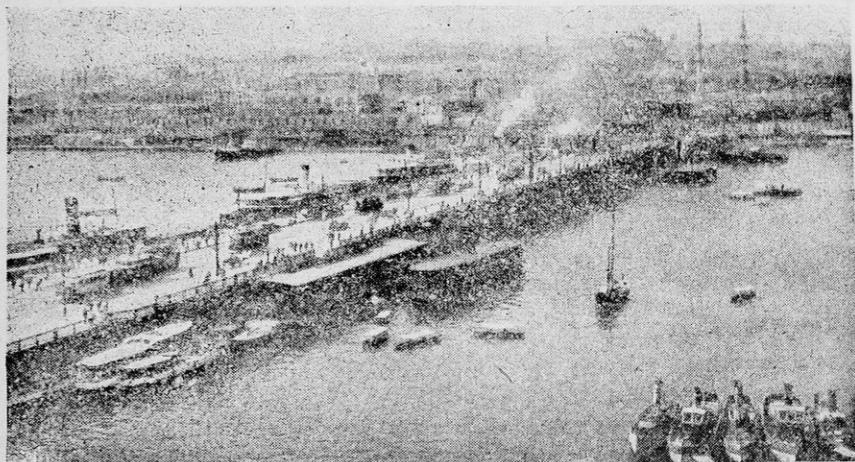
Τὴν Παλαιὰ Πόλη οἱ Τοῖοκοι τὴν ὀνόμαζαν Ἰσταμπούλ ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν φράση «εἰς τὴν Πόλη». Στὴν Παλαιὰ Πόλη καιοικοῦν προπάτων Τοῖοκοι. Οἱ περισσότεροι, δρόμοι δὲκεῖ είναι στενοὶ καὶ τὰ σπίτια ἕιλινα. Ἐπιβλητικὰ είναι τὰ τζαμά. Υπάρχουν καὶ μεγάλες σκεπαστὲς ἀγορὲς μὲ ἐμπορικὰ καταστήματα. Οἱ ἀγορὲς αὐτὲς λέγονται ταρσού. Στὴν Παλαιὰ Πόλη είναι καὶ τὸ παλαιὸν Ἰπποδρόμιο τῆς Κωνσταντινούπολεως. Κοντὰ στὸ Ἰπποδρόμιο βρίσκεται ἡ μεγαλύτερη καὶ ἐπισημωτέρη Ἑλληνικὴ ἐκκλησία. Οἱ Βυζαντῖνοι τὴν είχαν ἀφρεδώσει εἰς τὴν Σοφίαν του Θεοῦ καὶ λάθος είναι ποὺ δνομάζεται ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας.

Ἡ ἐκκλησία αὐτὴ ἔχει μῆκος 80 σκεδὸν μέτρα καὶ ἄλλο τόσο πλάτος. Στὸ

ξσωτερικό της μπαίνει πολὺ φῶς καὶ εἶναι μὲ τόση τέχνη κατασκευασμένο, ὥστε νομίζει κανεὶς δτι ἡ στέγη δὲν στηρίζεται, ἀλλὰ εἶναι κρεμασμένη ἀπὸ τὸν οὐρανό. Εἶναι οἰκοδόμημα ἐξαιρετικῆς τέχνης.

Πέρα ἀπὸ τὸ Γαλατᾶ πάνω σὲ ὑψωμα, εἶναι ἡ συνοικία, ποὺ δνομάζεται Πέραν. Ἐκεῖ κατοικοῦν προπάντων Ἑλληνες καὶ ἄλλοι Εὐρωπαῖοι. Ἡ συνοικία αὐτὴ μοιάζει μὲ εὐρωπαϊκὴ πόλη.

Μπορεῖ κανεὶς νὰ πῇ δτι στὶς ἀκτὲς τοῦ Κερατίου ὑπάρχουν δυὸς πόλεις ἐντελῶς διαφορετικές. Ἡ Παλαιὰ Πόλις ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ καὶ ὁ Γαλατᾶς μὲ τὸ Πέραν ἀπὸ τὴν ἄλλη.

Εἰκ. 31. Ἡ γέφυρα τοῦ Γαλατᾶ.

Στὴν Κωνσταντινούπολι τὸ χειμώνα κάνει κρύο, γιατὶ εἶναι ἔκτενεμένη στοὺς Β καὶ ΒΑ ἀνέμους, ποὺ ἔρχονται ἀπὸ τὴ Ρωσία καὶ κάθε χρόνο χιονίζει. Εἶναι καὶ χρονιές ποὺ παγώνει τὸ νερὸ τοῦ Κερατίου στὴν ἐπιφάνεια του. Ἡ ἀνοιξη διαρκεῖ πολὺ καὶ τὸ καλοκαίρι δὲν κάνει πολλὴ ζέστη. Γενικὰ ἡ θερμοκρασία εἶναι κατώτερη τῶν Ἀθηνῶν καὶ βρέχει ἐκεῖ περισσότερο ἀπὸ τὰς Ἀθήνας (σχεδὸν διπλάσιο ύψος βροχῆς).

Ο Βόσπορος εἶναι πολὺ πλούσιος σὲ φάρια, ποὺ ἔρχονται ἀπὸ τὸν Εὔξεινο Πόντο (παλαμίδες, σκουμπριά, ἔιφιοί, καλκάνια). Τὰ ἄλλα τρόφιμα, δηλαδὴ κρέας, λαχανικά, φρούτα εἶναι ἀφθονα καὶ σὲ ἀρίστη ποιότητα.

Τὴν Κωνσταντινούπολι τὴν κατέλαβαν οἱ Τοῦρκοι τὸ 1453 ὑστερα ἀπὸ ἥρωεκὴ ἄμυνα τῶν Ἑλλήνων μὲ ἀρχηγὸ τὸν Κωνσταντῖνο Παλαιολόγο. Οἱ Τοῦρκοι εἶχαν 400 χιλιάδες στρατιῶν καὶ ὁ Παλαιολόγος μόνο 10 χιλιάδες. Οἱ Ἑλληνες ὑπόφεραν πολλὰ ἐπὶ τουρκοκρατίας. Οἱ γραμματισμένοι Ἑλληνες συγ-

κεντρώθηκαν στήν συνοικία τῆς Κωνσταντινουπόλεως Φανάρι κατά στὸ Πατριαρχεῖο. Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς Φαναριοῦτες ἔγιναν ἀνότεροι ὑπάλληλοι τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους καὶ προστάτευσαν τοὺς Ἕλληνες. Τώρα στὸ Φανάρι κατοικοῦν πολλοὶ Τούρκοι, ἀλλὰ ἐξακολουθεῖ νὰ βρίσκεται ἐκεῖ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Μιὰ ἀπὸ τις μεγάλες πόρτες τοῦ Πατριαρχείου μένει πάντα κλειστή. Εἶγαι ἡ πόρτα, στήν δύπολιν οἱ Τούρκοι κρέμασαν κατὰ τὴν ἐπανάσταση τοῦ 1821 τὸν Πατριάρχη Γοηγόριο τὸν Ε'.

Στήν Κωνσταντινούπολη ἐκτὸς ἀπὸ τὰ τουρκικὰ σχολεῖα ὑπάρχουν καὶ ἔνα σχολεῖα (ἀμερικανικά, ἀγγλικά, γαλλικά). Περίφημα Ἑλληνικὰ σχολεῖα εἶναι ἡ Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολὴ στὸ Φανάρι καὶ τὸ Ζωγράφειο Γυμνασίο στὸ Πέραν.

Ο πληθυσμὸς τῆς Πόλης ἔφθασε τὸ 1 ἑκατομμύριο, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ 1922, ποὺ ἔψυγαν πολλοὶ Ἐλληνες, ἀλλατώθηκε σὲ 850 χιλιάδες περίπου.

”Αλλες πόλεις στήν Εὐρωπαϊκή Τουρκία εἶναι :

”Η Ἀδριανούπολις (50 χιλ.). Εἶναι στὸν Ἐβρῳ ποταμῷ, ἐκεῖ ὅπου χύνονται σ' αὐτὸν οἱ παραπόταμοι του ”Αρδας καὶ Τούντζας.

Οι Σαράντα Ἐκκλησίες (13 χιλ.) στὸ ἐσωτερικό.

”Η Ραιδεστὸς (15 χιλ.) στήν Προποντίδα.

”Η Σηλυβρία (5 χιλ.) στήν Προποντίδα. Περίφημο εἶναι τὸ σηλυβριανὸ γιαοῦρτι, ποὺ κάνουν ἐκεῖ ἀπὸ γάλα πρόβειο καὶ βουβαλινὸ ἀ·ακατεμένα.

”Η Καλλίπολις (8 χιλ.) στὸν Ἐλλήσποντο.

Συγκοινωνία.

”Η Εὐρωταϊκή Τουρκία ἔχει σιδηροδρομικὴ γραμμή, ἡ ὥποια ἀρχίζει ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη καὶ τὴν ἔνων μὲ τὴν ἄλλην Εὐρώπη. ”Εχει καλοὺς δρόμους γιὰ αὐτοκίνητα καὶ τὰ παράλια συγκοινωνοῦν μὲ πλοῖα.

”Η Κωνσταντινούπολης ἔχει μεγάλη προιναΐα, στήν δὲοίαν πλευρίζουν τὰ πλοῖα. Οι Τούρκοι ὅμως δὲν εἶναι καλοὶ ναυτικοί. Προπολεμικὰ ἡ κίνηση στὸ λιμάνι τῆς Πόλης ἤταν μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν κίνηση τοῦ Πειραιᾶ, ἀλλὰ ἀπὸ τότε ποὺ ἔψυγαν οἱ Ἐλληνες καὶ πρωτεύουσα τῆς Τουρκίας ἔγινεν ἡ ”Αγκυρα, τὸ λιμάνι βρίσκεται σὲ παρακμή.

Γιὰ τὴν Κωνσταντινούπολη ὑπάρχει καὶ συγκοινωνία μὲ ἀεροπλάνο.

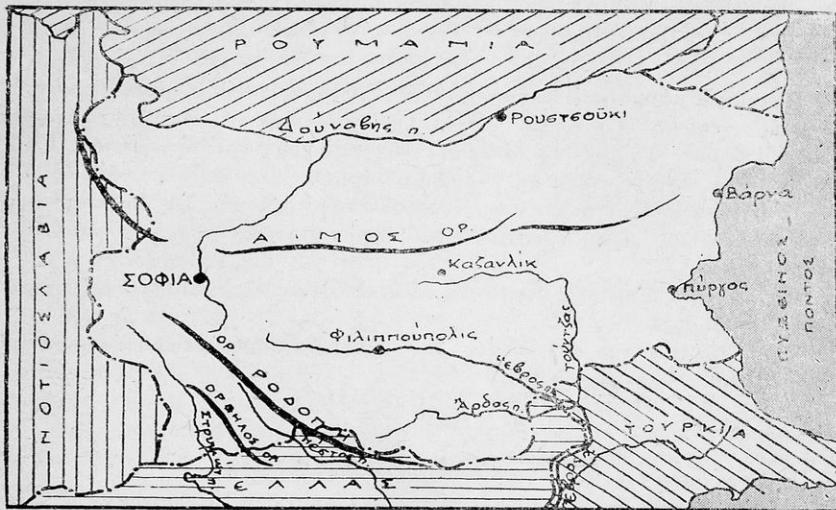
3. ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

”Έκταση—Θέση.

”Η Βουλγαρία ἔχει ἔκταση λίγο μικρότερη ἀπὸ τὴν ἔκταση τῆς Ἐλλάδος. Συνορεῖει στὰ Ν. μὲ τὴν Ἐλλάδα καὶ τὴν Τουρκία. Στὰ Α. εἶναι δὲ Εὔζεινος Πόντος, στὰ Β. ἡ Ρουμανία καὶ στὰ Δ. Νοτιοσλαβία (εἰκ. 32).

Σὲ μεγάλο μέρος τῶν συνόρων τῆς μὲ τὴν Ρουμανία τρέχει δὲ Δούναβης ποταμός. Στὰ σύνορά της μὲ τὴν Ἐλλάδα εἶναι τὰ ἔρη Ροδόπη καὶ ”Ορβηλος.

*Από τὴν Βουλγαρία κατεβαίνοντα στὴν Ἑλλάδα οἱ ποταμοὶ Ἐβρως, Νέστος καὶ Στρυμών.

Εἰκ. 32. Ἡ Βουλγαρία.

Ἐδαφος.

Στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Βουλγαρίας εἶναι μιὰ μεγάλη δροσειρά, ποὺ ὄνομάζεται Αἴμος. Στὰ βόρεια καὶ νότια τοῦ Αἵμου ὑπάρχουν πεδιάδες. Ὁ Αἴμος ἔκτείνεται ἀπὸ τὰ δυτικὰ πρὸς τὰ ἀνατολικά. Ἐχει μεγάλο μῆκος, ἀλλὰ δὲν εἶναι δύσβατος. Ὅνομάζεται καὶ Βαλκάν. Ἀπ' αὐτὸν ὄνομάσθη ἡ χερσόνησος Βαλκανική.

*Ἡ Δυτικὴ Βουλγαρία εἶναι δῆμειν. Ἀνάμεσα στὰ βουνά τῆς ὑπάρχουν δροπέδια.

Μαράλια.

Παρόλια ἔχει ἡ Βουλγαρία μόνο στὸν Εὗζεινο Πόντο. Ἐκεῖ σχηματίζονται δύο κόλποι. Ὁ μεγάλος κόλπος τοῦ Πύργου καὶ ὁ μικρὸς κόλπος τῆς Βάρνας.

Κλειστα.

*Ἡ Βουλγαρία εἶναι μακρὺ ἀπὸ τὴν Μεσόγειο Θάλασσα. Δὲν δέχεται τὴν ἐπίδραση τῆς Μεσογείου Θαλάσσης καὶ γι' αὐτὸ ἔχει πολὺ κρύους χειμῶνες. Τὸ χειμώνα χιονίζει. Τὰ χιόνια σκεπάζουν τὸν δρόμους καὶ διακόπτονται οἱ συγκοινωνίες τῶν χωριῶν γιὰ ἐβδομάδες.

Τὸ καλοκαῖρι κάνει ζέστη καὶ κάποτε βρέχει τόσο πολύ, ὥστε οἱ δρόμοι

ἀπὸ τις λάσπες γίνονται ἀδιάβατοι. ὜πειτα δμως τὸ νερὸ δέξαται, καὶ τὴ λάσπη τῇ διαδέχεται ἡ σκόνη.

Ιπροεύθυντα.

Τὰ χαμηλὰ μέρη τῆς Βουλγαρίας είναι εῦφοροι, γιατὶ σχηματίστηκαν ἀπὸ προσχώσεις ποταμῶν. Τὸ κλῖμα εὐνοεῖ τὴν καλλιέργεια σιτηρῶν, δσπρίων, καπνοῦ καὶ ἄλλων. Ὑπάρχουν μονιμές γιὰ τὴν ἐκτροφὴ μεταξοκαλήκων, δένδρα καρποφόρα κλπ. Στὰ δρεινὰ μέρη ὑπάρχουν δάση.

‘Η Βουλγαρία είναι χώρα γεωργικὴ καὶ κτηνοτροφική. Τὰ 2/3 τῶν κατοίκων τῆς ἀσχολοῦνται μὲ τὴ γεωργία, ἀλλὰ κρητικοποιοῦν πρωτόγονα μέσα γιὰ τὴν καλλιέργεια.

‘Εξάγει καπνό, σιτηρά, δέρματα, σφάγια, αὐγὰ κλπ. Εἰσάγει ὑφάσματα, μηχανήματα καὶ ἄλλα.

‘Η βιομηχανία τῆς στηρίζεται στὰ ἐγκάρδια προϊόντα (ἀλευροποιεῖα, καπνεργοστάσια, βυρσοδεψεῖα κλπ.).

Κάτοικοι.

‘Η Βουλγαρία ἔχει πληθυσμὸ 6 περίπου ἑκατομμύρια.

Οἱ Βουλγαροὶ ἀνήκουν στὴν μογγολικὴ φυλὴ καὶ διασταυρωθηκαν μὲ σλαβίκους λαούς. Είναι πολὺ φανερὸ τὰ χαρακτηριστικά τους τῆς μογγολικῆς φυλῆς, δηλαδὴ ἔξωγκωμένα μῆλα τοῦ προσώπου καὶ μάτια λίγο λοξά.

Οἱ πρόγονοι τους ἥρθαν ἀπὸ τὴν Μογγολία τῆς Ἀσίας καὶ ἐγκαταστάθηκαν κοντὰ στὸν ποταμὸ Βόλγα. Ἀπ’ αὐτὸν ὠνομάσθησαν Βούλγαροι. Στὴ Βυζαντινὴ Ἐποχὴ ἔνας αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου τοὺς ἐπέτρεψε νὰ ἐγκατασταθοῦν κοντὰ στὸν Αἴμο μὲ τὴν ὑτόσχεση διτὶ θὺν ὑπερασπίζουν τὴν περιοχὴ ἀπὸ τὶς ἐπιδρομές ἀλλων βαζάρων. Παρὸ τὴν ὑτόσχεση τους δμως, ἐπετέθησαν πολλὲς φορὲς οἱ ἔδιοι ἐναντίον τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους.

‘Αργότερα τοὺς ὑπέταξαν καὶ αὐτοὺς οἱ Τοῦρκοι, δπως καὶ δλους τοὺς λαοὺς τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου. ‘Η Βουλγαρία ἔγινε ἀνεξάρτητο κράτος ὅτεροι ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Ἐλλάδος, καὶ χωρὶς νὰ κάμη ἐπανάσταση ἐναντίον τῶν Τούρκων, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐπέμβαση τῆς Ρωσίας.

Τὸ 1912 ή Ἐλλάδα συμμάχησε μὲ τοὺς Βουλγαροὺς καὶ τοὺς Σέρβους γιὰ νὰ ἀπελευθερώσουν μέρη, ποὺ κατεῖχε ἀκόμη η Τουρκία. ‘Ο πόλεμος αὐτὸς λέγεται Βαλκανικὸς Πόλεμος. Κατὰ τὸ τέλος δμως τοῦ πολέμου οἱ Βουλγαροὶ ἐπετέθησαν ἐναντίον τῶν συμμάχων των μὲ σκοπὸ νὰ τοὺς πάρουν τὰ μέρη, ποὺ ἀλευθερώσαν ἀπὸ τοὺς Τούρκους. ‘Έγινε τότε Δεύτερος Βαλκανικὸς Πόλεμος, κατὰ τὸν διποῖον οἱ Βουλγαροὶ νικήθηκαν.

Στὸν τελευταῖο Παγκόσμιο Πόλεμο, δπως καὶ στὸν προηγούμενο Παγκόσμιο, ή Βουλγαρία ἦταν σύμμαχος μὲ τοὺς Γερμανούς, γιατὶ εἶχε τὴν ίδεα διτὶ ή Γερμανία θὰ ἔβγαινε νικήτρια κι’ ἔτσι θὺν κέρδιζε κι’ αὐτὴ ἐδάφη. Οἱ Γερμανοὶ δμως καὶ στοὺς δυὸ πολέμους νικήθηκαν. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ δευ-

τέρους πολέμου ή Βουλγαρία ἐγκατέλειψε τοὺς Γερμανοὺς καὶ προσκολήθηκε στοὺς ἀντίπαλους τῶν Γερμανῶν Ρώσους.

Οἱ Βουλγαροὶ ἀπὸ πολλοὺς αἰῶνες εἶναι οἱ σκληρότεροι ἔχθροι καὶ διῶκτες τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἐχουν σκοπὸν νὰ καταλάβουν ἑλληνικὰ ἐδάφη, γιὰ νὰ ἔχῃ ἡ χώρα τους ἔξοδο στὸ Αἴγαῖον Πέλαγος.

Πόλεις.

Ἡ Σόφια (400 χιλ.) πρωτεύουσα. Ὁνομάζεται ἔτσι ἀπὸ ἐκκλησία, πὸν εἰχε κτίσει ἔκει Βυζαντινὴ πριγκήπισσα. Ἡ Σόφια βρίσκεται στὴ Δυτικὴ Βουλγαρία πάνω σὲ ὁροπέδιο καὶ γύρω ἀπ’ αὐτὴν ὑπάρχουν βουνά.

Τὸ Ρουτσοῦκι (50 χιλ.) στὸ Δούναβη.

Ἡ Βάρνα (70 χιλ.), ὁ Πύργος (40 χιλ.), λιμάνια στὸν Εὔξεινο Πόντο.

Ἡ Φιλιππούπολις (100 χιλ.) πόλις ποὺ κτίσθηκε ἀπὸ τὸν Φίλιππο τὸν πατέρα τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

Τὸ Καζανλίκ (15 χιλ.). Στὴν περιοχὴ του ὑπάρχουν πολλὲς τριανταφυλλιές, ἀπὸ τὶς δοποῖς βγάζουν φοδέλαιο.

Ἡ Τζουμαγιά στὴν περιοχὴ τοῦ Στρυμόνα. Εἶναι περίφημη ἀπὸ τὴν μάχη ποὺ ἔγινε ἔκει στὸν Δεύτερο Βαλκανικὸ Πόλεμο, διόπτε οἱ Ἑλληνες νίκησαν τοὺς Βουλγάρους.

Συγκοινωνία.

Ἡ συγκοινωνία γίνεται μὲ πλοῖα στὸ Δούναβη, ὁ δποῖος εἶναι πλωτὸς καὶ ἀπὸ τὰ λιμάνια Βάρνας καὶ Πίργου στὸν Εὔξεινο.

Σιδηροδρομικὴ γραμμὴ συνδέει τὴν Βουλγαρία μὲ τὴν Εὐδώπη. Ὕπάρχουν καὶ τοπικὲς γραμμὲς μέσα στὴ Βουλγαρία. Τὸ μῆκος τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν τῆς εἶναι σχεδὸν ὅσο τὸ μῆκος τῶν γραμμῶν τῆς Ἑλλάδος.

Ὑπάρχουν δρόμοι γιὰ αὐτοκίνητα καὶ συγκοινωνία ἀεροπορική.

4. ΝΟΤΙΟΣΛΑΒΙΑ

Θέση — Εκταση.

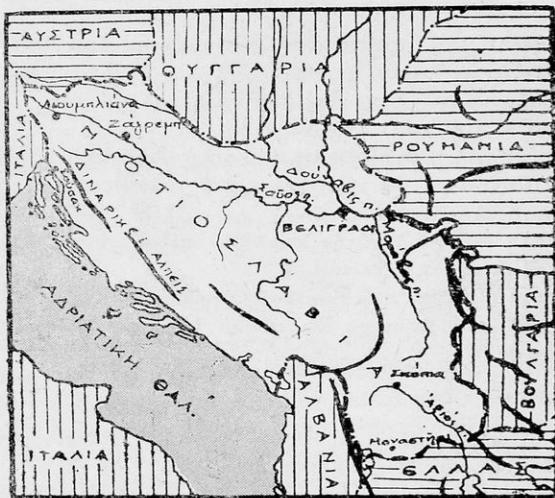
Ἡ Νοτιοσλαβία συνορεύει (εἰκ. 33), στὰ Ν. μὲ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀλβανία. Στὰ Α. μὲ τὴν Βουλγαρία καὶ τὴν Ρουμανία. Στὰ Β. μὲ τὴν Ούγγαρία καὶ τὴν Αὐστρία. Στὰ Δυτικὰ μικρὸ μέρος τῆς συνορεύει μὲ τὴν Ἀλβανία, ἄλλο βρέχεται μὲ τὴν Ἀδριατικὴ Θάλασσα καὶ ἄλλο συνορεύει μὲ τὴν Ιταλία.

Ἡ Νοτιοσλαβία εἶναι μεγάλη. Ἐχει ἔκταση δυὸ φορὲς σχεδὸν σὰν τὴν Ἑλλάδα.

•Εδαφος.

Τὸ βόρειο μέρος τῆς Νοτιοσλαβίας εἶναι πεδινὸ καὶ περνᾶ ἀπ’ αὐτὸν ὁ Δούναβης ποταμὸς καὶ παραπόταμοί του.

Τὸ ἄλλο μέρος τῆς εἶναι δρεινό. Ἀνάμεσα στὰ βουνά ὑπάρχουν μικρὲς πεδιάδες. Σ' αὐτὴ τὴν δρεινὴ περιοχὴν ὑπάρχει καὶ μιὰ καταβύθιση, τῆς δροίας ἐνα μέρος κλίνει πρὸς τὰ ιότια καὶ τὸ ἄλλο πρὸς τὰ βόρεια. Στὸ μέρος, ποὺ ἔχει κλίση πρὸς τὰ νότια, τρέχει ὁ Ἄξιός, ὁ δρόιος προχωρεῖ στὴν Ἑλλάδα καὶ χύνεται στὴ Θεσσαλονίκη. Στὸ μέρος, ποὺ ἔχει κλίση πρὸς τὰ βόρεια, τρέχει ὁ Μοράβιας ποταμός, ὁ δρόιος προχωρεῖ καὶ ἐνώνεται μὲ τὸ Δούναβη.

Εἰς. 33. Ἡ Νοτιοσλαβία.

Τὰ βουνά, ποὺ βρίσκονται στὸ δυτικὸ μέρος τῆς δυνομάζονται Διναρικὲς Ἀλπεις. Είναι παραλληλες μὲ τὴν Ἀδριατικὴ θάλασσα καὶ ἐμποδίζουν τὴ συγκοινωνία τῶν παραλίων μὲ τὸ ἐσωτερικὸ τῆς χώρας. Γι' αὐτὸν ἡ Νοτιοσλαβία δὲν είναι χώρα ναυτική.

Ικλήμα.

Τὸ κλίμα στὸ ἐσωτερικὸ είναι ἡ τειρωτικό. Κάνει δηλαδὴ πολὺ κρύο τὸ χειμῶνα καὶ πολλὴ ζέστη τὸ καλοκαῖρο. Στὸ μέρος, ποὺ είναι πολὺ κοντὸν στὴν Ἀδριατική, δηλαδὴ πρὸς ἀπὸ τὶς Διναρικὲς Ἀλπεις, ἐπειδὴ ἔκει ἐπιδρᾶ ἡ θάλασσα, τὸ κλίμα είναι μαλακώτερο.

Προϊόντα.

Στὴ Νοτιοσλαβία καλλιεργοῦνται σιτηρά, πατάτες, καπνός, ἀμπέλια, ζαχαρότευτλα, δαμασκηνιές. 'Υπάρχουν τόσο πολλὰ δαιμάσκηνα, ὥστε ἀπὸ αὐτὰ κατασκευάζονται καὶ οἰνοπνευματῶδες ποτό, δηποτές ἐμεῖς ἀπὸ σταφίδα κατασκευάζομε οἰνόπνευμα.

Έκτοφουν στή Νοτιοσλαβία πολλά χώρα.

Έκμεταλλεύονται καὶ τὰ δάση, τὰ ὄποια κατέχουν σχεδόν τὴν μισὴν ἔκταση τῆς χώρας.

Η Νοτιοσλαβία εἶναι γενικὰ χώρα γεωργικὴ καὶ κτηνοτροφικὴ. Τὰ 4/5 τῶν κατοίκων τῆς ἀσχολοῦνται μὲ τὴν γεωργία καὶ τὴν κτηνοτροφία.

Έξαγει σιτηρά, ξηρά δαμάσκην, ζῶα, αὐγά, ξυλεία. Εἰσάγει υφάσματα, μηχανήματα κλπ.

Κάτοικοι.

Έχει πληθυσμὸν 14 περίπου ἑκατομμύρια. Οἱ κάτοικοι τῆς εἶναι Σέρβοι Κροάτες καὶ Σλοβένοι. Ἐπίδης αὐτῶν, οἱ ὄποιοι εἶναι Σλάβοι, κατουκοῦν στὴ Νοτιοσλαβία καὶ Γερμανοί, Ούγγροι, Ρουμάνοι, Ἀλβανοί, Ἐλληνες. Ο πληθυσμὸς δηλαδὴ τῆς Νοτιοσλαβίας ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλοὺς διαφορετικοὺς λαούς.

Τὸ πολίτευμά της εἶναι Λαϊκὴ Δημοκρατία.

Πόλεις.

Τὸ Βελιγράδι (250 χιλ.) πρωτεύουσα. Κτισμένη ἐκεῖ ὅπου ὁ Δούναβης ἔνωνται μὲ τὸν παραπόταμό του Σαῦνον.

Τὰ Σκόπια (65 χιλ.) πόλις στὴν Παλαιὰ Σερβία. Τὸ Μοναστήρι, (35 χιλ.) πόλις στὴ Μακεδονία. Στὶς δυὸς αὐτὲς πόλεις ὑπῆρχαν ἕως πρὶν λίγα χρόνια ἀκμαιότατες ἐλληνικὲς κοινότητες.

Τὸ Ζάγρεμπ (120 χιλ.) πόλις στὴν Κροατία.

Τὴ Λιουμπλιάνα (60 χιλ.) πόλις στὴ Σλοβενία.

Συγκοινωνία.

Απὸ τὴ Νοτιοσλαβία περνᾶ ὁ σιδηρόδρομος, ποὺ πηγαίνει ἀπὸ τὴν Ἐλλάδα στὴν Εὐρώπη. Ἐπίσης περνᾶ ὁ σιδηρόδρομος ἀπὸ τὴ Βουλγαρία πρὸς τὴν Εὐρώπη. Υπάρχουν καὶ τοπικὲς σιδηροδρομικὲς γραμμές.

Γιὰ τὴ συγκοινωνία χρησιμοποιοῦν καὶ τὸ Δούναβη ποταμό, ὁ ὄποιος εἶναι τλωτός. Στὴν Ἀδριατικὴν ἔχουν τὸ λιμάνι Σούσακ στὰ σύνορα μὲ τὴν Ἰταλία, τὸ ὄποιον ἔξυπηρετεῖ τὴ χώρα. Τὸ Σούσακ πρὸς τὸ κατεῖχε ἡ Ἰταλία καὶ ὠνομάζετο Φιοῦμε.

Ωρισμένες πόλεις ἔχουν καὶ ἀεροπορικὴ συγκοινωνία.

5. ΑΛΒΑΝΙΑ

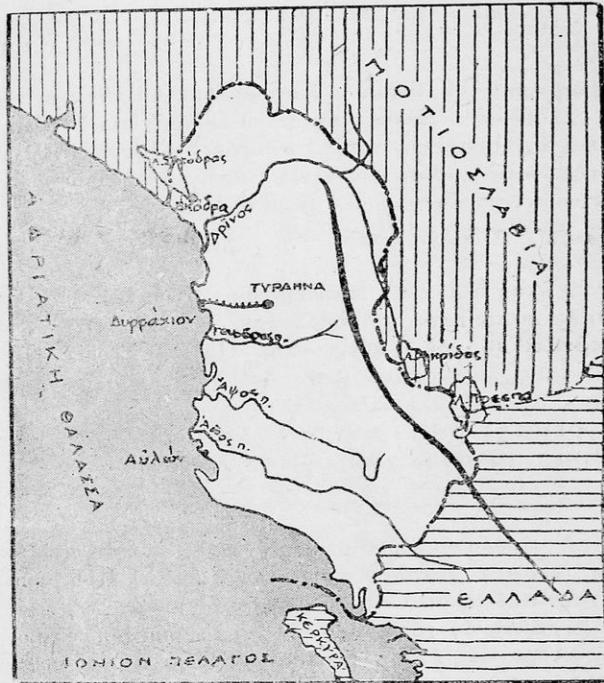
Θέση—"Εκταση.

Η Ἀλβανία συνορεύει μὲ τὴ Νοτιοσλαβία καὶ τὴν Ἐλλάδα. Στὰ Δυτικά της ἔχει τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσα καὶ τὸ Ἰόνιον Πέλαγος. Τὰ σύνορά της μὲ τὴν Ἐλλάδα ἀρχίζουν ἀπὸ τὸ ἀκρωτήριο Στύλος ἀπέναντι στὴν Κέρκυρα, γιατὶ στὴν Ἀλβανία ἀνήκει πολιτικῶς καὶ ἡ Βόρειος Ἡπειρος.

Ἡ ἔκτασή της μαζὶ μὲ τὴ Βόρειο Ἡπειροῦ εἶναι σχεδὸν δύο τὸ 1/4 τῆς Ἑλλάδος.

Ἐδαφος.

Ἡ Ἀλβανία εἶναι χώρα ὁρεινή. Τὰ βουνά της εἶναι ἀπὸ τὰ ἀγριώτερα τῆς Εὐρώπης.

Εἰκ. 34. Ἡ Ἀλβανία.

Στὰ βόρεια τῆς Ἀλβανίας εἶναι ἡ λίμνη τῆς Σκόδρας. Στὸ ΝΑ. μέρος τῆς εἶναι ἡ λίμνη Πρέσπα (στὰ σύνορα Ἐλλάδος, Ἀλβανίας καὶ Νοτιοσλαβίας) καὶ βορειότερα αὐτῆς εἶναι ἡ λίμνη τῆς Ἀχρίδος.

Κλῖμα.

Τὸ κλίμα στὸ ἐσωτερικὸν εἶναι ἡπειρωτικό. Στὰ παράλια εἶναι περίπου

Ποταμοί.

Ποταμοί της είναι δ. Δρίνος, δ. Γενούσιος, δ. "Αψος, δ. Αᾶνος καὶ ἄλλοι. Χύνονται δύοι στὴν Ἀδριατικὴν θάλασσα. Ἐκεῖ δου χύνονται ποταμοί, τὰ παραλία είναι χαμηλά, γιατὶ ἔγιναν ἀπὸ προσχώσεις. Ἐκεῖ ὑπάρχουν καὶ ἔλη.

Προεξόντα.

Καλλιεργοῦν προπάντων ἀραποσίτι, μὲ τὸ διποῖον τρέφεται κυρίως δ. πληθυσμός. Στὰ παραλία, δου πὸ κλημα είναι γλυκύ, ὑπάρχουν ἐλῆς, πορτοκαλιές καὶ λεπτοί. Στὸ ἐσωτερικὸ γίνεται κτηνοτροφία (αἴγες, πρόβατα).

Ψάρια πιάνουν στὶς λίμνες. Μὲ τὴν θάλασσα δὲν ἀσχολοῦνται πολὺ οἱ Ἀλβανοί, διότι τοὺς χωρίζουν ἀπ' αὐτὴν βούνα καὶ περιοχὲς ἐλώδεις.

Ἡ Ἀλβανία είναι μικρὸ καὶ πτωχὸ κράτος. Ἐξάγει λίγα δέοματα, τυρὶ καὶ λεπτοὶ εἰσάγει διάφορα εῖδη.

Κάτοικοι.

Ἐχει πληθυσμὸ 1 ἑκατομμύριο. Οἱ περισσότεροι Ἀλβανοὶ είναι μουσουλμάνοι καὶ ἡμεῖς τοὺς δονομάζομε Τουρκαλβανούς. Τὸν καὶ δὲ τῆς Τουρκοκρατίας οἱ Τούρκοι χρησιμοποιήσαν τοὺς Τουρκαλβανοὺς ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων.

Ο ποταμὸς Γενούσιος χωρίζει τοὺς Ἀλβανοὺς σὲ Γκέκηδες πρὸς τὰ βόρεια του καὶ Τόσκηδες πρὸς τὰ νότια του. Οἱ Γκέκηδες είναι ξανθοί. Οἱ Τόσκηδες καστανοί.

Ἡ Ἀλβανία ἔως τὸ 1912 ἦταν ἐπαρχία τῆς Τουρκίας. Τὸ 1912, ὅταν ἐλευθερωθηκε ἡ Μακεδονία ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἡ Ἀλβανία ἐπανεστρέψατο πάντα νὰ ἔχῃ σύνορα μὲ τὴν Τουρκία, καὶ βρήκε τὴν εὐκαιρία νὰ γίνη ἀνεξάρτητη.

Τὸ 1939 τὴν κατέλαβαν οἱ Ἰταλοί. Τὸ 1940, ὅταν οἱ Ἰταλοί, ἐπετέθησαν ἐναντίον τῆς Ἐλλάδος καὶ οἱ Ἐλληνες τοὺς κατεδίωξαν μέσα στὴ Βόρειο Ἡπειρο, οἱ Ἀλβανοὶ χρησιμοποιήθηκαν ἀπὸ τοὺς Ἰταλοὺς ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων.

Τώρα ἡ Ἀλβανία είναι Κομμουνιστικὴ Δημοκρατία.

Πόλεις.

Τὰ Τίρανα (30 χιλ.) πρωτεύουσα. Είναι πόλις μεσογειακὴ καὶ τὴ συνδέει σιδηροδρομὸς μὲ τὸ Δυρράχιο (10 χιλ.) λιμάνι στὴν Ἀδριατική.

Ἡ Σκόδρα (30 χιλ.) στὴ Βόρειο Ἀλβανία κοντὰ στὴ λίμνη.

Ἡ Αύλωνα (10 χιλ.) λιμάνι στὴ νότιο Ἀλβανία.

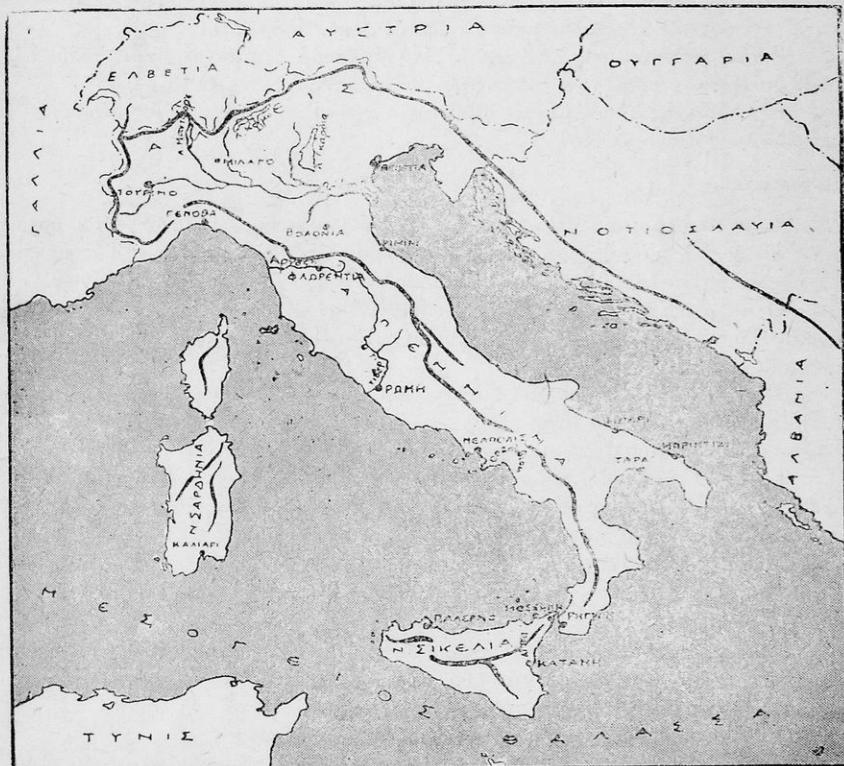
Ἡ Βόρειος Ἡπειρος, ἀν καὶ είναι ἐλληνικὴ περιοχή, κατέχεται ἀπὸ τὴν Ἀλβανία, γιατὶ τῆς τὴν ἔδωσαν οἱ Ισχυροὶ τῆς Γῆς. X

ΙΤΑΛΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

X ΙΤΑΛΙΑ

Θέση—"Εκταση.

"Η Ιταλία άποτελεῖται άπό τὴν Ἰταλικὴ χερσόνησο, τὰ μεγάλα νησιὰ Σικελία καὶ Σαρδηνία καὶ ἄλλα μικρότερα. (εἰκ. 35).

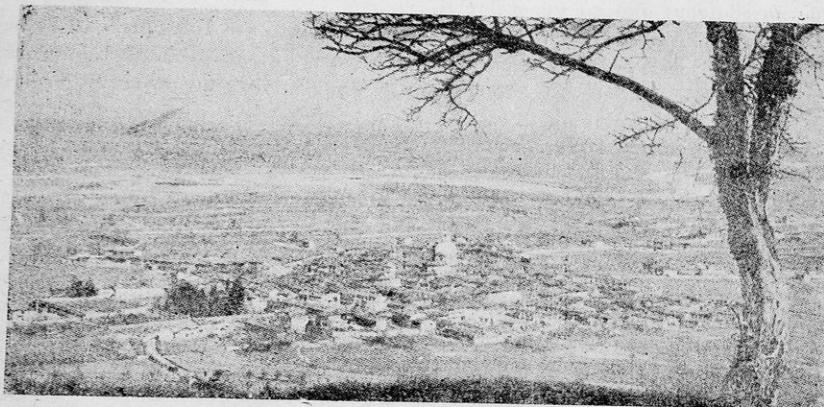
Εἰκ. 35. Ἡ Ἰταλία.

"Η Ἰταλικὴ χερσόνησος ἔχει στὰ βόρεια σύνορά της τὴν Γαλλία, τὴν Ἐλβετία, τὴν Αὐστρία καὶ τὴν Νοτιοσλαβία. Χωρίζεται ἀπὸ αὐτὲς μὲ μιὰ μεγάλη δροσειρά, τὶς Ἀλπεις.

"Η Ἰταλία ἔχει ἔκταση σχεδὸν 2,5 φορὲς μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν ἔκταση τῆς Ελλάδος.

"Εδαφος.

‘Η Βόρειος Ἰταλία ἀποτελεῖται ἀπὸ τις Ἰταλικὲς Ἀλπεις καὶ ἀπὸ τὴν κοιλάδα τοῦ Πάδου. ‘Η κοιλάδα τοῦ Πάδου εἶναι μιὰ πεδιάδα, τὴν δούλαν διασχίζει ὁ Πάδος ποταμὸς (εἰκ. 36). Ἔγινε ἀπὸ προσχώσεις σὲ μέρος, ὅπου στὰ

Εἰκ. 36. Ἡ κοιλάδα τοῦ Πάδου.

πολὺ πάλαια κρόνια ἦταν κόλπος τῆς Ἀδριατικῆς Θαλάσσης. Ο Πάδος κατεβάζει ἀπὸ τὰ γύρω βουνά τόσο ὑψηλό, ὃστε ἡ πεδιάδα αὐτῇ προεκτείνεται μέσα στὴν Ἀδριατική Θάλασσα κάθε κρόνο 70 σχεδόν μέτρα.

Κατὰ μῆκος τῆς χερσονήσου ὑπάρχει μιὰ ἄλλη μεγάλη δροσειρά, τὰ Ἀπέννινα. Γενικὰ ἡ χερσόνησος εἶναι δρεινὴ καὶ μόνο στὰ παράλια ὑπάρχουν μικρὲς πεδιάδες.

Κοντὰ στὰ Ἀπέννινα εἶναι τὸ ηφαίστειο Βεζούβιος καὶ στὴ Σικελίᾳ τὸ ηφαίστειο Αἴτνα.

ΙΙαράλια.

Τὰ παράλια τῆς Ἰταλίας δὲν ἔχουν πολλοὺς κόλπους, ὅπως ἔχουν τὰ παράλια τῆς Ἑλλάδος.

Κλειμα.

Τὸ κλῖμα στὸ ἐσωτερικὸ τῆς πεδιάδας τοῦ Πάδου εἶναι ἡπειρωτικό, γιατὶ δὲν φθάνει ἐκεῖ ἡ ἐπίδραση τῆς Μεσογείου Θαλάσσης. Τὸ κειμόνα κάνει πολὺ κρύο καὶ τὸ καλοκαῖρι πολλὴ ζέστη. Βροχὲς πέφτουν προπάντων τὴν ἄνοιξη καὶ τὸ καλοκαῖρι.

Στὰ ἄλλα μέρη τῆς Ἰταλίας τὸ κλῖμα εἶναι μεσογειακὸ καὶ τόσο πιὸ ζεστό, *Ολυμπίας Μακεδονίας Γεωγραφία Εὐρώπης*

όσο δ τόπος βρίσκεται νοτιώτερα. Η νότιος Ιταλία τὸ καλοκαῖνι ὑποφέρει ἀπὸ
ζεστὸ ἄνεμο, ποὺ φυσᾶ ἔκει ἀπὸ τὴ Σαχάρα.

Ποταμοὶ — Άημνες.

Σπουδαιότερος ποταμὸς τῆς Ιταλίας εἶναι ὁ Πάδος καὶ οἱ παραπόταμοὶ
του, ποὺ κατεβαίνουν ἀπὸ τὰ γύρω βουνά.

Κοντά στὶς "Αλπεις εἶναι οἱ λίμνες Ματζόρε, Κόμο καὶ Γκάρδα. Οἱ λίμνες
αὐτὲς εἶναι ὀραιότατες, ἔχουν μικρὰ νησιὰ καὶ πηγαίνουν ἐκεῖ πολλοὶ περιηγητές.

Στὴ χερσόνησο, ποὺ δὲν πέφτουν πολλὲς βροχές, τρέχουν ποταμοὶ μὲ λίγο
νερό. 'Ο Αρνος δ Τίβερης καὶ ἄλλοι.

Ιπροϊόντα.

Δάση κατέχουν σχεδὸν τὸ 1/6 τοῦ ἔδαφους, ἀλλὰ ἡ ξυλεία ποὺ παράγουν,
δὲν τοὺς ἐπαρκεῖ καὶ εἰσάγουν κι' ἀπὸ τὸ ἔξωτερον.

Στὸ βόρειο μέρος, ὅπου εἶναι ἡ πεδιάδα τοῦ Πάδου, ἐπειδὴ τὸ καλοκαῖρι
κάνει ζέστη καὶ τὸ μέρος ἔχει πολλὰ νερά, εὐδοκιμεῖ πολὺ τὸ ζεῦς καὶ τὸ βαμ-
βάκι. Σὲ κανένα ἄλλο μέρος τῆς Γῆς, τόσο βόρειο, δὲν μπορεῖ νὰ γίνη καλλιέρ-
γεια ουσιοῦ. Καλλιεργοῦν ἐπίσης σιτηρά.

Στὰ ἄλλα μέρη τῆς Ιταλίας, ποὺ τὸ κλῖμα εἶναι μεσογειακό, καλλιεργοῦν
σιτηρὰ καὶ εὐδοκιμοῦν ἐληνές, ἀμπέλια, λεμονιές, πορτοκαλλιές.

"Η Ιταλία ἔχει πολλὰ σιτηρά. Ἀπὸ σιτάρι κατασκευάζουν μακαρόνια, ποὺ
εἶναι τὸ ἔθνικὸ φαγητὸ τῶν Ιταλῶν. Τὸ σιτάρι διμας, ποὺ παράγουν, δὲν φθάνει
γιὰ νὰ θρέψῃ τὸν πληθυσμό, γι' αὐτὸ οἱ χωρικοὶ τρέφονται μὲ μπομπότα ἀπὸ
καλαμπόκι. Τὴν δονομάζουν πολέντα. Λάδι παράγεται περισσότερο ἀπὸ δοσο παρα-
γεται στὴν Ἐλλάδα.

Στὴν Ιταλία καλλιεργεῖται ἔνα φυτό, ἡ κάνναβη, ἀπὸ τὸ δοτοῖον κατα-
σκευάζουν σχοινιά, τσουβάλια κλπ. Ἔχουν πολλὲς μουσιὲς καὶ γίνεται μὲ αὐτὲς
ἐκτροφὴ μεταξόσκωλήκων.

Τρέφουν στὴν Ιταλία πολλὰ ζῶα. Ἀπὸ γάλα κάνουν τὸ σκληρὸ τυρὶ παρ-
μεζάνα γιὰ μακαρόνια καὶ ἀπὸ μαλλὶ κατασκευάζουν μάλλινα ὑφάσματα.

Τὸ ψάρεμα στὴν Ιταλία γίνεται μὲ τρόπο ἐπιστημονικό. Γι' αὐτὸ πιάνουν
πολλὰ ψάρια, προπάντων τόννους καὶ σαρδέλλες.

"Επειδὴ δὲν ὑπάρχουν πολλὰ καύσιμα, γι' αὐτὸ χρησιμοποιοῦν τὶς πτώσεις
τῶν νερῶν. Μὲ αὐτὲς παράγουν ἡλεκτρικὸ ρεῦμα, τὸ δοτοῖον κινεῖ τὶς μηχανὲς
ἐργοστασίων, σιδηροδρόμων κλπ., προπάντων στὴ βόρειο Ιταλία.

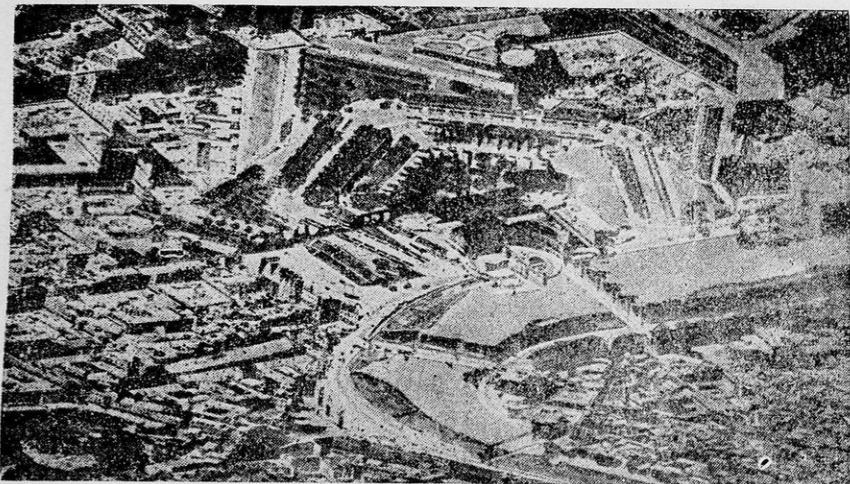
Κοντά στὰ ηφαίστεια ὑψώζει θειάφι, γι' αὐτὸ ἀπὸ τὴν Ιταλία γίνεται
ἔξαγωγὴ θειαφιοῦ.

Πληγούσματα.

"Η Ιταλία ἔχει πολὺ πληθυσμὸ (46 ἑκατομμύρια) καὶ εἶναι τάρα δημο-
κρατία.

Τὸ 1940 οἱ Ιταλοὶ ἐπετέθησαν ἐναντίον τῆς Ελλάδος μὲ σκοπὸ νὰ τὴν

κατακτήσουν. Οι "Ελληνες τότε άπήντησαν μὲ τὸ Ἰστορικὸν ΟΧΙ καὶ καταδίωξαν τοὺς Ἰταλοὺς μέσα στὴ Βόρειο "Ηπειρο. Οἱ "Ελληνες διποθοχώρησαν μόνον ὅταν στὸν Ἰταλικὸ στρατὸ προσετέθη καὶ δ ὅγκος τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ. "Εγινε τότε κατοχὴ τῆς Ἐλλάδος ἀπὸ τοὺς Γερμανοῖταλοὺς ἔως τὸ 1944. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ οἱ "Ελληνες ἀντιστάθηκαν ἐναντίον τῶν ἔνων καὶ οἱ ἔνοπλες δυνάμεις, ποὺ ἔφυγαν ἀπὸ τὴν Ἐλλάδα, τοὺς ἐπολέμησαν στὴν Ἀφρικὴ καὶ μέσα στὴν Ἰταλία.

Εἰκ. 37. Ἡ Ρώμη καὶ ὁ Τίβερης ἀπὸ ἀεροπλάνο.

"Ο πληθυσμὸς τῆς Ἰταλίας αὐξάνεται πολὺ κάθε χρόνο. Ἐπειδὴ ὑπάρχει πολὺς κόσμος πτωχός, γι" αὐτὸ πολλοὶ Ἰταλοὶ ἀναγκάζονται νὰ μεταναστεύουν σὲ ἄλλα μέρη ἀπὸ τὴ δυστυχία καὶ τὴν πείνα. "Υπολογίζουν ὅτι ζοῦν στὸ ἔξωτερικὸ 10 ἑκατομμύρια Ἰταλοί. Οἱ Ἰταλοὶ εἶναι φιλόνικοι, καὶ δταν ἔχουν διαφορὲς τὶς λύνουν μὲ τὸ στιλέτο.

III δλεες.

Ἡ Ρώμη (1 ἑκ. 500 χιλ.) πρωτεύουσα. Μεσογειακὴ πόλις κοντὰ στὸν Τίβερη ποταμό, δ ὅποιος δὲν εἶναι πλωτὸς (εἰκ. 37). Εἶναι κτισμένη πάνω σὲ 7 λόφους. Στὴν ἀρχαιότητα ἦταν σπουδαία πόλις καὶ σώζονται πολλὰ ἀρχαῖα μνημεῖα. Οἱ κάτοικοι της, δηλαδὴ οἱ ἀρχαῖοι Ρωμαῖοι, μὲ πολέμους ὑπέταξαν ἄλλους λαοὺς καὶ ἔκαμαν τότε ἔνα μεγάλο κράτος, τὸ Ρωμαϊκὸ Κράτος.

Τὸ Τουρῖνον (600 χιλ.). Κοντὰ στὸν ποταμὸ Πάδο. "Εχει ἐργοστάσια ὑφασμάτων καὶ αὐτοκινήτων (Φίατ).

Τὸ Μιλάνον (1 ἑκ. 200 χιλ.) στὴ βόρειο Ἰταλία. Ἐχει ἐργοστάσια ὑφασμάτων καὶ ἔκει κατασκευάζουν τὰ ὄνομαστὰ ἀνδρικὰ καπέλα «μπορσαλῖνο» τοῦ Μιλάνου.

Ἡ Βενετία (300 χιλ.) πρωτεύουσα τῆς παλαιᾶς Βενετικῆς Δημοκρατίας. Είναι κτισμένη πάνω σὲ νησιά. Ἀνάμεσα στὰ νησιά είναι ἡ θάλασσα, κι' ἔτσι ἀντὶ γιὰ δρόμους ἔχει κανάλια. Ἐκεῖ ἡ συγκοινωνία γίνεται μὲ βαποράκια καὶ γύρδολες, ἀλλὰ ὑπάρχουν κι' ἑκατοντάδες γεφύρια (εἰκ. 38). Διατηροῦνται σ' αὐ-

Εἰκ. 38. Βενετία. Τὸ μεγάλο κανάλι.

τὴν παλαιὰ θαυμαστὰ οἰκοδομήματα (ναὸς τοῦ Ἀγίου Μάρκου, ἀνάκτορα κλπ.). Στὴν πλατείᾳ τοῦ Ἀγίου Μάρκου είναι χιλιάδες ἥμερα περιστέρια (εἰκ. 39).

Ἡ Γένοβα (650 χιλ.). Πρωτεύουσα τῆς παλαιᾶς Δημοκρατίας τῶν Γενοβέζων. Είναι τὸ πρῶτο λιμάνι τῆς Ἰταλίας.

Ἡ Βολονία (250 χιλ.). Στὴν ἐπαρχίᾳ Βολονίας είναι τὸ Ρίμινι, γνωστὸ ἀπὸ τὴν ἡρωϊκὴ μάχη τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον τῶν Γερμανοῖταλῶν κατὰ τὸν τελευταῖο πάγκοσμο πόλεμο.

Ἡ Φλωρεντία (300 χιλ.). Παλαιὰ πόλις. Εἶναι περίφημη γιὰ τὰ μουσεῖα τῆς.

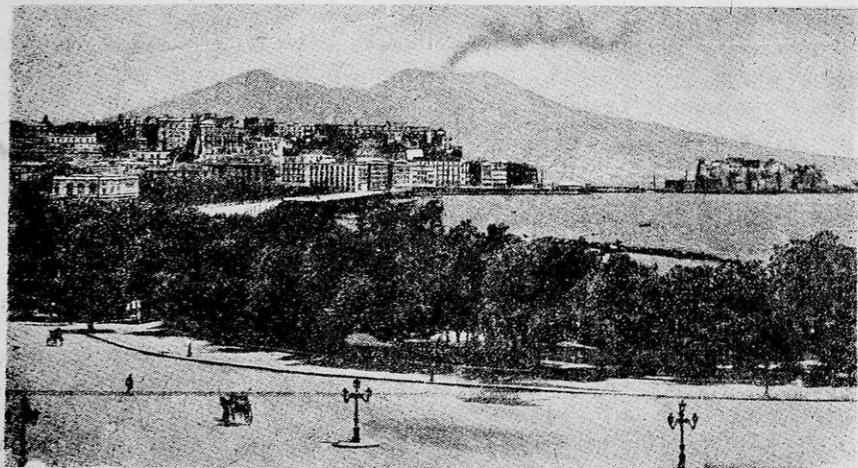
Ἡ Νεάπολις (1 ἑκατομ.) λιμάνι. Ἡ Νεάπολις είναι κτισμένη κοντά στὸ ηφαίστειο Βεζούβιος (εἰκ. 40).

Τὸ Μπάρι (200 χιλ.), τὸ Μπρίντιζι (40 χιλ.) λιμάνια στὴν Ἀδριατικὴ θάλασσα.

Ο Τάρας, τὸ Ρήγιον ἀπὸ τὶς ἀρχαῖες ἔλληνικὲς πόλεις στὴ νότιο Ἰταλία.

Εἰς. 39. Βενετία. Ἡ πλατεῖα τοῦ Ἀγίου Μάρκου.

Εἰς. 40. Ἡ Νεάπολις

“Η Νότιος Ιταλία λεγόταν τότε Μεγάλη Ελλάς, γιατί υπῆρχαν ἐκεῖ πολλές ἑλ-ληνικές ἀποικίες.

Στὴ Σικελία εἶναι :

“Η Μεσσήνη (200 χιλ.), τὸ Παλέρμο (Πάνορμος) (400 χιλ.) καὶ ἡ Κα-τάνη (250 χιλ.), στοὺς πρόποδες τοῦ ἥφαιστείου Αἴτνα. Καὶ οἱ τρεῖς εἶναι ἀπὸ τις ἀρχαῖες ἑληνικές πόλεις τῆς Σικελίας.

Στὴ νῆσο Σαρδηνία εἶναι τὸ Κάλιαρι (100 χιλ.).

Συγκοινωνία.

Οἱ σιδηροδρομικὲς γραμμὲς τῆς Ιταλίας περγοῦν ἀπὸ σήραγγες κάτω ἀπὸ τις Ἀπεις καὶ ἐνώνυνται μὲ τοὺς σιδηροδρόμους τῶν γειτονικῶν χωρῶν.

Τὸ πλησιέστερο στὴν Ελλάδα Ιταλικὸ λιμάνι εἶναι τὸ Μπρίντιζι. Ἀν πάη κανεὶς ὡς ἐκεῖ μὲ πλοϊοὶ καὶ πάρῃ τὸ σιδηρόδρομο, μπορεῖ νὰ διασχίσῃ τὴν Ιταλία καὶ νὰ προχωρήσῃ στὴν ἄλλη Εὐρώπη.

“Η Ιταλία ἔχει ἐμπορικὸ στόλο καὶ ἀεροπορικὲς συγκοινωνίες.

ΠΥΡΗΝΑΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

Θέση.

“Η Πυρηναϊκὴ χερσόνησος βρίσκεται στὰ ΝΔ. τῆς Εύρωπης. Όνομάζεται Πυρηναϊκή, γιατὶ χωρίζεται ἀπὸ τὴν ἄλλην Εύρωπη μὲ τὰ Πυρηναῖα δόη (εἰκ. 41).

Εθνικοί.

Τὸ κεντρικὸ μέρος τῆς χερσονήσου εἶναι μεγάλο δροπέδιο. Στὴ γερσόνησο ὑπάρχουν καὶ πολλὰ βουνά. Η Σιέρρα Νεβάδα, ἡ Σιέρρα Μορένα, τὰ Ιβηρικὰ δόη, τὰ Κανταβρικὰ δόη καὶ ἄλλα.

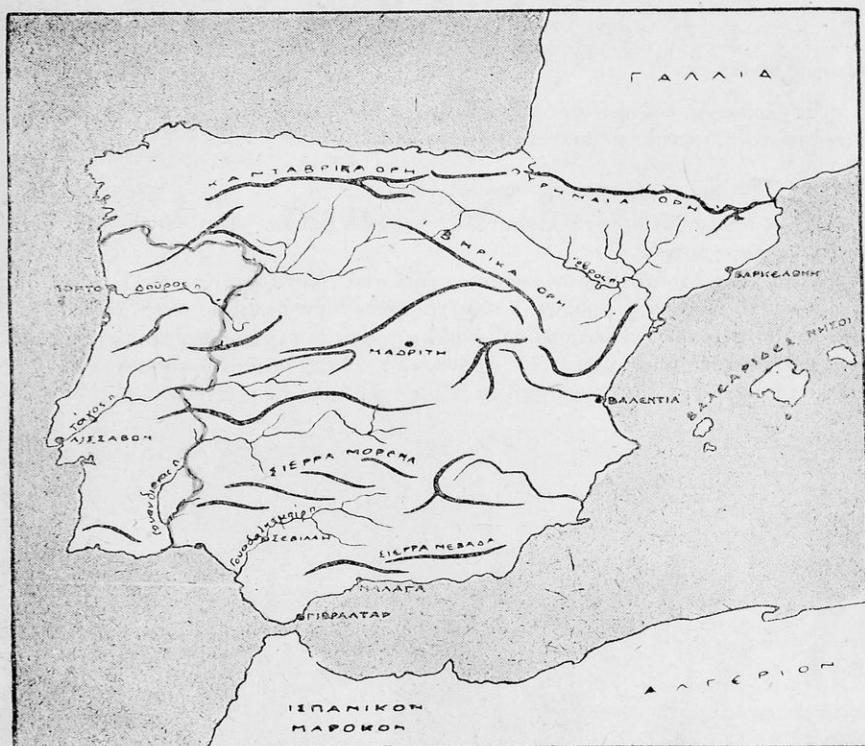
Κλίμα.

Τὸ κεντρικὸ δροπέδιο τὸ περιβάλλουν βουνά. Γι' αὐτὸ στὸ μέσον τοῦ δρο-πεδίου δὲν φθάνει ἡ ἐπίδραση τῆς θαλάσσης καὶ τὸ χειμώνα κάνει πολὺ κρύο καὶ τὸ καλοκαῖρι ζέστη. Λέγονταν γιὰ τὴν περιοχὴν αὐτὴν ὅτι «ἔννεα μῆνες εἶναι χει-μώνας καὶ τρεῖς μῆνες κόλαση».

Στὰ παράλια τῆς Μεσογείου κάνει λίγο κρύο τὸ χειμώνα καὶ λίγη ζέστη τὸ καλοκαῖρι. Βροχὲς πέφτουν τὸ χειμώνα (δύπως στὴν Ελλάδα).

Στὰ παράλια, ποὺ εἶναι κοντὰ στὴν Αφρική, τὸ κλίμα εἶναι ζεστὸ δύπως τῆς ἀπέναντι Αφρικῆς καὶ πέφτουν ἐκεῖ λίγες βροχές. Μπορεῖ νὰ περάσῃ δόλο-κληρος κρόνος, χωρὶς νὰ βρέξῃ διόλου.

Τὰ βόρεια καὶ δυτικὰ παράλια βρίσκονται υπὸ τὴν ἐπίδραση τοῦ Αιταν-τικοῦ Ωκεανοῦ. Ἐκεῖ ἡ θερμοκρασία εἶναι μέτρια καὶ πέφτουν πολλές βροχές.

Εἰς. 41. Ἡ Πυρηναϊκή Χερσόνησος.

Ποταμοί.

Οἱ περισσότεροι ποταμοὶ (Δοῦρος, Τάγος, Γουαδιάνος, Γουαδαλεμπίδης) χύνονται στὸν Ἀτλαντικό. Αὐτὸ γίνεται, γιατὶ βρίσκονται στὸ μέρος τοῦ ὁροπεδίου, ποὺ ἔχει κλίση πρὸς τὰ Δυτικά.

Στὴ Μεσόγειο χύνεται ὁ Ἐβρος καὶ ἄλλοι μικρότεροι.

Μολιτεικὴ διαέρεση.

Στὴν Πυρηναϊκὴ χερσόνησο ὑπάρχουν δύο κράτη. Ἡ Ισπανία καὶ ἡ Πορτογαλία.

I. ΙΣΠΑΝΙΑ

Θέση. "Εκτιση.

Η Ισπανία κατέχει τὸ μεγαλύτερο ἀνατολικὸ μέρος τῆς χερσονήσου.
Ἐχει ἔκταση 3,5 φορὲς μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα.

Προϊόντα.

Ἐχει πολλὰ δάση στὰ Πυρηναῖα. Δίδουν ξυλεία, ἀπὸ τὴν ὥποια γίνεται
χαρτόμαζα καὶ χαρτί.

Ἀπὸ παλὴὰ χρόνια ἔχουν κατασκευάσει στὰ βουνὰ φράγματα, μὲ τὰ ὥποια
συγκρατοῦν τὸ νεφὸ τῆς βροχῆς καὶ τὸ διοχετεύονταν ἐπειτα στὶς πεδιάδες. Τὰ
μέρη, ποὺ ποτίζονται, εἶναι πολὺ εὐφορια, παράγουν σιτάρι, ἀραποσίτι, μπιζέλια
κλπ. Γίνονται δυὸ συγκομιδὲς τὸ χρόνο. Τὸ χόρτο γιὰ διατροφὴ τῶν ζώων,
σ' αὐτὰ τὰ μέρη ποὺ ποτίζονται, τὸ θεριζούν 8 φορὲς τὸ χρόνο.

Eik. 42. Η Μαδόίτη.

Στὰ παράλια καλλιεργοῦν ἑληές, ἀμπέλια, ποστοκαλλιὲς κλπ. Η Ισπανία
είναι ἡ πρώτη ἐλαιοπαραγωγὸς χώρα τοῦ Κόσμου. Ἀπὸ τὰ ἀμπέλια κάνονται κρασὶ^{καὶ} σταφίδες.

Ἡ κτηνοτροφία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη. Ονομαστὰ εἶναι τὰ ισπανικὰ
πρόβατα μερινὸς γιὰ τὸ ώραιο τοὺς μαλλί. Εἶναι τὰ καλύτερα πρόβατα τοῦ

Κόσμου, γι' αὐτὸ τέτοια ἔχουν πάρει καὶ σ' ἄλλα μέρη (Αὐστραλία κλπ.). Στὴν Ὁσπανία τρέφουν ταύρους καὶ τὸ σπουδαιότερο θέαμα γιὰ τοὺς Ὁσπανοὺς εἶναι οἱ ταυρομαχίες.

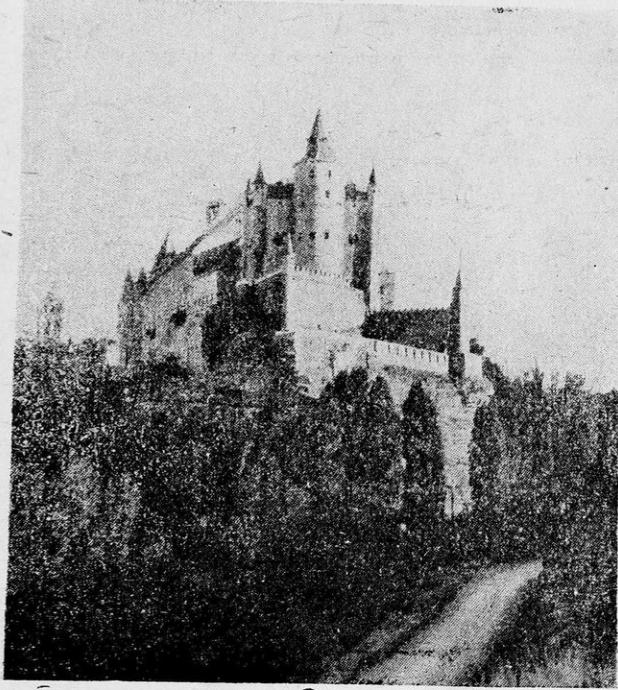
Στὰ παράλια ψαρεύουν καὶ κατασκευάζουν κονσέρβες ψάρια.

Ο μεγάλος πλοῦτος τῆς Ὁσπανίας εἶναι τὰ δρυκτά της. Ἐχει προπάντων πετροκάρβουνο καὶ σιδηρομεταλλεύματα.

Γιὰ τὴν κίνηση τῶν ἐργοστασίων της χρησιμοποιοῦν πετροκάρβουνο, ἀλλὰ καὶ ἥλεκτρικό θεῦμα, ποὺ παράγουν ἀπὸ τὶς πτώσεις νερῶν.

Κάτοικος. Πόλεις.

Ἡ Ὁσπανία ἔχει 26 ἑκατομμύρια κατοίκους.

Εἰκ. 43. Τὸ περίφημο ἀραβικὸ ἀνάκτορο Ἀλκαζάρ.

Ἡ Μαδρίτη (1 ἑκατ.) πρωτεύουσα τοῦ Κράτους. Βρίσκεται στὸ κέντρο τῆς χερσονήσου. Στὴν περιοχὴ της δὲν ὑπάρχουν δένδρα. Τὸ νερὸ ἔρχεται μὲ σωλῆνες ἀπὸ πολὺ μεγάλη ἀπόσταση. Τὴν ἔκτισε ἐκεῖ ἔνας βασιλὴς τῆς Ὁσπανίας, γιατὶ ἐκεῖ εἶναι τὸ μέσον τῆς χώρας (εἰκ. 42).

‘Η Σεβίλλη (350 χιλ.) ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Γουαδαλκεμπίρ. Σ° αὐτὴν βρίσκεται τὸ Ἀλκαζάρ, ἀραβικὸ ἀνάκτορο τῆς ἐποχῆς, ποὺ οἱ Ἀραβεῖς εἶχαν κατέτησε τὴν Ἰσπανία (εἰκ. 43).

Στὴ Σεβίλλη, ἃν καὶ ἀπέκη πολλὰ χιλιόμετρα ἀπὸ τὴν Θάλασσα, ἔρχονται πλοῖα ἀπὸ τὸν Ὡκεανό, διότι ὁ Γουαδαλκεμπίρ εἶναι πλωτός.

Στὴ Μεσόγειο εἶναι τὰ λιμάνια: **Μαλάγα** (250 χιλ.). Ἐξάγεται ἀπὸ ἑκεῖ ἔξαιρετικὸ χρασί. **Η Βαρκελώνη** (1 ἑκ.) καὶ ἡ **Βαλεντία** (500 χιλ.).

Στὴν Ἰσπανία ἀνήκουν τὰ νησιά Βαλεαρίδες (Μαγιόρκα, Μινόρκα) καὶ τὰ νησιά Κανάριοι στὸν Ἀτλαντικὸ Ὡκεανό, τὰ δυοῖς παράγοντα πολλὲς μπανάνες.

Στὸν Πορθμό, ποὺ εἶναι ἀνάμεσα στὴν Ἰσπανία καὶ στὴν Ἀφρική, βρίσκεται τὸ Γιβραλτάρ. Εἶναι ἔνα βραχῶδες ἀκρωτήριο, τὸ δύοϊν συνδέεται μὲ τὴν Ἰσπανία μὲ μιὰν ἀμμώδη λωρίδα γῆς. Ἐπάνω στὸ ἀκρωτήριο αὐτὸν ὑπάρχει φρούριο, ποὺ ἀνήκει στὴ Μεγάλη Βρετανία. Τὸ Γιβραλτάρ εἶναι τὸ κλειδὶ τῆς Μεσογείου, γιατὶ ἀπὸ ἑκεῖ πρέπει νὰ περάσουν τὰ πλοῖα, γιὰ νὰ μποῦν στὴ Μεσόγειο.

2. ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

Θέση—Ἐκταση.

‘Η Πορτογαλία βρίσκεται πρὸς τὸ μέρος τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὡκεανοῦ. Κατὰ τὴν ἔκταση εἶναι μικρότερη ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα.

Προϊόντα.

Στὰ παράλια τῆς πιάνουν πολλὰ ψάρια, κυρίως σαρδέλλες καὶ κατασκευά-

Εἰκ. 44. Ἡ Πορτογαλία ἔξαγει σαρδέλλες σὲ κουτιά.

ζουν κονσέρβες, τὶς δύοις εἶχάγουν στὸ ἔξωτερικὸ (εἰκ. 44).

Εἰκ. 45. Στήν Πορτογαλία ἀκόμια καὶ υψηλές κατασκευάζουν ἀπὸ φελλό.

Καλλιεργοῦνται ἐκτὸς ἀπὸ σιτηρὰ προπάντων ἀμπέλια καὶ πορτοκαλλιές.

Ἡ Πορτογαλία ἔχει δάση ἀπὸ φελλόδορυς. Εἶναι δένδρα, ἀπὸ τὰ δύονα γίνεται ὁ φελλός. Ἡ μισὴ ποσότης φελλοῦ, ποὺ χρησιμοποιεῖται στὸν Κόσμο, προέρχεται ἀπὸ τὴν Πορτογαλία (εἰκ. 45).

Κάτοικοι—Πόλεις.

Ἡ Πορτογαλία ἔχει 8 σχεδὸν ἑκατομμύρια κατοίκους.

Ἡ Λισσαβώνα (500 χιλ.) πρωτεύουσα. Εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς ὠραιότερες εὐρωπαϊκῶν πρωτεύουσες, κτισμένη πάνω σὲ λόφους, στὴν ὄχθη τοῦ Τάγου ποταμοῦ. Ἐχει ἐξαιρετικὸ φυσικὸ λιμάνι.

Τὸ Πόρτο (200 χιλ.) ἡ δεύτερη πόλη τῆς Πορτογαλίας. Εἶναι λιμάνι ἀπὸ τὸ δύον γίνεται μεγάλη ἐξαγωγὴ πορτογαλικῶν κρασιῶν (εἰκ. 46).

Στὴν Πορτογαλία ἀνήκουν οἱ Ἀζόρες καὶ Μαδέρες, νησιὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ στὸς ἀκτὲς τῆς Ἀφρικῆς.

Eiz. 46. Τὸ Πόρτο.

Αποικίες.

Ἡ Ἰσπανία καὶ ἡ Πορτογαλία ἔχουν τώρα ἀποικίες κυρίως στὴν Ἀφρική. Ἡ Ἰσπανία κατέχει τὸ ἀπέναντι τῆς Ἰσπανικὸ Μαρόκο καὶ ἡ Πορτογαλία στὸ νότιο μέρος τῆς Ἀφρικῆς τὴν Ἀγκολὰ καὶ τὴν Μοζαμβίκη.

Στὰ παλιὰ χρόνια εἶχαν πολλὲς ἀποικίες, προπάντων στὴ Νότιο Ἀμερική. Οἱ ἀποικίες αὐτὲς τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς ἔχουν γίνει ἀνεξάρτητες. Ἐξακολουθεῖ δῆμος νὰ ὅμιληται ἐκεῖ ἡ Ἰσπανικὴ γλῶσσα καὶ σὲ ἄλλες ἡ πορτογαλική.

Συγκοινωνία.

Ἡ Ἰβηρικὴ Χερσόνησος συνδέεται μὲ τὴν ἄλλην Εὐρώπη μὲ δυὸ σιδηροδρομικὲς γραμμές, ποὺ περνοῦν ἀπὸ περάσματα, ποὺ ὑπάρχουν στὰ ἄκρα τῶν Πυρηναίων.

Στὴν Λισσαβώνα σταματοῦν τὰ πλοῖα, ποὺ πηγαίνουν ἀπὸ τὴν Μεσόγειο στὴ Βόρειο Εὐρώπη. Ἐπίσης στὴ Λισσαβώνα φθάνουν ἀεροπλάνα ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ καὶ τὴν Ἀφρικὴ καὶ ἀπὸ ἐκεῖ πηγαίνουν στὶς ἄλλες Εὐρωπαϊκὲς πόλεις.

Ασκήσεις.

1. Μπορεῖ κανεὶς νὰ φθάσῃ στὴ Ρώμη μὲ βαπτόρι;

2. Γιατί οι μεγαλύτερες πόλεις της Νοτιοσλαβίας βρίσκονται στὸ βόρειο μέρος της;

3. Ἀπὸ δὲ τι μάθατε γιὰ τὴν Ἰταλία, βγάλτε συμπέρασμα γιὰ τὴ βιομήχανία της.

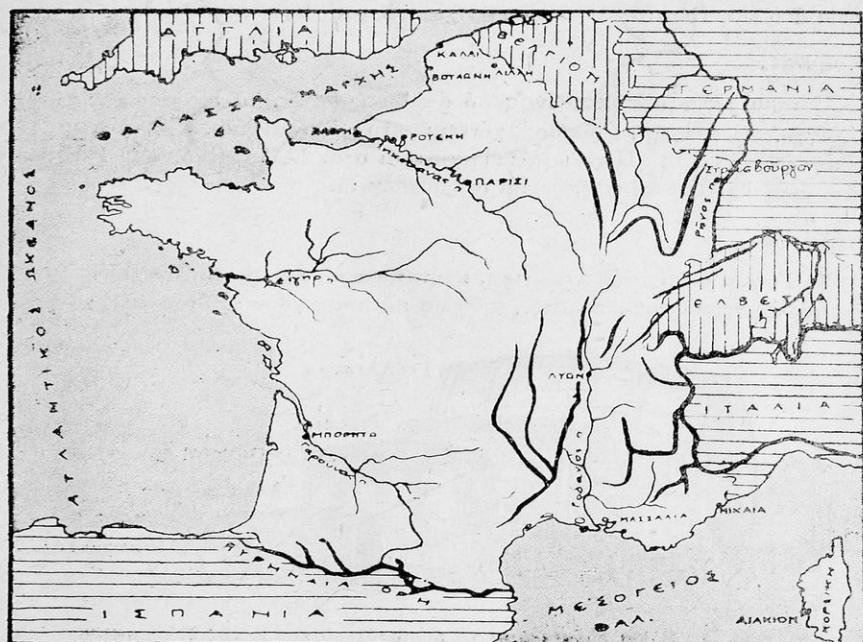
ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη περιλαμβάνει τὴ Γαλλία, τὸ Βέλγιο, τὴν Ὁλλανδία καὶ τὶς Βρεττανικὲς νῆσους.

ΓΑΛΛΙΑ

Θέση. "Εκταση.

Ἡ Γαλλία βρίσκεται σὲ ἵση περίπου ἀπόσταση ἀπὸ τὸ Βόρειο Πόλο καὶ ἀπὸ τὸν Ἰσημερινό.

Εἰκ. 47. Ἡ Γαλλία

Στὰ Β. ἔχει τὴ Θάλασσα τῆς Μάγχης καὶ τὸ Βέλγιο. Δυτικὰ ἔχει τὸν Ἀτλαντικὸν Ὡκεανό. Στὰ Ν. είναι τὰ Πυρηναῖα καὶ ἡ Μεσόγειος Θάλασσα. Στὰ Α. ἡ Ἰταλία, ἡ Ἐλβετία καὶ ἡ Γερμανία (εἰκ. 47).

‘Η Γαλλία εἶναι 4 φορὲς μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα.

Ἐδαφος.

Τὸ νότιο καὶ ἀνατολικὸ μέρος τῆς Γαλλίας εἶναι δρεινό. Τὸ ὄλλο εἶναι πεδινό. Ὄταν δοῦμε στὸ χάρτη κατὰ ποὺ τρέζουν οἱ ποταμοί, καταλαβαίνουμε ὅτι ἡ πεδινὴ Δυτικὴ καὶ Βόρειος Γαλλία ἔχει ἀλ ση πρὸς τὴν Μάγχη καὶ τὸν Ἀτλαντικό.

Κλεμα.

Ἐπειδὴ ἡ Γαλλία ἔχει τὴν κλίση αὐτὴ πρὸς τὴν θάλασσα, ἀπὸ δπου ἔρχονται ἄνεμοι χλιαροὶ καὶ ὑγροί, καὶ ἐπειδὴ ἀπέχει τὸ ἔδιο ἀπὸ τὸν Πόλο καὶ ἀπὸ τὸν Ἰσημερινό, γν̄ αὐτὸ ἔχει κλῖμα ωκεάνειο. Τὰ καλοκαίρια δὲν ἔχει πολλὴ ζέστη καὶ οἱ χειμώνες δὲν εἶναι πολὺ κρύοι. Τὸ χειμώνα κάνει πιὸ πολὺ κρύο στὰ μέρη, ποὺ εἶναι μακρύτερα ἀπὸ τὴν θάλασσα.

Βροχὲς πέρφουν περισσότερες στὰ παράλια, γιατὶ ἔκει ἔρχονται ἄνεμοι μὲ ὑγρασία ἀπὸ τὸν Ὡκεανό. Λιγάτερες βροχὲς πέρφουν στὸ ἐσωτερικό.

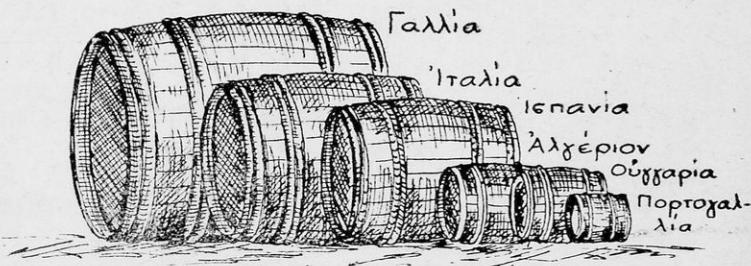
Ποταμοί.

Ποταμοὶ εἶναι ὁ Σηκουάνας, ὁ δποῖος διασχίζει τὸ Παρίσι καὶ χύνεται στὴ Χάγχη. Ο Λείγηρ, ὁ δποῖος χύνεται στὸν Ἀτλαντικό. Ὁ Γαρούνας ποὺ πηγάζει ἀπὸ τὰ Πυρηναῖα καὶ χύνεται στὸν Ἀτλαντικό. Ὁ Ροδανὸς ἔρχεται ἀπὸ τὶς “Αἰτιαὶ” καὶ χύνεται στὴ Μεσόγειο.

Προϊόντα.

‘Η Γαλλία εἶναι χώρα γεωργική, κτηνοτροφικὴ καὶ βιομηχανική.

Καλλιεργοῦν σιτάρι, πατάτες, ἀμπέλια καὶ παράγουν πολὺ κρασί, τὸ περισ-

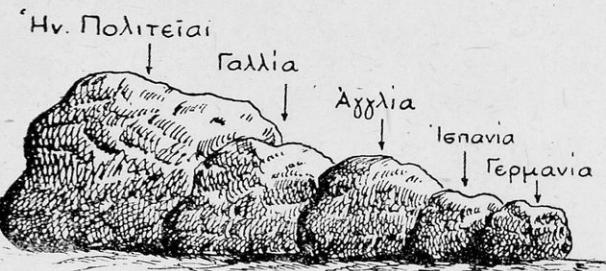
Εἰκ. 48. ‘Η Γαλλία παράγει τὸ περισσότερο κρασὶ τῆς Εὐρώπης.

σότερο κρασὶ τῆς Εὐρώπης (εἰκ. 48). Ἐπίσης καλλιεργοῦν ζαχαρότευτλα, ἀπὸ τὰ δποῖα κάνουν ζάχαρη. Στὰ νότια μέρη ἔχουν πορτοκαλλιές, λεμονιές καὶ ἑληές.

‘Η κτηνοτροφία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη, γιατὶ ὑπάρχουν πολλὰ λειβάδια. ‘Εκτρέφουν βόδια, ἀγελάδες, ἀλογα, χοίρους καὶ ἄλλα.

Στὴν ἀνοικτὴν θάλασσα τῆς Βορείου Γαλλίας ψαρεύουν μπακαλιάρους. Κάνουν μεγάλην ἔξαγωγὴν μπακαλιάρων.

Στὴ Γαλλία ὑπάρχουν ἄφθονα σιδηρομεταλλεύματα (εἰκ. 49) καὶ ἄλλα με-

Εἰκ. 49. Στὴ Γαλλία ὑπάρχουν ἄφθονα σιδηρομεταλλεύματα.

ταλλεύματα. Ὑπάρχει ἐπίσης πετροκάρβουνο. Ἐπειδὴ ἡ Γαλλία ἔχει μέταλλα καὶ πετροκάρβουνο, γι' αὐτὸν ἔχει καὶ μεταλλουργικὴ βιομηχανία. Κατασκευάζουν ἐκεῖ πλοῖα, σιδηροδρόμους, αὐτοκίνητα καὶ διάφορες μηχανές.

Κατασκευάζουν πολλὰ ὑφάσματα (βαμβακερά, μεταξωτά, μάλλινα), ταπέτα καὶ περίφημα δοχεῖα ἀπὸ πορσελάνη. Ὑπάρχει βιομηχανία τροφίμων καὶ περίφημο εἶναι προϊόντων τὸ γαλλικὸ τυρὶ γραβιέρα. Τὰ γαλλικὰ δέρματα εἶναι ἀρίστης ποιότητος.

Κάτοικοι.

Ἡ Γαλλία ἔχει πληθυσμὸ 42 ἑκατομμύρια. Ὁ πληθυσμὸς δὲν αὐξάνεται, γιατὶ οἱ γεννήσεις εἶναι λίγες.

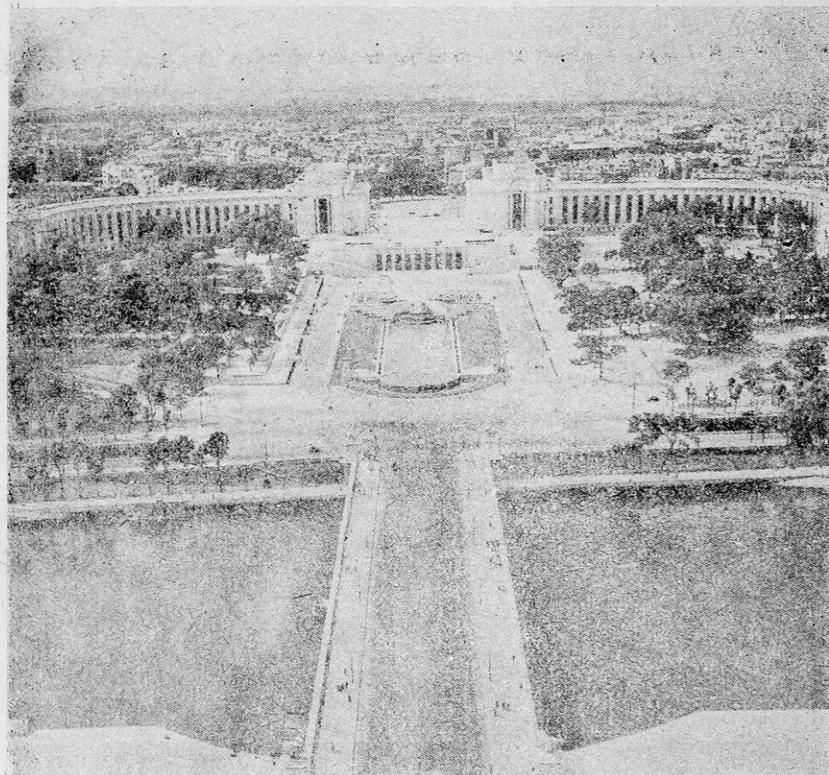
Πολίτευμα ἔχει δημοκρατικόν.

ΙΙόλεις.

Τὸ Παρίσι (4 ἑκατομμύρια μὲ τὰ προάστεια). Πρωτείουσα. Στὸν ποταμὸ Σηκουάνα (εἰκ. 50). Εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες πόλεις τοῦ Κόσμου. Τὰ θαυμάσια κτίρια, τὰ πάρκα, τὰ δάση, τὸ ποτάμι τὴν καθιστοῦν μιὰ ἀπὸ τὶς ὁραιότερες πόλεις τοῦ Κόσμου. Κέντρο ἐπιστημονικό, καλλιτεχνικό, βιομηχανικό καὶ ἐμπορικό. Δίκαια δύνομάζεται πόλις τοῦ φωτός.

Τὸ Καλαί (70 χιλ.), ἡ Βουλώνη (50 χιλ.). Εἶναι τεχνητὰ λιμάνια στὸν πορθμὸ τοῦ Καλαί ἐπὶ τῆς Μάγχης. Ἀπ' ἐκεῖ φεύγουν τὰ πλοῖα γιὰ τὴν Ἀγγλία. Φεύγουν καὶ εἰδικὰ πλοῖα, τὰ ὅποια μεταφέρουν ἀπὸ τὴν Γαλλία στὴν Ἀγγλία ὀλόκληρο τὸ σιδηρόδρομο μὲ τοὺς ἐπιβάτες. Ἔτσι, δταν τὸ πλοῖο φθάσῃ στὸ λιμάνι, οἱ ἐπιβάτες δὲν κατεβαίνουν, ἀλλὰ ; δ σιδηρόδρομος βγαίνει στὴ ηποὺ καὶ ἔξακολουθεῖ τὸ δρόμο του.

Τὸ Ρουένη (125 χιλ.) μεσογειακὴ πόλις, εἶναι λιμάνι στὸ Σηκουάνα.

Εἰς. 50. Παρίσι. Γέφυρα στὸ Σηκουάνα.

Η Χάβρη (165 χιλ.) λιμάνι στὴ Μάγχη.

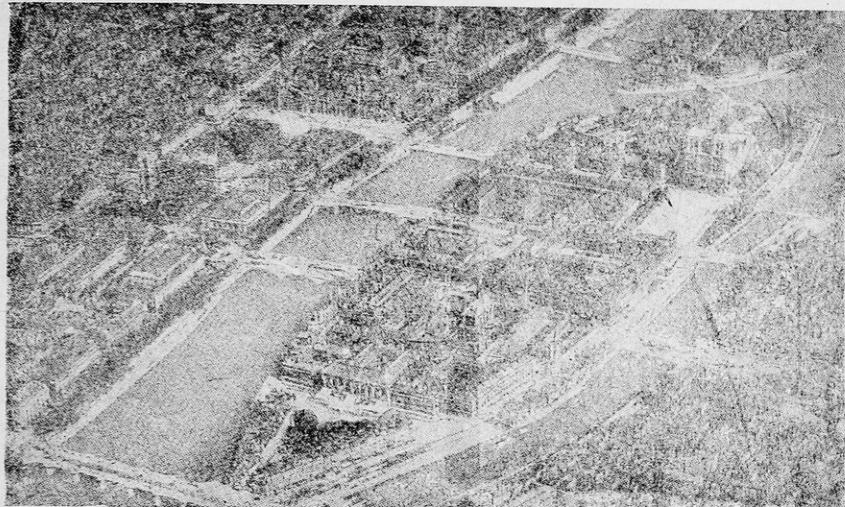
Η Λίλλη (200 χιλ.) στὴ Βόρειο Γαλλία.

Τὸ Στρασβούργο (200 χιλ.). Κοντὰ στὰ σύνορα μὲ τὴ Γερμανία. Εἶναι λιμάνι σὲ διώρυγα τοῦ Ρήγου ποταμοῦ.

Η Λυών (600 χιλ.) ἔχει ἐργοστάσια αὐτοκινήτων καὶ μεταξωτῶν νηρασμάτων.

Η Μασσαλία (900 χιλ.) εἶναι ἡ δεύτερη πόλη τῆς Γαλλίας. Κτίσθηκε στὴν ἀρχαιότητα ἀπὸ Ἑλληνες, ποὺ ἥρθαν ἐκεῖ ἀπὸ τὴν πόλη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας φύκαια.

Η Νίκαια (220 χιλ.). Ἐπειδὴ ἡ Νίκαια προστατεύεται μὲ βουνὰ ἀπὸ τοὺς ἀνέμους τοῦ χειμῶνα, ἔχει κλῖμα γλυκύ. Ὁλη ἡ ἐκεῖ παραλία δινομάζεται

Εἰκ. 51. Τὸ Παρίσι εἶναι στὸ Σηκουάνα ποταμό.

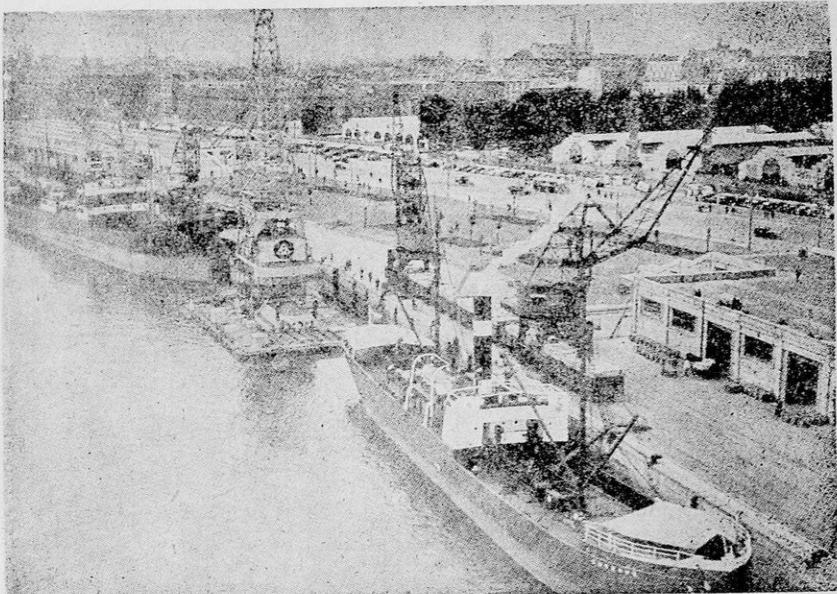

Εἰκ. 52. Παρίσι. Τὸ Δημαρχεῖον.

*Ολυμπίας Μακρῆ : Γεωγραφία Εύρωπης

Γαλλική Ριβιέρα και Κυανή Ακτή. Πηγάδια σ' αυτήν πολλοί πλούσιοι, για να περάσουν τόχιμων. Εξει μεγάλα ξενοδοχεῖα και ώρατα σπίτια. Είναι σὰν ένα μεγάλο πάρκο μὲ πεῦκα.

Τὸ Μπορντό (250 χιλ.). Μεγάλο κέντρο ἐμπορίου κρασιῶν. Είναι μεσόγειο, ἀλλὰ ἐπάνω στὸ Γαρούνα ποταμό, ὅστε ἔχονται ἐκεὶ τὰ πλοῖα ἀπὸ τὸν Ωκεανὸν (εἰκ. 53).

Εἰκ. 53. Μπορντό. Λιμάνι.

Τὸ Αιάκιον (30 χιλ.) στὴν Κορσική. Πατρίδα τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντα.

Συγκοινωνία.

Ἡ συγκοινωνία μὲ τοὺς σιδηροδρόμους ἐξυπηρετεῖ τὶς μεταφορὰς μὲ μεγάλη ἀκρίβεια καὶ ταχύτητα.

Ἡ συγκοινωνία γίνεται καὶ μὲ τοὺς ποταμοὺς καὶ μὲ διώρυγες. Ὑπάρχουν τόσες πολλές διώρυγες ἀνάμεσα στοὺς ποταμούς της, ὅστε εἶναι δυνατὸν νὰ διασύνη κανεὶς τὴ Γαλλία, ἀπὸ τὴ Μεσόγειο ἔως τὴ Μάγχη, ταξιδεύοντας διαρκῶς μὲ πλοῖο. Ὁ ἐμπορικὸς στόλος τῆς Γαλλίας εἶναι μεγαλύτερος ἀπὸ τῆς Ἐλλάδος (7η θέση).

Ὑπάρχουν καὶ πολλοὶ καλοὶ δρόμοι γιὰ αὐτοκίνητα καὶ πολλὲς ἀεροπορικὲς γραμμές.

*Αποικίες (εἰκ. 54).

Οἱ ἀποικίες τῆς Γαλλίας ἔχουν ἔκταση 20 φορὲς μεγαλύτερη ἀπ' αὐτὴν καὶ πληθυσμὸς 72 δικατομ. Οἱ σπουδαιότερες ἀποικίες τῆς εἰναι στὴν Ἀφρικὴ (Τύνις, Ἀλγέριο, Μαρόκο, Δ. Ἀφρική, Γαλλικὸ Κόρυγο, Μαδαγασκάρη). Στὴν Ἀσίᾳ μεγάλη γαλλικὴ ἀποικία είναι ἡ Γαλλικὴ Ἰνδοκίνα.

*Ἀπὸ τὶς ἀποικίες τῆς ἡ Γαλλία παίρνει πρῶτες ὅλες καὶ στέλνει^σ αὐτὲς προῖόντα τῆς Γαλλικῆς βιομηχανίας. Ζοῦν ἐκεῖ ἵκαι Γάλλοι ἀποικοί. Ἡ Γαλλία παίρνει ἀπὸ τὶς ἀποικίες στρατιώτες, οἱ διοικοὶ πολεμοῦν γιὰ τὴ Γαλλία, γιατὶ τὴν θεωροῦν πατρίδα τους.

Εἰκ. 54. Γαλλία καὶ ἀποικίες τῆς Γαλλίας.

~~ΒΕΛΓΙΟΝ~~

Θέση. *Εκταση.

Τὸ Βέλγιον συνορεύει μὲ τη Γαλλία, τὸ Λουξεμβούργον, τὴ Γερμανία, τὴν Ολλανδία καὶ βρέχεται ἀπὸ τὴ Βόρειο Θάλασσα (εἰκ. 55).

*Η ἔκτασή του εἰναι λίγο μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν ἔκταση τῆς Πελοποννήσου.

*Εδαφος.

*Ἀποτελεῖται ἀπὸ 3 περιοχές: Τὸ Κάτω Βέλγιο τὸ Μεσαίο Βέλγιο καὶ τὸ Επάνω Βέλγιο.

Τὸ Κάτω Βέλγιο εἰναι πρὸς τὴν Ολλανδία. Εἰναι μιὰ χαμηλὴ πεδιάδα. Εἰναι τόσο χαμηλή, ὥστε γιὰ νὰ μὴ πλημμυρίζῃ ἀπὸ τὰ νεφὰ τῆς θαλάσσης, ἔχουν κάμει στὴν παραλία προχώματα.

Τὸ Μεσαίο Βέλγιο ἀποτελεῖται ἀπὸ πεδιάδες καὶ μικροὺς λόφους.

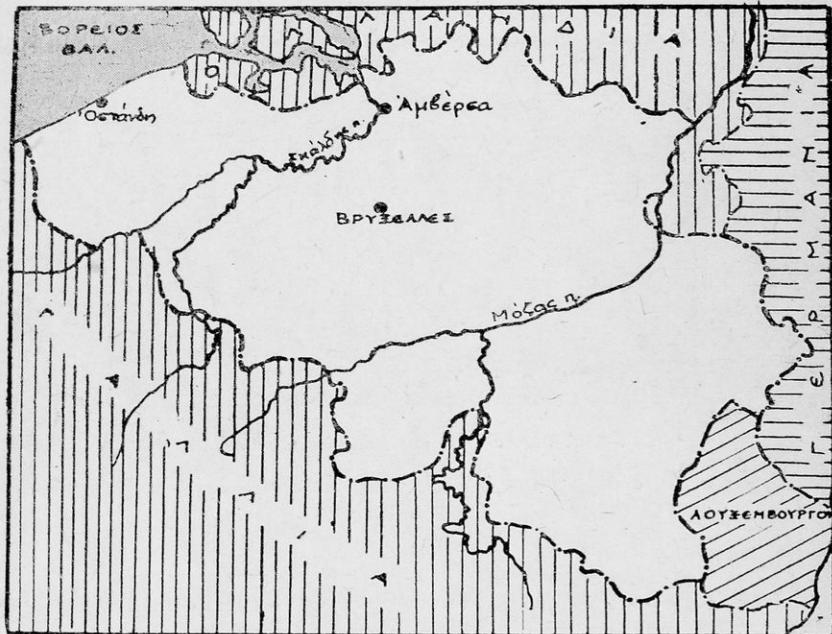
Τὸ Επάνω Βέλγιο βρίσκεται πρὸς τὴ Γαλλία καὶ εἰναι ἕνα χαμηλὸ δρόπεδιο.

Παράλια.

Τὰ παράλια δὲν ἔχουν βράχους, ἀλλὰ ἄμμο καὶ δὲν ἔχουν κόλπους (εἰκ. 56).

Κλεμα.

Ἐπειδὴ τὸ Βέλγιο δέχεται τὴν ἐπίδραση τοῦ Ὡκεανοῦ, τὸ χειμώνα δὲν ἔχει πολὺ κρύο, οὕτως τὸ καλοκαίρι πολλὴ ζέστη. Διαρκῶς δὲ οὐρανὸς εἶναι σκεπασμένος μὲ σύννεφα, ἀπὸ τὰ δυοῖς πέφτει λεπτὴ βροχή.

Εἰκ. 55. Τὸ Βέλγιον.

Ποταμοί.

Ἄπο τὸ Βέλγιο περνοῦν δυὸ ποταμοὶ δὲ Σκάλδης καὶ δὲ Μόζας. Ἐρχονται ἀπὸ τὴ Γαλλία. Οἱ ποταμοὶ αὗτοὶ εἶναι πλωτοὶ καὶ ἐνώνονται μεταξύ τους μὲ διώρυγες.

Προϊόντα.

Ἐπειδὴ ἔχει πετροκάρβουνο καὶ σίδερο, ὑπάρχουν μεγάλα ἐργοστάσια, στὰ δυοῖς κατασκευάζουν κάθε εἰδος μηχανές. Υπάρχουν ἐπίσης πολλὰ ἐργοστάσια, στὰ δυοῖς κατασκευάζουν μπίρα, γιατὶ ἡ μπίρα εἶναι τὸ ἐθνικὸ ποτὸ τῶν Βέλγων. Ἀλλὰ ἐργοστάσια κατασκευάζουν ὑφάσματα, ζάχαρη κλπ. Γενικὰ τὸ Βέλγιο εἶναι μιὰ πλούσια βιομηχανικὴ χώρα.

Κάτοικοι.

Ἐπειδὴ τὸ Βέλγιο εἶναι πλούσια χώρα, ἀν καὶ ἔχη μικρὴ ἔκταση, ἔχει δῆμος πολὺ πληθυσμό, 8 ἑκατομμύρια.

Εἰκ. 56. Τὰ παράλια τοῦ Βελγίου εἶναι ἀμιάνθη.

Ἄλλοι κάτοικοι μιλοῦν Γερμανικά καὶ ἄλλοι Γαλλικά. Βελγικὴ γλῶσσα δὲν ὑπάρχει.

Πόλεις.

Οἱ Βρυξέλλες (800 χιλ.) ἔδρα τῆς Κυβερνήσεως (εἰκ. 57).

Η Ἀμβέρσα (500 χιλ.) τὸ μεγαλύτερο λιμάνι τοῦ Βελγίου πάνω στὸν ποταμὸ Δεκάλη. Ο ποταμὸς δὲν παγώνει καὶ ὅταν ἀκόμη εἶναι βαρυζειμωνιά.

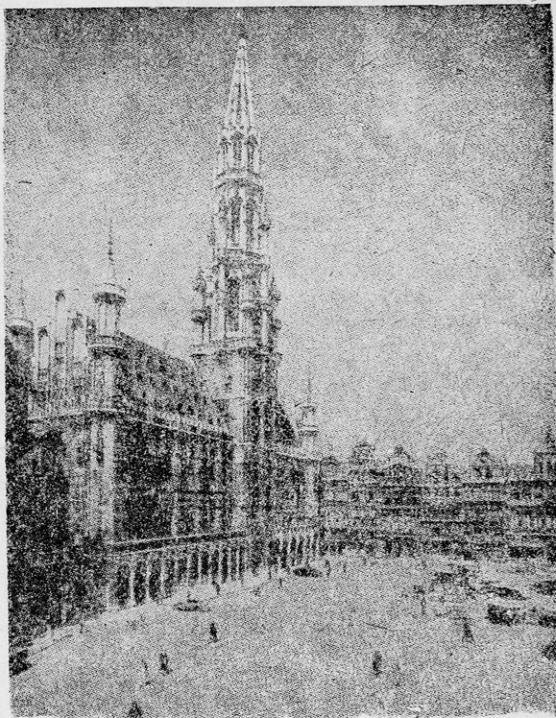
Η Οστάνδη (50 χιλ.) λιμάνι στὴ Βόρειο Θάλασσα.

Συγκοινωνία.

Ἡ συγκοινωνία γίνεται μὲ τοὺς ποταμοὺς καὶ τὶς διώρυγες. Ἐχει καὶ πυκνὸ σιδηροδρομικὸ δίκτυο, τὸ πυκνότερο τοῦ κόσμου. Τὸ μῆκος τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν τοῦ Βελγίου εἶναι 4 φορὲς μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ μῆκος τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ὀλόκληρης τῆς Ἑλλάδος.

Αποικίες.

Τὸ Βέλγιο ἔχει μιὰ μεγάλη ἀποικία στὴν Ἀφρικὴ (Βελγικὸ Κόγγο). Η

Εἰκ. 57. Ἡ πλατεῖα τῶν Βουζελλῶν μὲ τὰ θαυμάσια κτίσιά της εἶναι ἀπὸ τῆς ὡραιότερες τοῦ κόσμου.

ἀποικία αὐτὴ ἔχει ἔκταση 80 φορδές μεγαλύτερη ἀπὸ τὸ Βέλγιο καὶ 14 ἑκατομμύρια κατοίκους.

*Ἀπὸ τὸ Κόγγο τὸ Βέλγιο παίρνει πολὺ καουτσούκ. Γι' αὐτὸ ἔχει καὶ πολλὰ ἐργοστάσια, ποὺ τὸ κατεργάζονται. *Ἐπίσης παίρνει ἀπὸ τὸ Κόγγο ἐλεφαντόδοντο, γι' αὐτὸ τὸ Βέλγιο εἶναι ἡ πρώτη ἀγορά τοῦ Κόσμου στὰ εἴδη αὐτά.

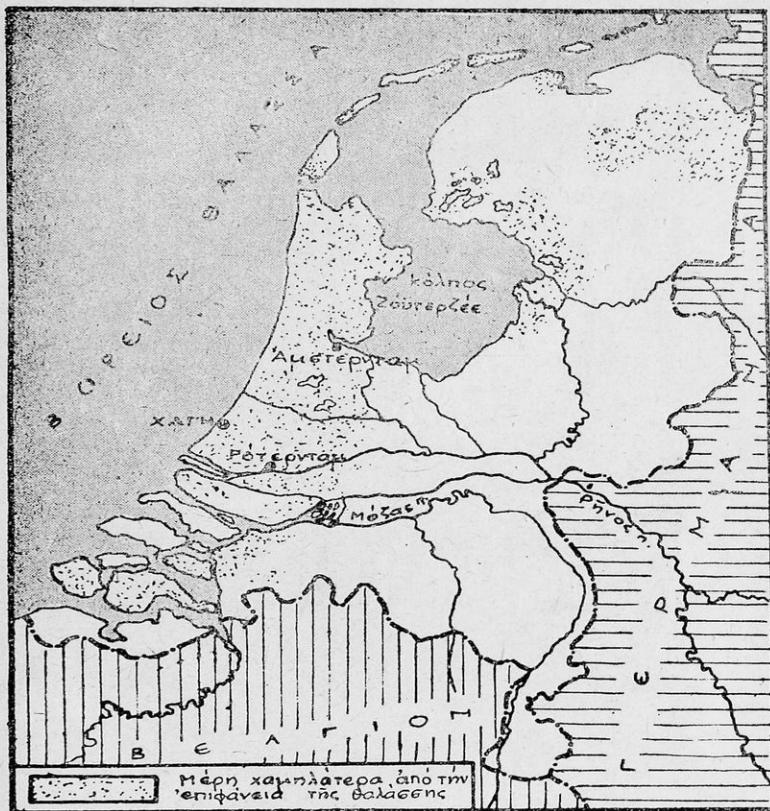
ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Θέση — "Εκταση.

Ἡ Ολλανδία βρίσκεται στὰ βρόξια τοῦ Βελγίου (εἰκ. 58). Ἔχει ἔκταση λίγο μεγαλύτερη ἀπὸ τὸ Βέλγιο.

"Εδαφος

Τὸ ἔδαφος τῆς Ολλανδίας ἔχει σχηματισθῆ ἀπὸ προσχώσεις ποταμῶν καὶ

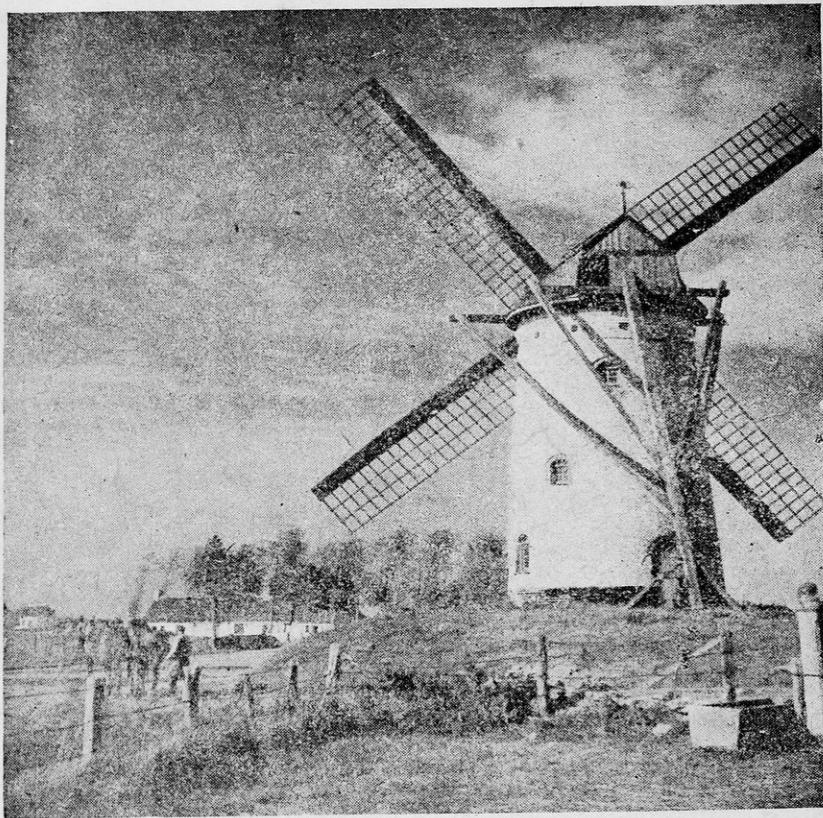

Eik. 58. Ἡ Ὀλλανδία.

ἀποτελεῖται ἀπὸ χῶμα καὶ ἄμμο. Ἡ Ὀλλανδία εἶναι μιὰ χαμηλὴ πεδιάδα, τῆς δυοίας τὸ 1/3 εἶναι χαμηλότερο ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης. Στὸ μέρος αὐτὸ θὰ ἔμπαινε ἡ θάλασσα, ἢν δὲν εἶχαν κατασκευάσει στὰ παράλια ὑψηλὰ καὶ φαρδειὰ προχώματα.

ΙΚΛΕΨΑ.

Ἐπειδὴ ἡ Ὀλλανδία βρίσκεται κοντὰ στὸν Ὡκεανό, ἡ θεομοκρασία τῆς εἶναι μετρία. Ὁταν δύμως τὸ χειμώνα φυσοῦν ἀνατολικοὶ ἄνεμοι, κάνει παγωνιὰ καὶ ἡ θεομοκρασία κατεβαίνει κάτω ἀπὸ τὸ μηδέν.

Εἰκ. 59. Ἀνεμόμυλος στὴν Ὄλλανδία.

Ἐπειδὴ συχνὰ πνέουν ἀνεμοὶ ἀπὸ τὸν Ὡκεανό, ὁ οὐρανὸς πάντοτε εἶναι σκεπασμένος μὲ σύννεφα καὶ βρέχει (200 μέρες τὸ χρόνο).

Στὰ μέρη, ποὺ εἶναι χαμηλότερα ἀπὸ τὴν θάλασσα, γιὰ νὰ μὴ πλημμυρίζουν ἀπὸ τὰ νερὰ τῆς βροχῆς, ἔχουν ἀνεμομύλους (εἰκ. 59), οἱ δποῖοι βγάζουν τὸ νερὸ καὶ τὸ ϕίλονυν σὲ τεχνητὰ αὐλάκια. Τὰ αὐλάκια αὗτὰ εἶναι φαρδειὰ σὰν ποτάμια (διώρυγες) καὶ τὰ ἔχουν κατασκευάσει ψηλὰ σὲ προχώματα, ὡστε τὸ νερὸ νὰ μπορῇ νὰ τρέχῃ στὴ θάλασσα. Μέσα στὶς διώρυγες αὗτες κυκλοφοροῦν βάρκες. Ἡ βάρκα σταματᾷ ψηλὰ καὶ γιὰ νὰ πάν κανεῖς στὸ κτῆμα του κατεβαίνει σκάλες.

Ποταμοί.

Ποταμοί είναι δύο **Ρήγνος**, δύο διποτίος έρχεται από τη Γερμανία και έχει πολλές διακαλαδώσεις στην "Ολλανδία." Άλλοι ποταμοί είναι δύο **Μόξας**. "Ολη ή "Ολλανδία σχηματίσθηκε από τις προσχώσεις των ποταμών αυτῶν. Στις δύο θέσεις των ποταμών έχουν κάμει προχώματα. Τὰ προχώματα αυτά είναι δρόμοι.

Προϊόντα.

"Ενδιό τὸ γειτονικὸ μὲ τὴν "Ολλανδία Βέλγιο δὲν είναι ναυτικὴ χώρα, ἀντίθετα ή "Ολλανδία στοάφηκε στὴ θάλασσα καὶ σ' αὐτὴν κυρίως διφεύλει τὴν οἰκονομικὴν τῆς ἀκμήν. Οἱ "Ολλανδοὶ έχουν πολλὰ (4.000) ἀλιευτικὰ πλοῖα καὶ

Εἰκ. 60. Ανθόκηπος στὴν "Ολλανδία.

ψαρεύουν προπάντων ρέγγες στὸν "Ωκεανὸν. "Ο ἐμπορικὸς τοις στόλος έχει τὴν 5η θέση στὴν παγκόσμια ἐμπορικὴ ναυτιλίᾳ (ἢ "Ελλάδα τὴ 10η).

Οἱ "Ολλανδοὶ δμως δὲν παραμέλησαν καὶ τὸ ἔδαφος τῆς πατρίδας τους.

Εἰκ. 61. 'Ολλανδικά τυφιά.

Καλλιεργοῦν εῖδη διατροφῆς, προπάντων πατάτες, ἀλλὰ καὶ ἀνθη ἀκριβά (τουλίπες, θακίνιθους κλπ.), τὰ δποία ἔξαγον στὶς γειτονικὲς πλούσιες χῶρες τῆς Εὐρώπης. Τὴν ἀνοιξη μεγάλες ἐκτάσεις είναι σὰν μαγικὰ χαλιὰ ἀπὸ τὰ πολύχρωμα λουλούδια, ποὺ καλλιεργοῦν ἔκει (εἰκ. 60).

"Ἐνεκα τῆς ὑγρασίας καὶ τοῦ εἶδονς τοῦ ἑδάφους, φυτῶντες ἄφθονο χόρτο. Στὰ λειβάδια βόσκουν πολλὰ ζῶα, προπάντων ἀγελάδες. Γι" αὐτὸ ή 'Ολλανδία παράγει πολὺ γάλα, βούτυρο, τυρὶ (εἰκ. 61), καὶ ἔξαγει μεγάλες ποσότητες ἀπὸ αὐτᾶ.

Κάτοικοι.

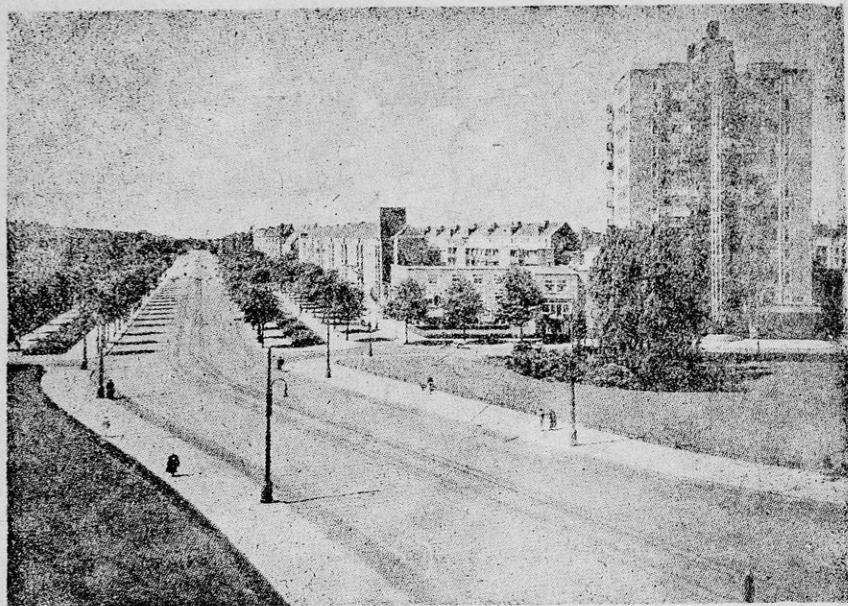
"Ἔχει πληθυσμὸ 9 περίπου ἑκ. καὶ είναι βασίλειο. "Ἐνεκα τῆς ὑγρασίας τῆς πατρίδας των, ἡ δποία σκουριάζει καὶ σαπίζει δλα, οἱ 'Ολλανδοὶ διάτησοῦν μεγάλη καθαριότητα. Είναι ὑπομονητικοὶ καὶ ἔργατικοι. 'Υπεράσπισαν πάντα μὲ ἐνθυσιασμὸ τὴν ἐλευθερία τους.

Πολίτευμα ἔχον βασιλευομένη δημοκρατία καὶ ἀπὸ πολλὰ χρόνια βασιλεύουν γυναικες.

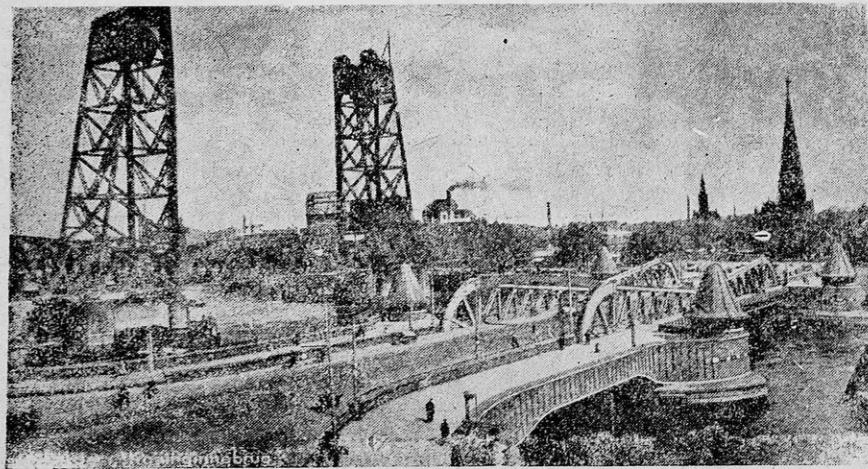
Μόδεις.

"Η Χάγη (450 χιλ.) ἔδοι τῆς Κυβερνήσεως (εἰκ. 62).

Τὸ 'Αμστερνταμ (800 χιλ.) είναι κτισμένο στὸν κόλπῳ Ζόύτερζέε.

Εἰκ. 62. Δρόμος στή Χάγη.

Εἰκ. 63. Τὸ Ρότερνταμ.
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδεύτικής Πολιτικής

Ἐπειδὴ δ κόλπος δὲν ἔχει ἀρκετὸ βάθος, ἔκαμαν βαθειὰ διώρυγα ἀπὸ τὴν θάλασσα, ὥστε νὰ πλευρίζουν στὸ Ἀμστερνταμ καὶ μεγάλα πλοῖα.

Τὸ Ρότερνταμ (600 χιλ.). Δὲν εἶναι παράλιο, ἀλλὰ εἶναι κτισμένο σὲ μιὰ διακλάδωση τοῦ Ρήγου ποταμοῦ, ἢ δποία εἶναι φαρδειὰ (400 μέτρα) καὶ βαθειά. Ἐχει μεγάλη ἐμπορικὴ κίνηση. Κατὰ τὸν τελευταῖο πόλεμο τὸ Ρότερνταμ εἶχε καταστὸ ιφῆ ἐκ θεμελίων ἀπὸ τοὺς Γερμανούς. Τώρα κτίσθηκε σύμφωνα μὲ τὶς νέες ἀπατήσεις τῆς πυκνῆς κυκλοφορίας. Ἐχει λεωφόρους πλάτους 120 μέτρων καὶ ἀπέραντα πάρκα. Εἶναι ἡ πόλις πρότυπον τοῦ Στον αἰῶνος (εἰκ. 163).

Συγκοινωνία.

Ἡ Ὀλλανδία ἔχει ἑξαρετικοὺς δρόμους καὶ οἱ Ὀλλανδοὶ ὡς ἐθνικὸν μέσον συγκοινωνίας ἔχουν τὸ ποδήλατο. Μὲ ποδήλατα πηγαίνουν κάθε μέρα στὴν ἐργασία τους. Ἐχει σιδηροδρομικὲς γραμμές, ἀλλὰ ἡ συγκοινωνία στὸ ἐσωτερικὸ γίνεται προπάντων μὲ τοὺς ποταμοὺς καὶ τὶς διώρυγες.

Ἡ συγκοινωνία μὲ τὸ ἐξωτερικὸ γίνεται μὲ πλοῖα προπάντων ὀλλανδικὰ καὶ μὲ αεροπλάνα.

Αποικίες.

Ἐως τὸ 1949 ἡ Ὀλλανδία εἶχε πολλὰς ἀποικίες στὴν Ἰνδονησία (Ἰάβα, Σουμάτρα κλπ.). Οἱ ἀποικίες αὐτὲς εἶχαν πληθυσμὸ 61 ἐκ. κατοίκους. Τώρα ἀπέκτησαν τὴν ἀνεξαρτησία τους. Στὴν Ὀλλανδία ἔμειναν πολὺ λίγες ἀποικίες (Ὀλλανδικὴ Γουϊάνα Νοτίου Ἀμερικῆς κλπ.).

ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΕΣ ΝΗΣΟΙ

Θέση — Εκταση.

Οἱ Βρεττανικὲς νῆσοι βρίσκονται στὸ ΒΔ. τῆς Ευρώπης. Εἶναι ἡ Μεγάλη Βρεττανία, ἡ Ἰρλανδία καὶ ἄλλα μικρὰ νησιά. Ἡ νῆσος Μεγάλη Βρεττανία ἀποτελεῖται ἀπὸ 3 μέρων: Τὴν Ἀγγλία ποὺ εἶναι στὸ νότο μέρος, τὴν Σκωτία, ποὺ εἶναι στὸ βόρειο καὶ τὴν Ουδαλλία ποὺ εἶναι στὸ δυτικὸ (εἰκ. 64).

Οἱ Βρεττανικὲς νῆσοι ἔχουν ἔκταση 2,5 φορὲς δύσην ἡ Ελλάς.

Εδαφος.

Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς Ἀγγλίας εἶναι πεδινὸ μὲ μικροὺς λόφους. Ἡ Σκωτία εἶναι χώρα ὁρεινή. Ἡ Ουδαλλία ἐπίσης.

Ἡ Ἰρλανδία εἶναι μιὰ χαμηλὴ πεδιάδι, γύρω στὴν δύσην ὑπάρχουν βουνά.

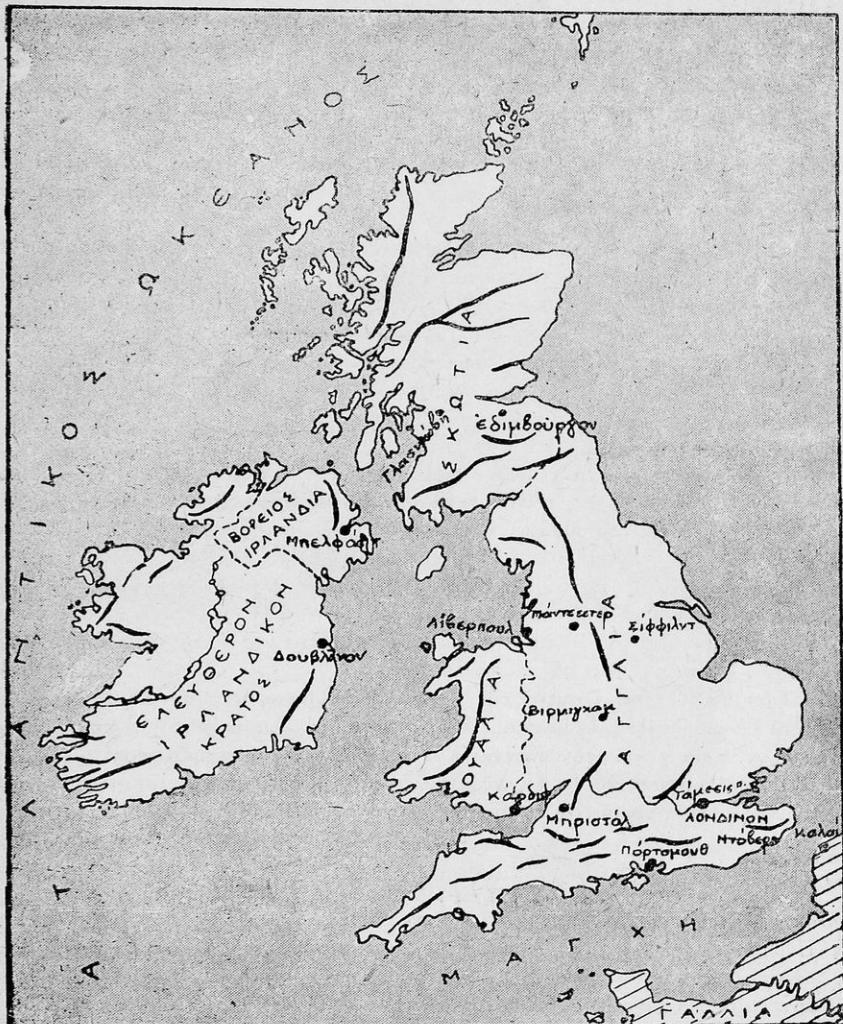
Παράλια.

Τὰ παράλια εἶναι πολύκολπα ὅπως καὶ τῆς Ἐλλάδος.

Κλιμα.

Τὸ κλίμα τῶν Βρεττανικῶν νήσων ἐπηρεάζεται πολὺ ἀπὸ τὴν θάλασσα, καὶ

Ιδίως άπό τὸ ζεστὸ οεῦμα τοῦ Κόλπου, ποὺ ἔρχεται άπὸ τὸ Μεξικό. Γι' αὐτὸ στὶς Βρετανικὲς Νήσους δὲν κάνει πολὺ κρύο. Τὸ χιόνι σπάνια διατηρεῖται περισ-

Eἰκ 64. Οἱ Βρετανικὲς νῆσοι.

σότερο ἀπὸ μιὰ μέρα. Τὰ σταφύλια δμως δὲν δριμάζουν, γιατὶ δὲν κάνει τὸ καλοκαῖρι ἀρχετὴ ζέστη.

“Ανεμοὶ ἀπὸ τὴν θάλασσα φέρονται δλοένα βροχές καὶ δμίχλη. Βρέχει 3 μέρες στὶς 5. Τὸ καλοκαῖρι ἡ δμίχλη εἶναι λιγώτερη, τὸ χειμώνα εἶναι πυκνή. Στὶς πόλεις ἡ δμίχλη μυρίζει καπνιά, γιατὶ παρασύρει τὸν καπνὸν τῶν ἐργοστασίων. Στὸ Λονδίνο τὴν πυκνή δμίχλη τὴν δνομάζουν μπιζελόσουπα, γιατὶ εἶναι λένε πυκνή σὰν σούπα μπιζέλια.

Ποταμοὶ – Αέριμνες.

Ἐπειδὴ δλοένα βρέχει, ὑπάρχουν πολλοὶ ποταμοί. Εἶναι δμως μικροὶ στὸ μῆκος, γιατὶ καὶ τὰ νησιά ἔχουν μικρὴ ἔκταση. Σπουδαιότερος ποταμὸς εἶναι διάμεσης.

Λίμνες ὑπάρχουν πολλὲς καὶ ὠραῖες ἐπάνω στὰ βιοννὰ τῆς Σκωτίας. Ἐπίσης λίμνες ἔχει ἡ Ιρλανδία, ἀλλὰ εἶναι ορηκές.

Προέδντα.

Καλλιεργοῦν σιτηρά, ἀλλὰ ἡ ποσότης, ποὺ παράγουν, δὲν τοὺς ἐπαρκεῖ. Οἱ Αγγλοὶ δὲν τῷν πολὺν ψωμόν, ἀλλὰ ξιδεύουν πολὺ ἀλεῦρο σὲ κέικ καὶ ποτίγκες. Ἔχουν μεγάλους λαχανόκηπους δῶν καλλιεργοῦν προπάντων καρόττα, μπιζέλια καὶ πατάτες σὲ μεγάλες ποσότητες.

Ἐπειδὴ στὶς Βρεττανικὲς νῆσους δλοένα βρέχει, δ τόπος δὲν εἶναι ξηρός. Ὅπαρχουν σὲ ἀφθονία δένδρα καὶ χλόη. Ἄναπτυσσεται χόρτο ὑψηλὸς καὶ χοντρός. Γι' αὐτὸ δ τόπος εἶναι κατάλληλος γιὰ κτηνοτροφία καὶ τρέφουν ἐκεῖ πολλὰ ζῶα. Δὲν τοὺς ἐπαρκοῦν δμως, γιατὶ οἱ κάτοικοι εἶναι ἔξαιρετικὰ κρεωφάγοι. Γι' αὐτὸ εἰσάγουν πολλὰ κρέατα ἀπὸ τὸ ἔξωτερικό. Εἰσάγουν καὶ γάλα, τυρί, βούτυρο, αὐγά, πουλερικά κι' ἀπὸ τὶς κοντινὲς χῶρες κι' ἀπὸ πολὺ μακρινές.

Ψαρεύουν καὶ σιοὺς ποταμοὺς καὶ στὰ παράλια καὶ στὴν ἀνοικτὴ θάλασσα (σκυμπριό, μπικαλιάρους, ρέγγες, σολομούνες).

Ο σπουδαιότερος πλοῦτος τῆς Μεγάλης Βρεττανίας εἶναι τὸ πετροκάρβουνο καὶ τὰ σιδηρομεταλλεύματα. Κατασκευάζουν δλα τὰ εῖδη μεταλλουργίας ἀπὸ μεγάλα πλοῖα καὶ βαγόνια μέχρι λεπτὲς βελόνες τοῦ φαψίματος.

Η κλωστοϋφαντουργία ἀκμάζει πολὺ καὶ ὑφάσματα κατασκευασμένα στὶς Βρεττανικὲς νῆσους πωλοῦνται σὲ δλα τὰ μέρη τοῦ Κόσμου.

Κάτοικοι:

Οἱ Βρεττανικὲς νῆσοι ἔχουν πληθυσμὸ 50 ἑκατομμύρια. Ο πληθυσμὸς διαφορᾶς αἴξάνεται καὶ γι' αὐτὸ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς κατοίκους ἔχουν μεταναστεύσει στὶς Ἕνωμένες Πολιτείες τῆς Αμερικῆς, στὸν Καναδᾶ, στὴν Αὐστραλία καὶ ἀλλοῦ.

Τὸ πολίτευμά τους εἶναι Βασιλευομένη Δημοκρατία. Ο βασιλεὺς τους οὐδέποτε ἀρνεῖται νὰ ὑπογράψῃ τοὺς Νόμους, ποὺ ψηφίζουν οἱ Βουλές. Ἐχουν δύο βουλές, τὴν Βουλὴ τῶν Κοινοτήτων καὶ τὴν Βουλὴ τῶν Λόρδων.

Οἱ Ιρλανδοὶ εἶναι διαφορετικοὶ ἀπὸ τοὺς Αγγλούς καὶ δὲν θέλουν νὰ

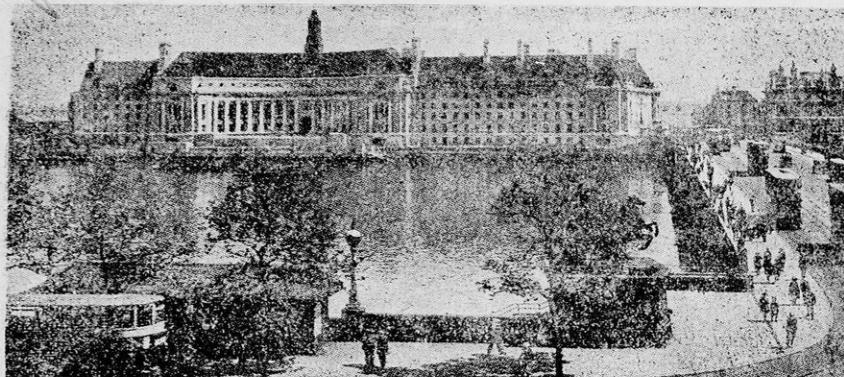
τούς λέν "Αγγλους. Γι' αυτὸν ἔχουν κάμει καὶ ἀνεξάρτητο κράτος, τὸ δποῖον λέγεται Ἐλεύθερον Κράτος τῆς Ἰολανδίας. Ἐχει 3 ἑκατομμύρια κατοίκους. Μόνον τὸ βόρειο μέρος τῆς Ἰολανδίας, δπου ὑπερισχύουν οἱ "Αγγλοι καὶ οἱ Σκωτοι, εἶναι ἐνωμένο μὲ τὴν Ἀγγλία.

*Ἐπίσης οἱ Οὐαλλοὶ εἶναι διαφορετικοὶ ἀπὸ τοὺς "Αγγλους καὶ σὲ πάθε περίσταση τὸ τονίζουν. Ἀγαποῦν πολὺ τὴν μουσικὴν καὶ ἴδιως τὸ τραγοῦδι.

Οἱ κάτοικοι τῶν βρετανικῶν νήσων εἶναι ψύχοραιμοι, ἔχουν πρακτικὸ πνεῦμα καὶ ἀγαποῦν τὰ σπόρ.

ΙΙΩΛΕΙΣ στὴν Ἀγγλία.

Τὸ Λονδίνον (8 ἑκ. 500 χιλ. μὲ τὰ προάστεια) εἶναι ἡ πρωτεύουσα. Ἡ

Εἰκ. 65. Λονδίνον. Φαίνεται δ τάμεσης ποταμός.

δεύτερη πόλις τοῦ κόσμου (πρώτη εἶναι ἡ Νέα "Υόρκη μὲ 10 ἑκ.). Τὸ Λονδίνο φύσισκεται στὸν Τάμεση ποταμό, δποῖος εἶναι πλωτὸς καὶ εἶναι τὸ μεγαλύτερο λιμάνι τῆς Ἀγγλίας (εἰκ. 65).

Τὸ κέντρο τοῦ Λονδίνου λέγεται «σίτυ». Στὸ σίτυ ὑπάρχουν γραφεῖα καὶ τράπεζες. Οἱ μόνιμοι κάτοικοι τοῦ σίτυ εἶναι μόνο 9 χιλιάδες κι' οἱ περισσότεροι ἀπὸ αὐτὸὺς εἶναι θυρωδοὶ καὶ νυκτοφύλακες. Κάθε πρωΐ ἔρχονται στὸ σίτυ περίπου 500.000 ἔμποροι καὶ ὑπάλληλοι καὶ κάθε βράδυ πᾶν στὰ σπίτια τους, ποὺ ἀπέκουν πολὺ ἀπὸ τὸ σίτυ.

Στὸ Λονδίνον εἶναι τὸ περίφημο Χάϋδ-Πάρκ. Εἶναι μεγάλος δημόσιος κῆπος, δπου καθένας μπορεῖ νὰ βγάζῃ λόγο καὶ νὰ κηρύξτη ὅ,τι θέλει.

Τὸ Ντόβερ εἶναι τὸ λιμάνι, στὸ δποῖον ἐπιβιβάζονται γιὰ τὴ Γαλλία.

Τὸ Πόρτσμουθ (250 χιλ.) στὴ Μάγγη. Εἶναι μεγάλο πολεμικὸ λιμάνι. Μπροστά του τὸ νησὶ Οὐάιτ μοιάζει σὰν καλάθι γεμάτο μὲ λουλούδια καὶ φρούτα, ποὺ στέκεται στὴν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας.

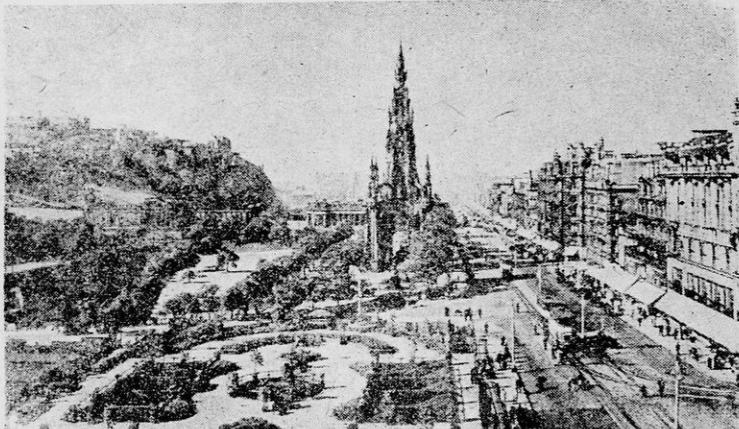
Τὸ Βίρμιγχαμ (1 ἑκατ.) ἔχει πολλὰ μεταλλουργικά ἔργοστάσια.

Τὸ Σίφφιλντ (500 χιλ.) πεζίφημο γιὰ τὴν κατασκευὴ μαχαιριῶν. Πολλὰ ἄγγλικὰ μαχαιρία ἔχουν ἐπάνω τους χαραγμένη τὴ λέξη Σίφφιλντ.

Τὸ Μάντσεστερ (700 χιλ.) κέντρον κατασκευῆς βαμβακεών ὑφασμάτων.
Τὸ Λίβερπουλ (350 χιλ.). Εἶναι τὸ δεύτερο λιμάνι τῆς Ἀγγλίας.

Πόλεις στὴ Σκωτία.

Τὸ Ἐδιμβοῦργον (450 χιλ.) εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Σκωτίας (εἰκ 66).

Εἰκ. 66. Ἐδιμβοῦργον.

Ἡ Γλασκώβη (1 ἑκατ.) στὴ Σκωτία εἶναι περίφημη γιὰ τὰ ναυπηγεῖα τῆς.

Πόλεις στὴν Οὐαλλαζ.

Τὸ Κάρντιφ (220 χιλ.). Ἐξάγει πολὺ πετροκάρβουνο.

Πόλεις στὴν Ιρλανδία.

Τὸ Δουβλίνον (450 χιλ.) πρωτεύουσα τοῦ ἐλευθέρου αράτους τῆς Ιρλανδίας.

Τὸ Μπέλφαστ (420 χιλ.) εἶναι πόλις στὴ Βόρειο Ἰρλανδία, ποὺ εἶναι ἐνωμένη πολιτικῶς μὲ τὴν Ἀγγλία.

Συγκατενωνία.

Οἱ Βρετανικὲς νῆσοι ἔχουν πυκνὸ δίκτυο σιδηροδρόμων. Μόνο τὸ Βέλγιο ἔχει πυκνότερο.

‘Η συγκοινωνία γίνεται καὶ μὲ τοὺς ποταμούς, οἱ δποῖοι εἶναι πλωτοὶ καὶ μὲ διώρυγες.

‘Ο ἐμπορικὸς στόλος τῆς Μεγάλης Βρεττανίας εἶναι δὲ δεύτερος τοῦ Κόσμου (πρῶτος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς). Τὰ πλοῖα τῆς κάνουν μεταφορὲς σ’ ὅλα τὰ μέρη τοῦ Κόσμου.

Εἰσαγωγὴ — Εξαγωγὴ.

Στὴν Ἐλλάδα ἔξαγει ἡ Μεγάλη Βρεττανία προπάντων ὑφάσματα καὶ νῆματα, μετάλλινα εἴδη καὶ μηχανές, πετροκάρβουνο κλπ.

‘Απὸ τὴν Ἐλλάδα εἰσάγει σταφίδα, καπνό, κρασὶ καὶ ἄλλα.

Βρεττανικὴ Κοινοπολιτεία.

‘Η Μεγάλη Βρεττανία μαζὶ μὲ ἄλλα κράτη (τὸν Καναδᾶ, τὴν Αὐστραλία, τὴν Νέα Ζηλανδία, τὴν Νοτιοαφρικανικὴν Ἔνωση, τὸ Ἰνδοστάν, τὸ Πακιστάν, τὴν Κεϋλάνη κλπ.) ἀποτελεῖ τὴν Βρεττανικὴν Κοινοπολιτεία (εἰκ. 67).

Εἰκ. 67. Ἡ Βρεττανικὴ Κοινοπολιτεία.

Αποικίες.

‘Η Μεγάλη Βρεττανία ἔχει ἀποικίες σχεδὸν σ’ ὅλες τὰς θάλασσας τῆς Γῆς. Στὴ Μεσόγειο ἔχει τὸ Γιβραλτάρ, τὴν νῆσο Μάλτα καὶ τὴν ἐλληνικώτατη νῆσο Κύπρο.

‘Η Βρεττανικὴ Κοινοπολιτεία μαζὶ μὲ τὰς ἀποικίες ἔχει πληθυσμὸν 580 εκατομμύρια.

Ασκήσεις.

1. Ἀπὸ τὴν διεύθυνση τῶν ποταμῶν τῆς Ἀγγλίας νὰ συμπεράνης γιὰ τὴν κλίση τοῦ ἐδάφους τῆς.

2. Γιατὶ πολλὲς πόλεις τῆς Δ. Εὐρώπης εἶναι κοντὰ σὲ ποταμούς;

3. Μπορεῖ νὰ φθάσῃ κανεὶς μὲ βαπόρι στὸ Παρίσιο;

4. Ποιὰ μικρὴ χώρα τῆς Δυτικῆς Ευρώπης ἔχει πλούσιους γείτονες;

5. Γιατὶ ἡ Ἀγγλία ἔξαγει πετροκάρβουνο στὴ Γαλλία;

Οἰνοπίας Μακρῆ: Γεωγραφία Εὐρώπης

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Η Κεντρική Εύρωπη περιλαμβάνει τη Γερμανία, την Αυστρία, την Έλβετία, την Τσεχοσολοβακία, την Ουγγαρία και τη Ρουμανία.

Θέση.

Η Γερμανία είναι στο βόρειο μέρος της Κεντρικής Εύρωπης (εἰκ. 68).

Εἰκ. 68. Η Γερμανία.

Στὰ βόρειά της είναι η Βόρειος Θάλασσα, η Δανία και η Βαλτική Θάλασσα. Στὰ ανατολικά της είναι η Πολωνία, άπό την δποίαν χωρίζεται μὲ τὸν "Οδερό ποταμὸ καὶ η Τσεχοσολοβακία. Στὰ νότια η Έλβετία και η Αυστρία. Στὰ δυτικά είναι η Γαλλία, τὸ Λουξεμβούργο, τὸ Βέλγιον και η Ολλανδία.

■ Εδαφος.

Στή Γερμανία μπορούμε νά ξεχωρίσωμε 3 περιοχές. Στό νότιο μέρος της είναι ή "Ορεινή Γερμανία, στό βόρειο ή Χαμηλή Γερμανία και άναμεσά τους ή Μεσαία Γερμανία.

"Η δρεινή Γερμανία έχει βούνα. "Η Χαμηλή είναι πεδινή, είναι ένα μέρος της μεγάλης ευρωπαϊκής πεδιάδας.

■ Παράλια.

Τά παράλια τής Γερμανίας είναι χαμηλά και είναι έκτεθειμένα σε μεγάλες τρικυμίες.

■ Κλιμα.

Τό κλίμα τής Γερμανίας είναι ψυχρό. Τά άνατολικά μέροι της είναι ψυχρότερο από τά δυτικά, γιατί άπέχουν πολὺ από τή θάλασσα. Στά άνατολικά πέφτουν και λιγώτερες βροχές παρά στά δυτικά.

■ Η ονταριότητα.

Οι περισσότεροι ποταμοί, έπειδή τό έδαφος έχει κλίση πρὸς τά βόρεια, χύνονται στή Βόρειο και τή Βαλτική Θάλασσα (Ρήνος, Βέζερ, "Ελβας, "Οδεος). Μόνον δ Δούναβης διευθύνεται πρὸς τά άνατολικά και τέλος χύνεται στὸν Εύξεινο Πόντο, γιατί τρέχει μέσα σ' ένα καταβύθισμα, ποὺ διευθύνεται πρὸς τά έκει.

■ Η ροή· η δύναμη.

Καλλιεργούνται φυτά χρήσιμα γιὰ τήν άμεση διατροφὴ (πολλὲς πατάτες, σίκαλη). Οἱ Γερμανοὶ τρῶν λίγο ψωμί, ἀλλὰ κάθε μέρα τρῶν πατάτες βραστές. "Έχουν τόσες πατάτες, ώστε απὸ αὐτὲς κατασκευάζουν και οἰνόπνευμα. Καλλιεργοῦν και φυτά βιομηχανικά (ζαχαρότευτλα, καπνό).

Κοντά στὸ Ρήνο υπάρχουν ἀμπέλια. "Απὸ αὐτὰ κάνουν κρασί. "Έπειδὴ δμως τά σταφύλια δὲν ωριμάζουν καλά, γιατὶ δὲν κάνει ἀρκετὴ ζέστη, τό περίφημο γιὰ τοὺς Γερμανοὺς κρασὶ τοῦ Ρήνου είναι ξυνό.

Κτηνοτροφία γίνεται προπάντων χοίρων. Τοὺς τρέφουν και αὐτοὺς μὲ πατάτες.

Ψαρεύουν και στὸν ποταμοὺς και στὶς θάλασσες.

"Η Γερμανία είναι πλούσια σὲ πετροκάρβουνο (έχεται ἀμέσως μετὰ τήν "Αγγλία), ἀλλὰ είναι πτωχὴ σὲ σιδηρομεταλλεύματα. Προπολεμικά ή Γερμανία είχε μεγάλη χημικὴ βιομηχανία. Κατασκεύαζαν φάρμακα, χόρματα κλπ. και τὰ έστελναν σ' ὅλα τὰ μέρη τοῦ Κόσμου.

■ Κάτοικος.

"Απὸ τὸ 1940 έως τὸ 1944 οἱ Γερμανοὶ εἶχαν κάτω απὸ τήν κατοχὴ τους

τὴν Ἑλλάδα. Οἱ Ἑλληνες δὲν θὰ ξεχάσουν ποτὲ τὴν ἀγριότητα, ποὺ ἔδειξαν οἱ Γερμανοὶ στὰ 4 χρόνια τῆς κατοχῆς.

Ἡ Γερμανία εἶχε προπολεμικὰ 67 ἑκατομμύρια κατοίκους. Τώρα βρίσκεται σὲ τετραπλή κατοχὴ καὶ εἶναι χωρισμένη σὲ 5 ζώνες κατοχῆς (Ρωσική, Ἀγγλική, Ἀμερικανική, Γαλλική). Μεγαλύτερη εἶναι ἡ Ρωσικὴ ζώνη (εἰκ. 69).

Εἰκ. 69. Ἡ Γερμανία εἶναι χωρισμένη σὲ 5 ζώνες κατοχῆς.

ΙΙΙόλετς

Τὸ Βερολίνο προπολεμικὰ εἶχε 4,5 ἑκατομμύρια, τώρα εἶχει 3 ἑκ. Πρωτεύουσα τῆς Γερμανίας. Εἶναι κτισμένο σ' ἓνα παραπόταμο τοῦ Ἐλβα. Ἡταν ὅραια πόλις, ἀλλὰ ἀπὸ βομβαρδισμοὺς ἀεροπλάνων κατὰ τὸν τελευταῖο πόλεμο πολλὰ μέρη του ἔχουν γίνει ἔρειπια. Τὸ Βερολίνο βρίσκεται στὴν περιοχὴ τῆς Ρωσικῆς ζώνης, ἀλλὰ εἶναι καὶ αὐτὸς χωρισμένο σὲ 4 ζῶνες κατοχῆς.

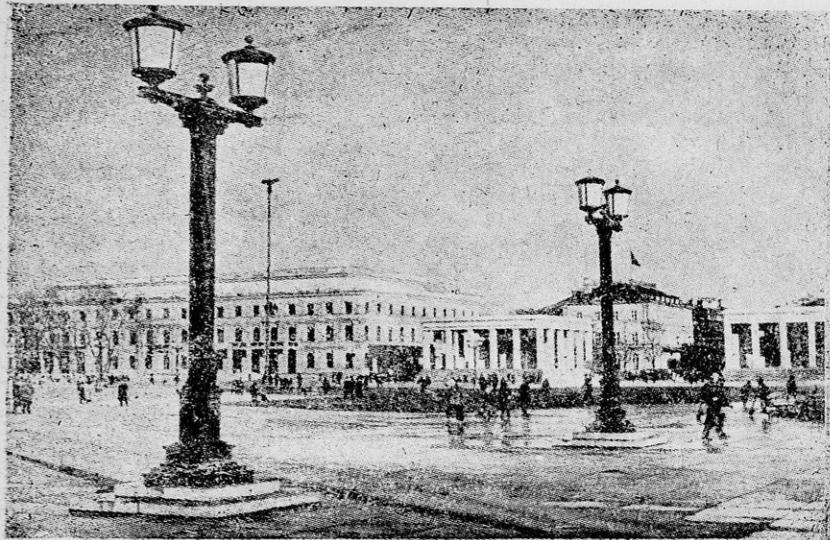
Τὸ Μαγδεμβούργον (300 χιλ.). Εἶναι γνωστὸ στοὺς μαθητὰς ἀπὸ τὸ δῆμαρχο του Γκέροικε, δὲ διποῖς κατασκεύασε τὰ λεγόμενα στὴ Φυσικὴ ἡμισφαίρια τοῦ Μαγδεμβούργου.

Ἡ Φραγκφούρτη (550 χιλ.) στὸν Μάϊν, παραπόταμο τοῦ Ρήνου. Μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ ἐμπορικές πόλεις τῆς Εὐρώπης.

Ἡ Κολωνία (750 χιλ.) στὸ Ρήγον. Ἀπ' αὐτὴν πήρε τὸ ὄνομα ἡ κολώνια.

Τὸ Ἀμβούργον (1 ἑκ. 200 χιλ.) στὸν Ἐλβα ποταμό. Τὸ μεγαλύτερο ἐμπορικὸ λιμάνι τῆς Γερμανίας.

Τὸ Μόναχο (750 γιλ.) ὑπῆρξε πρωτεύουσα τῆς Βαυαρίας. Πατρίδα τοῦ Οθωνα τοῦ πρώτου Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων, μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση ἀπὸ τοὺς Τούρκους.

Εἰκ. 70. Πλατεῖα στὸ Μόναχο.

***Η Λειψία** (700 χιλ.) περίφημη γιὰ τὸ Πανεπιστήμιο τῆς.

Συγκοινωνία.

Οἱ ποταμοὶ τῆς εἶναι πλωτοὶ καὶ μεταξὺ τῶν ὑπάρχοντων διώρυγες.

*Ἔχει πυκνὸν σιδηροδρομικὸ δίκτυο.

*Ο ἐμπορικός τῆς στόλος εἶναι δὲ 90ς τοῦ Κόσμου.

ΑΥΣΤΡΙΑ

•Εση—”Εκταση.

“Οπως Αὐστροαλία θὰ πῇ Νότιος ”Ηπειρος, ἔτσι καὶ Αὐστρία σημαίνει Νότιος Γερμανία. *Η Αὐστρία εἶναι γερμανικὸ κράτος στὰ νότια τῆς Γερμανίας (εἰκ. 71).

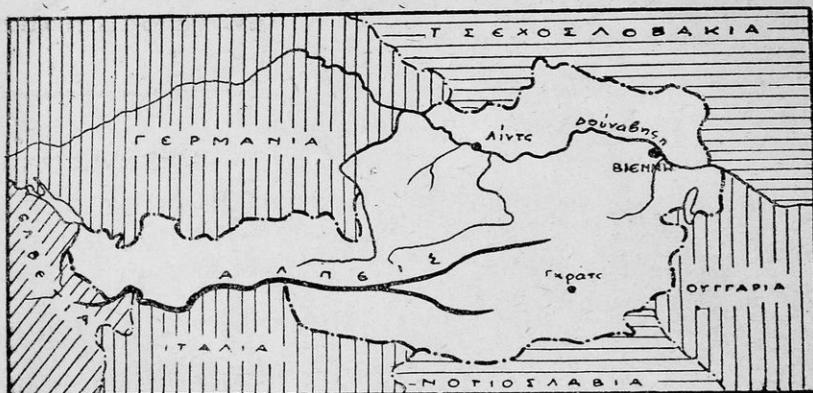
*Ἔχει ἔκταση μικρότερη ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα.

•Εδαφος.

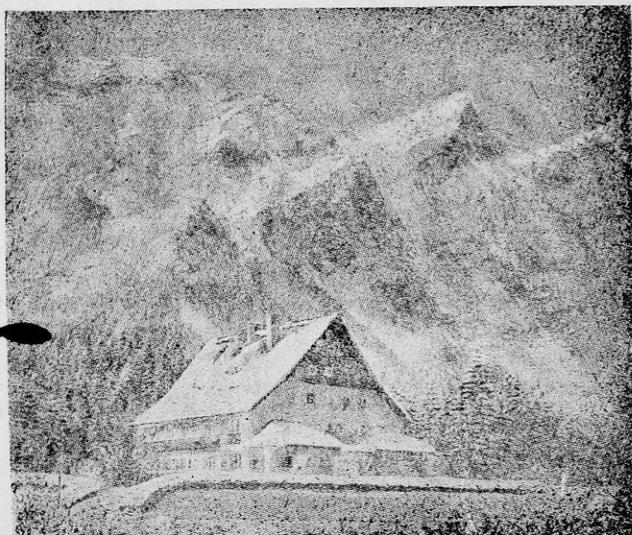
Τὰ 2/3 τοῦ ἐδάφους τῆς εἶναι βουνά, οἱ Ἀνατολικὲς *Αλπεις (εἰκ. 72). Τὸ ἄλλο 1/3 εἶναι πεδιάδα κοντὰ στὸ Δούναβη.

•Κλεμα.

Τὸ κλῖμα στὶς *Αλπεις εἶναι ψυχρό, πέφτουν πολλὲς βροχὲς καὶ χιόνια.

Εικ. 71. Η Αύστρια.

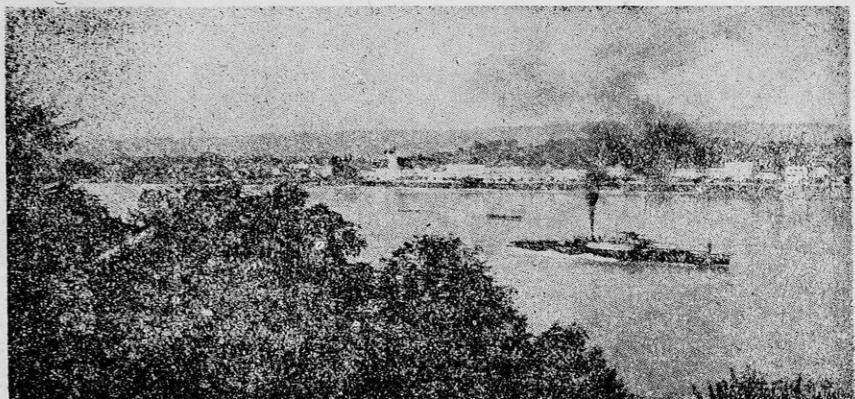

Εικ. 72. Οι Ανατολικές Αλπεις στήν Αύστρια.

Στὴν πεδιάδα τὸ κλῖμα εἶναι ἡπειρωτικό, δηλαδὴ ὑπάρχει μεγάλη διαφορὰ θερμοκρασίας ἀπὸ τὸ χειμώνα στὸ καλοκαῖρι. Βροχὲς καὶ χιόνια πέφτουν λιγώτερα στὴν πεδιάδα παρὰ στὶς Ἀλπεις.

ΙΙοταροι·

Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν νερῶν τὸ μαζεύει ὁ Δούναβης καὶ οἱ παραπόταμοι του (εἰκ. 73).

Εἰκ. 73. Ὁ Δούναβης στὴν Αὐστρία.

ΙΙροζάντα.

Τὰ προϊόντα μιᾶς χώρας ἔξαρτῶνται ἀπὸ τὸ ἔδαφός της. Εἳσι καὶ στὴν Αὐστρία. Στὰ βουνὰ ὑπάρχουν δάση καὶ βοσκές. Στὸ πεδινὸ μέρος καλλιεργοῦνται εἰδὴ διατροφῆς.

Πληθυσμός.

Οἱ πληθυσμὸι εἰναι 7 ἑκατομμύρια. Μιλοῦν γερμανικά.

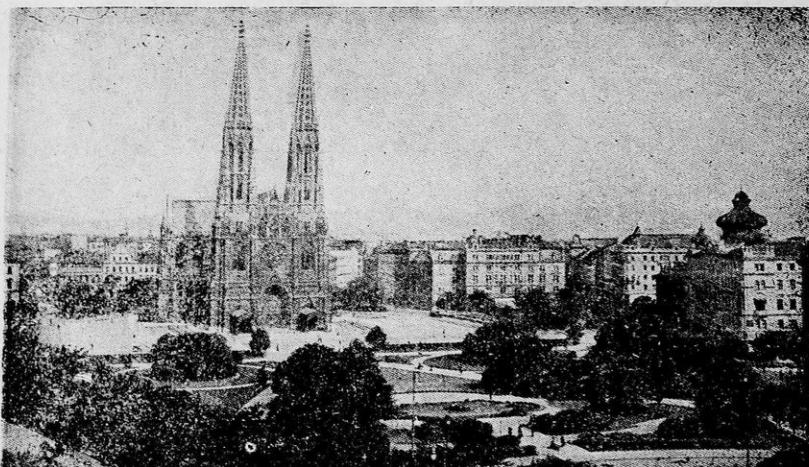
Πόλεις.

Ἡ Βιέννη (2 ἑκατ.) πρωτεύουσα. Εἶναι λιμάνι στὸ Δούναβη. Προσολεμικὰ τὸ Πανεπιστήμιό της, τὰ Θέατρα καὶ τὰ Μουσικά της. Ἰδρύματα εἰχαν παγκόσμια φήμη (εἰκ. 74).

Τὸ Γκράτς (300 χιλ.) Σὲ περιοχή, ποὺ ἔχει πετροκάρβουνο καὶ σιδηρομεταλλεύματα. Γι' αὐτὸ ἔχει μεταλλουργικὴ βιομηχανία.

Τὸ Λιντς (100 χιλ.) στὸ Δούναβη μέσα σὲ εὔφορη περιοχή.

Ἡ Αὐστρία τώρα κατέχεται, ὅπως καὶ ἡ Γερμανία, ἀπὸ τοὺς νικητὲς τοῦ **Β'** Παγκοσμίου Πολέμου.

Εἰκ. 74. Βιέννη.

Συγκοινωνία.

“Εχει σιδηροδρομικές γραμμές και η συγκοινωνία γίνεται και με τὸ Δούναβη, δ ὅποιος είναι πλωτός.

X EΛΒΕΤΙΑ

Θέση.—"Εκταση.

Η Έλβετία βρίσκεται στὸ κέντρο τῆς Ευρώπης. Είναι ἀνάμεσα στὴ Γαλλία, Ἰταλία, Αὐστρία καὶ Γερμανία (εἰκ. 75).

“Εχει ἔκταση δυὸ φορὲς σὰν τὴν Πελοπόννησο.

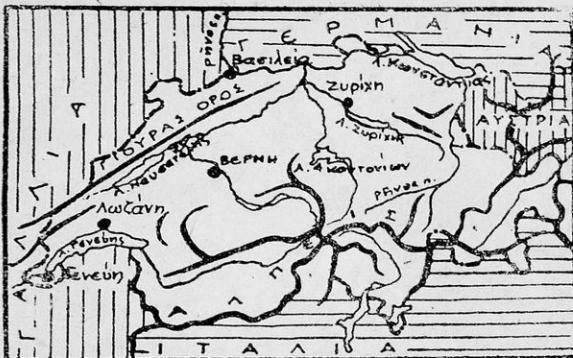
Τεραφος.

Είναι χώρα ὁρεινή. Τὰ 6/10 ἀπὸ τὴν ἔκτασή της κατέχουν οἱ Ἀλπεις. Τὸ 1/10 τὸ δρός Γιούρας στὰ σύνορα Έλβετίας καὶ Γαλλίας καὶ τὰ ἄλλα 3/10 είναι δυοπέδιο.

Τὰ βουνὰ μέχρις ἐνὸς ὑψους είναι κατάφυτα ἀπὸ δάση. Στὸ δροπέδιο είναι οἱ λίμνες τῆς Γενεύης, τῆς Νευσατέλης, τῶν Τεσσάρων Καντονίων, τῆς Ζυρίχης καὶ τῆς Κωνσταντίας.

Κλίμα.

Στὰ ὑψηλὰ μέρη τῶν Ἀλπεων τὸ νέο χιόνι βρίσκεται τὸ χιόνι τοῦ περιασμένου χρόνου. Στὰ χαμηλότερα μέρη τὸ χιόνι λυγνεῖ τὸ καλοκαίρι.

Eiz. 75. H. Eλβετία.

Мотаюс.

Σπουδαιότερος ποταμός της είναν ό **Ρήνος**, ό όποιος πηγάζει άπό τα βουνά της, περνά άπό τη λίμνη της Κωνσταντίας, προχωρεῖ κατά μήκος τῶν συνόρων της μὲ τὴ Γερμανία, περνᾶ άπό τὴ Γερμανία, τὴν Ὀλλανδία καὶ χύνεται στὴ Βόρειο Θάλασσα.

ΙΙροεόντα.

*Η Έλβετία ἔχει πολλὰ λειτάδια, ὅπου ἐκτρέφουν πλῆθος ἀπὸ ἀγελάδες

Eἰκ. 76. Ἐλβετικὲς ἀγελάδες.

(εἰκ. 76). Κατασκευάζουν συμπυκνωμένο γάλα, περίφημα τυριά, σοκολάτες γάλακτος κλπ.

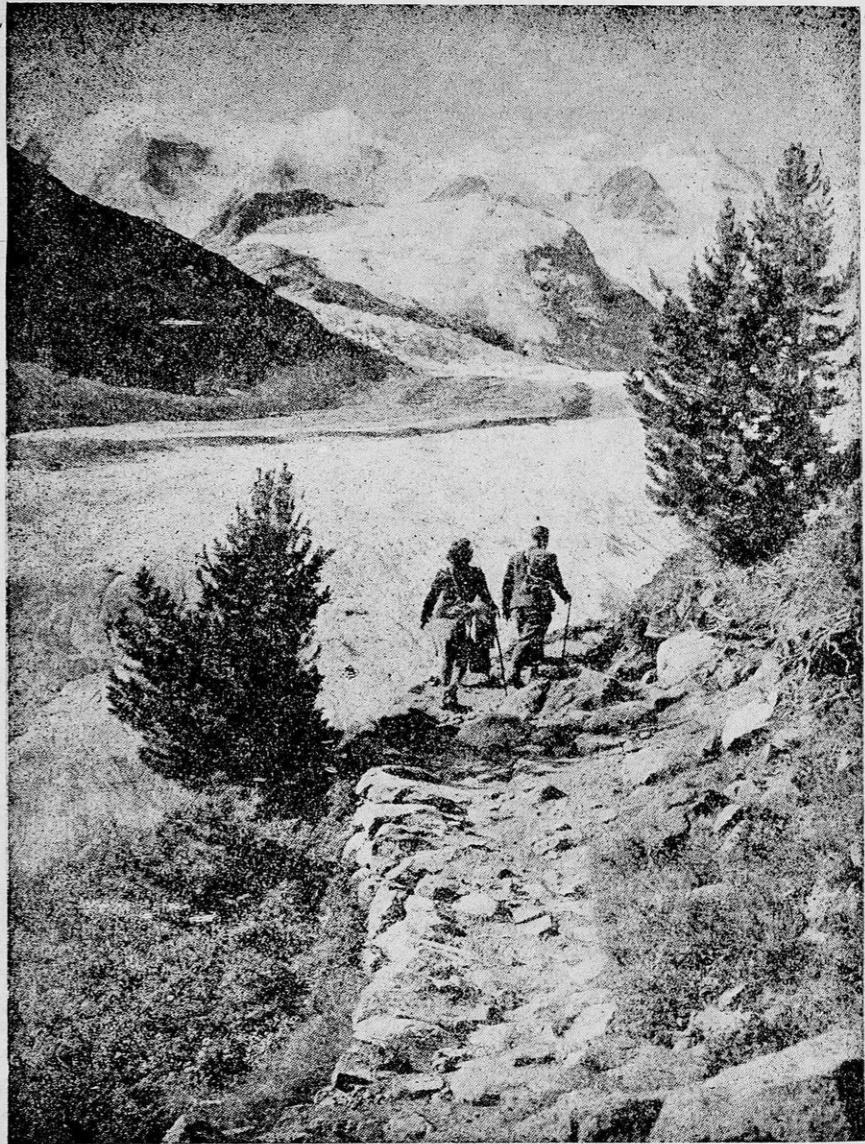
Πρώτες όλες γιὰ μεταλλουργικὴ βιομηχανία δὲν ἔχει. Ἡ μεταφορὰ προφτων όλῶν ἀπὸ ἄλλες χῶρες κοστίζει πολύ, γιατὶ πρέπει νὰ γίνεται μὲ σιδηροδρό-

Εἰκ. 77. Ἐλβετός τεχνίτης φολογιῶν.

μους. Γι' αὐτὸ στὴν Ἐβετία ἔχει ἀναπτυχθῆ βιομηχανία, ποὺ χρειάζεται λίγα ήλικὰ καὶ ἐπιμελημένη ἐργασία, δπως ἡ κατασκευὴ φολογιῶν. Είναι πασίγνωστα τὰ ἐλβετικὰ φολόγια (εἰκ. 77).

Οἱ Ἐλβετοὶ δημιουργησαν τὴ λεγομένη βιομηχανία τῶν ξένων. Σὲ δραῖες δηλαδὴ τοποθεσίες ἔκαμαν ξενοδοχεῖα μὲ δλες τὶς ἀνέσεις, δπου ἡ καθαριότης

Εικ. 178. Έκδρομή στά έλβετικά βουνά.

είναι έξαιρετική καὶ χιλιάδες πλούσιοι ξένοι πηγαίνουν ἐκεῖ κάθε χρόνο. Τὸ
χειμώνα πηγαίνουν γιὰ τὰ χειμερινὰ σπόρο καὶ τὸ καλοκαῖρι κάνουν ἀναβάσεις
στὰ βουνά (εἰκ. 78) καὶ ἐκδρομὲς στὶς λίμνες. Τώρα δικαίως ή βιομηχανία τους
αὐτὴ ἀρχισε νὰ παρακμάζῃ, γιατὶ κοστίζει πολὺ ~~καὶ~~

Κάτοικος.

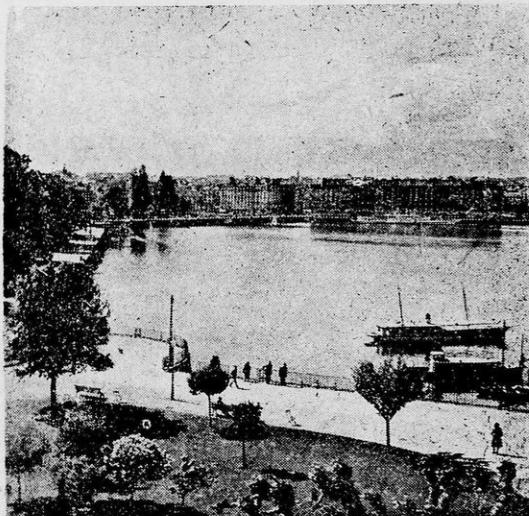
Ο πληθυσμὸς είναι 4,5 ἑκατομμύρια. Οἱ κάτοικοι ἔχουν μητρικὴ γλῶσσα
ἄλλοι τὰ γερμανικά, ἄλλοι τὰ γαλλικὰ καὶ ἄλλοι τὰ ιταλικά. Ὁμως δῆλοι ἔχουν
ἐθνικὴ συνείδηση δι τοι είναι Ἐλβετοί.

Ἡ χώρα είναι χωρισμένη σὲ πολλὰ καντόνια (25) καὶ κάθε καντόνι ἔχει
δικούς του νόμους. Ὅλα δικαίως τὰ καντόνια είναι ἐνωμένα σὲ μιὰ δημοστονδία.

Πόλεις.

Ἡ Βέρνη (130 χιλ.) πρωτεύουσα. Πάνω στὸ δρυπέδιο.

Ἡ Γενεύη (120 χιλ.) καὶ ἡ Λωζάνη (75 χιλ.) είναι κτισμένες στὴ λίμνη
τῆς Γενεύης (εἰκ. 79).

Εἰκ. 79. Ἡ Γενεύη.

Ἡ Ζυρίχη (350 χιλ.) είναι στὴ λίμνη τῆς Ζυρίχης.

Ἡ Βασιλεία (150 χιλ.) κοντὰ στὰ συνορα Ἐλβετίας καὶ Γερμανίας στὸ
Ρήγο ποιαμό.

Συγκοινωνία.

“Υπάρχουν δρόμοι γιατί αὐτοκίνητα και στὸ δροπέδιο και στὰ βουνά.

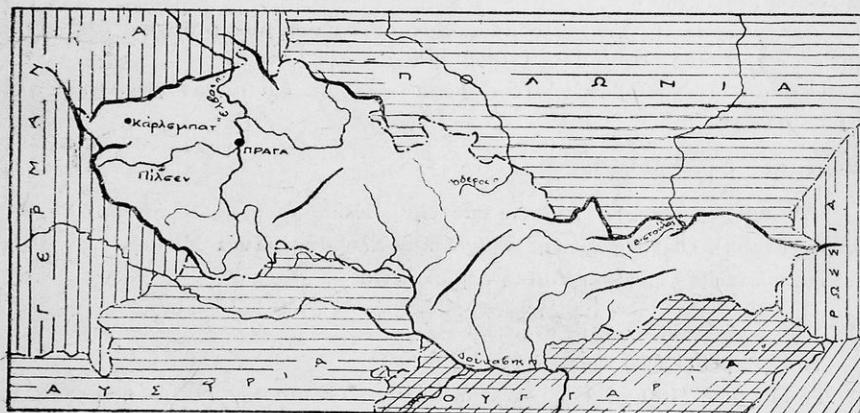
Τὸ καλύτερο μέσο συγκοινωνίας είναι οι σιδηρόδρομοι. Σχεδὸν δὲν είναι ήλεκτροκίνητοι, γιατὶ ἥλεκτροικὸ δεῖμα παραγόντες ἀπὸ τὶς πτώσεις τῶν νεφῶν. Ἐνῷ ἡ Ἔλβετία ἔχει ἔκταση μικρότερη ἀπὸ τὸ 1/3 τῆς Ἑλλάδος, οἱ σιδηροδρόμικὲς γραμμὲς τῆς ἔχουν μῆκος διπλάσιο και παραπάνω ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος.

Τ Σ Ε Χ Ω Σ Λ Θ Β Α Κ Ι Α

Θέση—”Έκταση.

“Η Τσεχοσλοβακία βρίσκεται στὰ ΒΑ. τῆς Αὐστρίας. Συνορεύει μὲ τὴν Αὐστρία, τὴ Γερμανία, τὴν Πολωνία, τὴ Ρωσία και τὴν Ουγγαρία (εἰκ. 80).

“Έχει ἔκταση ὅσην περίπου ἡ Ἑλλάς.

Εἰκ. 80. Η Τσεχοσλοβακία.

Έδαφος.

“Υπάρχουν σὸ αὐτὴν βουνά και πεδιάδες.

Κλίμα.

Τὸ κλίμα είναι ἥπειρωτικό, γιατὶ ἡ χώρα βρίσκεται μακρὺν ἀπὸ τὴ θάλασσα. Τὸ χειμώνα χιονίζει και τὸ καλοκαίρι βρέχει.

Ποταμοί.

Τὰ νερὰ τὰ μαζεύει ὁ Ἔλβας, ὁ Οδερός, ὁ Βιστούλας και ὁ Δουύναβης μὲ τοὺς παραποτάμους του.

Ηρούόντα.

Στὸν ὑψηλὰ μέρη ἔχει δάση. Κάτω ἀπὸ τὰ δάση ὑπάρχουν λειβάδια καὶ στὰ χαμηλὰ μέρη καλλιεργοῦνται σιτηρά, ζαχαρότευτλα, πατάτες κλπ.

Κοντὰ στὰ δάση ὑπάρχουν ἐργοστάσια Ἑυλείας, χαρτοποιείας, ἐπίπλων κλπ. Στὰ λειβάδια βόσκουν πολλὰ ζῶα. Ὁ μεγαλοβιομήχανος Μπάτα ἔδρυσε δόλοκληρη πόλη (Ζλίν), στὴν ὅποιαν κατασκευάζουν μόνον παπούτσια καὶ ἄλλα δερμάτινα εἰδὴ ἀπὸ δέρματα Τσεχοσλοβακίας. Τὰ εἰδὴ αὐτὰ χρησιμοποιοῦνται δχι μόνο στὴ Τσεχοσλοβακία, ἀλλὰ ἔξαγονται σὲ μεγάλες ποσότητες στὸ ἔξωτερικό. Στὶς γεωργικὲς περιικὲς ὑπάρχουν ἀλευροποιεῖα, ζαχαροποιεῖα, ἐργοστάσια ποὺ κάνουν ἀπὸ τὶς πιετάτες οινόπνευμα κλπ.

* Η Τσεχοσλοβακία ἔχει πετροκάρβουνο καὶ σιδηρομετάλλευμα. Γι' αὐτὸ δέρχουν ἔδρυνθῇ ἔχει ἐργοστάσια ποὺ κατασκευάζουν βαγόνια, αὐτοκίνητα, μηχανές, γεωργικὰ ἔργαλεῖα κλπ.

* Απὸ γραφίτη τῆς Τσεχοσλοβακίας κατασκευάζουν μολύβια καὶ ἀπὸ εἰδικὸ χῶμα περίφημα εἰδὴ πορσελάνης (πιάτα κλπ.).

Γενικὰ ἡ Τσεχοσλοβακία εἶναι χώρα πλουσία δχι μόνον γεωργική, ἀλλὰ καὶ βιομηχανική.

Κάτοικοι.

* Αν καὶ ἔχῃ ἕκταση περίπου σὰν τὴν Ἑλλάδα, ἔχει πληθυσμὸ σχεδὸν διπλάσιο (12 ἑκ.). Οἱ κάτοικοι τῆς Τσέχου καὶ Σλοβάκων εἶναι Σλάβοι.

Τὸ πολίτευμά της εἶναι Λαϊκὴ Δημοκρατία.

Πόλεις.

* Η Πράγα (1 ἑκ.) πρωτεύουσα.

Τὸ Πύλσεν (100 χιλ.) ἡ δευτερη πόλις. *Ονομαστὴ εἶναι ἡ μπίρα τοῦ Πύλσεν.

Τὸ Κάρλσμπαντ λουτρόπολις περίφημη γιὰ τὰ μεταλλικὰ νερά της.

Συγκοινωνία.

* Η Τσεχοσλοβακία, ἀν καὶ εἶναι μακριὰ ἀπὸ τὶς θάλασσες, δμως συγκοινωνεῖ μὲ τὸν ποταμούς, οἱ ὁποῖοι εἶναι πλωτοί. Μὲ τὴν Βόρειο Θάλασσα συγκοινωνεῖ μὲ τὸν ποταμὸ Ελβα, μὲ τὴν Βαλτικὴ Θάλασσα μὲ τὸν ποταμὸ Οδερο καὶ μὲ τὸν Εὗξεινο μὲ τὸν ποταμὸ Δούναβη.

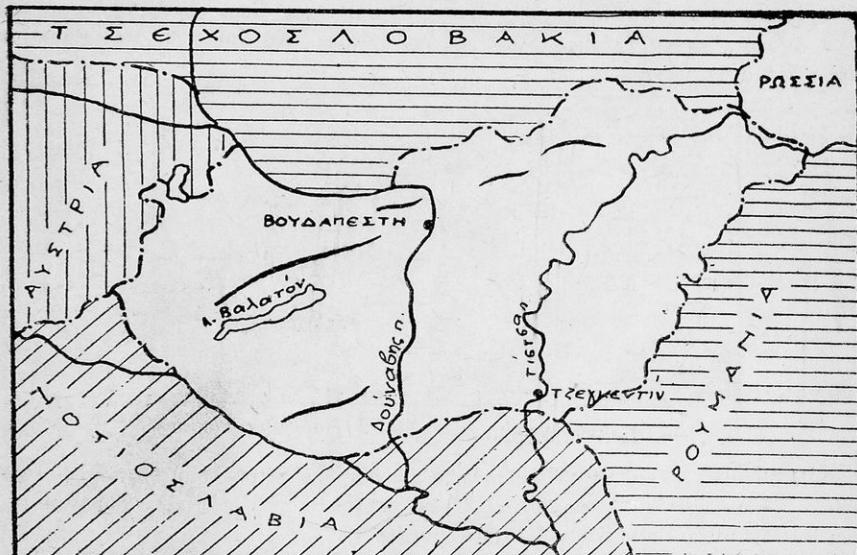
* Εχει σιδηροδρομικὲς γραμμές, μὲ τὶς ὁποῖες συγκοινωνεῖ μὲ τὰ γειτονικὰ κράτη.

ΟΥΓΓΑΡΙΑ

Θέση—Εκταση.

Η Ουγγαρία βρίσκεται άνάμεσα στήν Αύστρια, τήν Νοτιοσλαβία, τήν Ρουμανία, τήν Ρωσία καὶ τήν Τσεχοσλοβακία (εἰκ. 81).

Έχει εκταση σχεδόν τὰ 3/4 τῆς Ελλάδος.

Εἰκ. 81. Η Ουγγαρία.

Εδαφος.

Τὸ περισσότερο μέρος τῆς Ουγγαρίας εἶναι πεδινό. Στήν ουγγρικὴ πεδιάδα ὑπάρχουν ὑψώματα τὰ δύοῖα τὴν χωρίζουν σὲ μιὰ μικρὴ καὶ σὲ μιὰ πολὺ μεγάλη πεδιάδα.

Κοντὰ στὰ ὑψώματα, ὑπάρχει μιὰ πολὺ μεγάλη λίμνη, ἡ λίμνη Βαλατών.

Κλίμα.

Τὸ κλίμα εἶναι ἥπειρωτικό, γιατὶ ἡ χώρα βρίσκεται μακρὰ ἀπὸ τὴν θάλασσα. Τὸ χειμώνα χιονίζει καὶ τὸ καλοκαῖρι βρέχει.

Ποταμοί.

Περνᾶ ἀπὸ αὐτὴν ἀπὸ βιορρᾶ πρὸς νότον ὁ Δούναβης καὶ παράλληλα μὲ αὐτὸν ὁ παραπόταμός του Τίστσα. Οἱ ποταμοὶ κάνουν μεγάλες καμπάτες στὴ διαδομή των, γιατὶ τὸ ἔδαφος δὲν εἶναι κατηφορικό.

Από τὸ πολὺ κρύο τὸ χειμώνα οἱ ποταμοὶ εἰναι παγωμένοι πολλοὺς μῆνες.

Προεύντα.

Καλλιεργοῦνται σιτηρά, πατάτες, ζαχαρότευτλα, ἀμπέλια καὶ ἄλλα. Παράγει πολὺ κρασί.

Ἐκτρέφουν πολλοὺς χοίρους, βόδια, ἀγελάδες καὶ ἄλογα. Ὁνομαστὰ εἰναι τὰ ονυγγαρέικα ἄλογα, τὰ δοποῖα δὲν εἰναι μεγαλόσωμα, ἀλλὰ εἰναι γοήγορα καὶ ἔχουν ἀντοχή. Ἐχουν ἐπίσης πολλές χῆνες, πάπιες καὶ ὅρνιθες, ποὺ βόσκουν κατὰ στίφη σιὴν πεδιάδα.

Εἰκ. 82. Τὰ παραδουνάβια κράτη καὶ δούναβης ποταμός.

Ἡ Ούγγαρία ἔχει πετροκάρβουνο, ἀλλὰ δὲν ἔχει μεταλλείματα. Ἡ βιομηχανία της στηρίζεται στὴ γεωργία καὶ τὴ κτηνοτροφία της. Οἱ ἀλευρόμυλοί της εἰναι τελεότατοι καὶ παράγουν ἀλεῖδην ἔξαιρετικό.

Ὑπάρχουν ἐκεῖ πολλὰ πλινθοποιεῖναι, γιατὶ στὴν Ούγγαρία δὲν ἔχει πέτρες καὶ οἱ χωρικοὶ κτίζουν τὰ σπίτια τους μὲ πλινθους.

Κάτωεκος.

Πληγματικὸν ἔχει θ σχεδὸν ἑκατομμύρια. Οἱ Ούγγροι εἰναι συγγενεῖς μὲ τοὺς Τούρκους.

Πολίτευμα ἔχουν Λαϊκὴ Δημοκρατία.

Πόλεις.

Ἡ Βουδαπέστη (1 ἑκ. 200 χιλ.) εἰναι ἡ πρωτεύουσα. Ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο πόλεις: τὴ Βούδα καὶ τὴν Πέστη, ποὺ εἰναι κτισμένες στὶς δυὸς ἀπέναντι δχθες τοῦ Δούναβη ποταμοῦ. Ἐνώνονται μὲ γέφυρες.

Τζεγκεντίν (140 χιλ.) ἀγροτικὸν κέντρον στὴ νότιο Ούγγαρία.

Συγκοινωνία.

Μεγάλη δόδος συγκοινωνίας τῆς Ούγγαρίας εἰναι δούναβης, δοποῖος τὴν ένωνται μὲ τὶς ἄλλες παραδουνάβιες χῶρες καὶ μὲ τὸν Εὗζεινον Πόντο (εἰκ. 82).

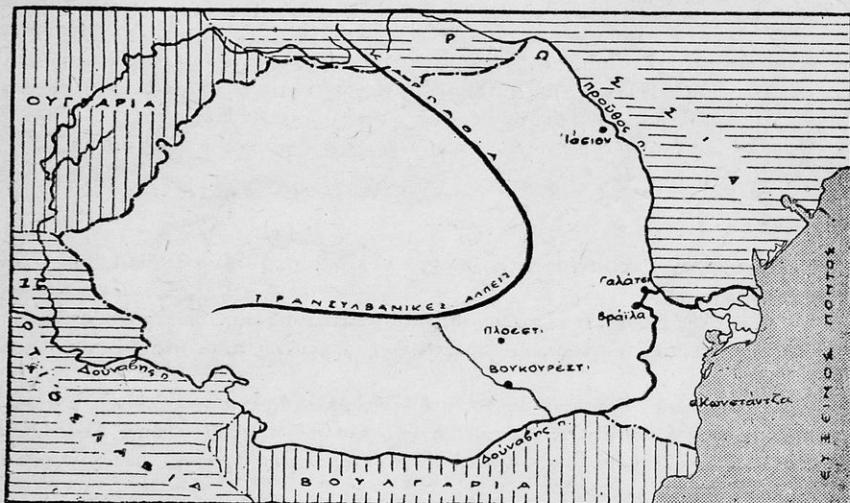
“Εχει σιδηροδρομικές γραμμές, με τις δύονες συγκοινωνεῖ μὲ τὴν ἄλλην Εὐ-
εώπην.”

ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Θέση - “Εκτεση.

Η Ρουμανία συνορεύει (εἰκ. 83) μὲ τὴν Βουλγαρία, τὴν Νοτιοσλαβία, τὴν
Ουγγαρία καὶ τὴν Ρωσία. Στὰ ἀνατολικά τῆς εἶναι ὁ Εὗξεινος Πόντος.

“Εχει ἔκταση σχεδὸν διπλάσια ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα.

Εἰκ. 83. Η Ρουμανία.

“Εδαφος.

Στὴ Ρουμανία εἶναι τὰ Καρπάθια ὅρη καὶ οἱ Τρανσυλβανικὲς Ἀλπεις. Τὸ
ἄλλο μέρος τῆς εἶναι ὅλο πεδιάδα.

Παράλια.

Τὰ παράλια τῆς στὸν Εὗξεινο εἶναι μᾶλλον χαμηλά, διότι ἔγιναν ἀπὸ
προσχώσεις ποταμοῦ. “Υπάρχουν σ’ αὐτὰ λιμνοθάλασσες καὶ εἶναι ἀκατάληλα
γιὰ νὰ προσεγγίζουν πλοϊα. Πλοϊα προσεγγίζουν μόνο στὴν Κωνστάντζα, ποὺ
ἔχει λιμάνι τεχνητό.

Κλιμα.

Στὰ ὅρεινὰ μέρη τὸ χειμώνα κάνει πολὺ κρύο καὶ τὸ καλοκαῖρι δὲν κάνει
πολλὴ ζέστη.

Ολυμπίας Μακρῆ: Γεωγραφία Εύρωπης

Στὰ πεδινά μέρη τὸ χειμώνα κάνει πολὺ κρύο καὶ τὸ καλοκαῖρι πολλὴ ζέστη, ἀλλὰ τὸ καλοκαῖρι διαφορεῖ λίγη καιρό.

Τὸ χειμώνα γιονίζει καὶ τὸ καλοκαῖρι βρέχει.

Ποταμοί.

Τὰ νερά τῆς βροχῆς καὶ τῶν χιονιῶν τὰ μαζεύει ὁ Δούναβης καὶ οἱ παραπόταμοί του.

Ο Δούναβης ἔρχεται ἀπὸ τὴν Γερμανία, περνᾶ ἀπὸ τὴν Αὐστρία, ἀπὸ τὴν Ουγγαρία, ἀπὸ τὴν Νοιοσλαβία καὶ ἀπὸ ἕνα μέρος στὰ σύνορα Βουλγαρίας καὶ Ρουμανίας. Οἱ δύμες του πρὸς τὴν Βουλγαρία εἰναι ὑψηλές, πρὸς τὴν Ρουμανία ὅμως εἰναι καμηλές. Γι' αὐτὸ δούναβης πολλὲς φορὲς ἔχειλιξει πρὸς τὴν Ρουμανία. Χύνεται στὸν Εὔξεινο μὲ 3 στόμια. Μόνο τὸ μεσαῖο στόμιο (Σουλινᾶ) εἰναι πλωτὸ καὶ ἀπὸ αὐτὸ ματανοβγαίνουν τὰ πλοῖα στὸν Εὔξεινο.

Μεγάλος παραπόταμος τοῦ Δούναβη εἰναι ὁ Προῦνθος, ὁ ὄποιος χωρίζει τὴν Ρουμανία ἀπὸ τὴν Ρωσία.

Ιπροτόντα.

Στὰ βοινὰ τῆς Ρουμανίας ὑπάρχουν πολλὰ δάση. Δίδουν ξυλεία, τῆς ὅποιας γίνεται καὶ ἔξαγωγή.

Η Ρουμανία εἰναι χώρα γεωργική καὶ κτηνοτροφική. Στὶς ἀπέραιντες πεδιάδες της παράγει πολὺ σιτάρι, ἀραποσίτι, ζαχαρότευτλα κλπ. καὶ βόσκουν πολλὰ ζῶα.

Ἐχει πετρέλαιο, πετροκάρβονο, σιδηρομεταλλεύματα καὶ δρυκτὸν ἄλας.

Λειτουργῶν ἐργοστάσια, ποὺ κατεργάζονται τὰ προϊόντα της, δηλαδὴ ἐργοστάσια ξυλείας, ἀλευρόμυλοι, ἐργοστάσια ποὺ κάνουν ζάχαρη, διυλιστήρια πετρελαίου καὶ ἄλλα.

Κάτοικοι.

Η Ρουμανία ἔχει πληθυσμὸ 16 περίπου ἑκ. Ἀλλοτε ζοῦσαν ἔκει καὶ πρόλοι "Ελληνες καὶ εὐημεροῦσαν.

Ιπόλεις.

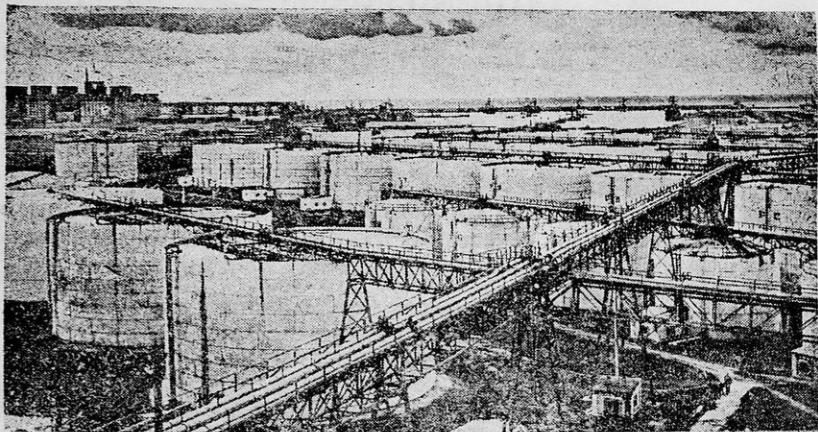
Τὸ Βουκουρέστι (1 ἑκ.) πρωτεύουσα.

Τὸ Πλοέστι (100 χιλ.) στὰ βόρεια τοῦ Βουκουρεστίου. Ἐκεῖ εἰναι τὰ διυλιστήρια τοῦ πετρελαίου.

Η Κωνστάντζα (80 χιλ.). Τεχνητὸ λιμάτι στὸν Εὔξεινο Πόντο. Ἐξάγουν ἀπὸ ἔκει κυρίως πετρέλαιο, τὸ ὄποιον ἔρχεται μὲ σωλῆνες ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸ (εἰκ. 84).

Τὸ Γαλάτσι (100 χιλ.) καὶ ἡ Βρατζά (100 χιλ.) εἰναι στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Ρουμανίας, λιμάνια στὸ Δυτικό.

Τὸ Ιάσιον (100 χιλ.).

Εἰκ. 84. Δεξαμενές πετρελαίου στήν Κωνστάντζα.

Συγκοινωνία.

Η συγκοινωνία στήν Ρουμανία γίνεται μὲ σιδηροδόμους, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ Δούναβη, δ ὁποῖος εἶναι πλωτός. Τὸ χειμώνα ὅμως παγώνει γιὰ πολλοὺς μῆνες.

Ο Ἑλληνεσμὸς στήν Ρουμανία.

Τὸν καιρὸν τῆς Τουρκοκρατίας οἱ Τοῦρκοι διώριζαν ἐκεῖ ἡγεμόνες Ἑλληνες Φαναριῶτες (οἰκογένεια Γκίκα, Μαυροκοδάτου κλπ.). Οἱ Ἑλληνες ἡγεμόνες συνετέλεσαν πολὺ στήν πρόσδο τοῦ Ρουμανικοῦ λαοῦ. Στὸ Βουκουρέστι καὶ στὸ Ἰάσιον ὑπῆρχαν ἀνώτερα Ἑλληνικὰ σχολεῖα, ποὺ σκόρπιζαν τὸ φῶς τοῦ πολιτισμοῦ στοὺς Ρουμάνους.

Κατὰ τὴν ἐπανάσταση τοῦ 1821 ἔγινε μάχη στὸ Δραγατσάνι (κοντά στὸ Ἰάσιο), στήν ὁποίαν ἔπεσαν ὅλοι οἱ Ἱερολοχῖτες.

Ασκήσεις.

1. Γιατὶ στή Γερμανία κάνει πιὸ πολὺ κρύο ἀπὸ τὴν Ἀγγλία;
2. Πῶς μπορεῖ νὰ μεταφερθῇ πετρέλαιο ἀπὸ τὴν Ρουμανία στήν Κεντρικὴ Εὐρώπη;
3. Γιατὶ πεῦκα εὐδοκιμοῦν καὶ στὶς χῶρες τῆς Μεσογείου καὶ στήν Ἡπειρωτικὴ Εὐρώπη;

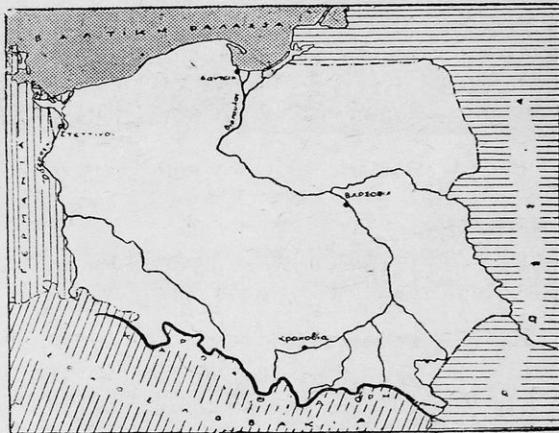
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

‘Η Ανατολική Εύρωπη περιλαμβάνει τὴν Πολωνία, τὴν Φιλανδία καὶ τὴν Ρωσία.

ΠΟΛΩΝΙΑ

Θέση — “Εκταση.

‘Η Πολωνία στὰ ἀνατολικά τῆς συνορεύει μὲ τὴν Ρωσία, στὰ δυτικά μὲ τὴν Γερμανία καὶ στὰ νότια μὲ τὴν Τσεχοσλοβακία. Στὸ βόρειο μέρος τῆς είναι ἡ Βαλτικὴ Θάλασσα (εἰκ. 85).

Εἰκ. 85. ‘Η Πολωνία.

Κατὰ τὴν ἔκταση είναι δυὸς φορὲς σὰν τὴν Ελλάδα καὶ περισσότερο.

“Εδαφος.

Πολωνία σημαίνει χώρα πεδινή. Πραγματικὰ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς είναι πεδινό. Είναι συνέχεια τῆς γερμανικῆς πεδιάδας.

Μόνο τὸ νότιο τῆς μέρος είναι δρεινό (Καρπάθια δρη).

Κλίμα.

Ἐπειδὴ ἡ Πολωνία είναι πολὺ μακρινὰ ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικό, τὸ χειμώνα κάνει τόσο κρύο, ὥστε οἱ ποταμοὶ μένουν παγωμένοι γιὰ πολλοὺς μῆνες (3—4).

Ποταμοί

Μεγάλος ποταμὸς τῆς Πολωνίας είναι ὁ Βιστούλας, ὁ ὅποιος ὅταν λυώνου· τὰ χιόνια ἔχει λίζει, ἐπειδὴ τὸ βόρειο μέρος του είναι ἀκόμη παγωμένο.

“Αλλος ποταμὸς εἶναι ὁ Ὅδερος στὰ σύνορα μὲ τὴ Γερμανία.

Προέντα.

‘Η Πολωνία εἶναι χώρα γεωργικὴ καὶ κτηνοτροφική. Καλλιεργοῦν σιτηρά, πατάτες, ζαχαρότευτλι. ‘Η παραγωγὴ ζώων εἶναι τόσο μεγάλη, ὥστε προπολεμικὰ ἔφερναν στὴν Ἑλλάδα βόδια γιὰ σφάξιμο ἀπὸ τὴν Πολωνία.

Στὰ Κυριαρχία υπάρχουν δάση, υπάρχει πετροκάρβουνο, σιδηρομεταλλεύματα καὶ πετρέλαιο. Γι’ αὐτὸν ἡ Πολωνία ἔχει ἐργοστάσια ξυλείας, σιδηροβιομηχανίαν κλπ.

Κάτοικοι

‘Ο πληθυσμὸς εἶναι 24 ἑκατομμύρια.

Τὸ 1939 στὴν ἀρχὴ τοῦ τελευταίου Παγκοσμίου πολέμου οἱ Γερμανοὶ εἰσέβαλαν στὴν Πολωνία. Οἱ Πολωνοὶ ἀντίστάθηκαν καὶ ὑπέστησαν τὸ μαρτύριο τῆς δουλείας ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς ἐπὶ 6 χρόνια. Στὰ χρόνια αὐτὰ ὑπέφεραν δόσο καὶ οἱ Ἑλληνες ἀπὸ τὴν σκληρὴν συμπεριφορὰ τῶν Γερμανῶν.

Πόλεις

‘Η Βαρσοβία στὸ Βιστούλα ποταμὸν εἶναι ἡ πρωτεύουσα. Ἐγίνεται δόνομα στὴν ἀπὸ τὴν ἡρωϊκὴ ἀντίσταση ποὺ ἐποδύαλε στοὺς Γερμανοὺς μὲ ἀρχηγὸ τὸ Δημάρχο τῆς. Προπολεμικὰ ἔχει πληθυσμὸ 1 ἑκατομμύριο. Ἀπὸ τοὺς γερμανικοὺς βιομβαρδισμοὺς ἔταθε τόση καταστροφὴ, ὥστε τώρα ἔχει μόνον 500.000.

Τὸ Λόδζ (500 χιλ.) ἔχει πολλὰ ὑφαντήφια. Γι’ αὐτὸν δόνομάζεται Μάντοεστερ τῆς Πολωνίας.

Τὸ Στεττίνον (70 χιλ.) ἐπίνω στὸν Ὅδερο. Πρὸιν ἀπὸ τὸν τελευταῖο πόλεμο ἀνήκε στὴν Γερμανία καὶ ἤταν ἐπίνειο τοῦ Βερολίνου.

Τὸ Δάντσιχ (100 χιλ.) στὴ Βαλτικὴ Θάλασσα.

‘Η Κρακοβία (230 χιλ.) στὸ Βιστούλα. Παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς Πολωνίας.

Συγκοινωνίες.

Οἱ ποταμοὶ τῆς δὲν εἶναι πλωτοὶ δλο τὸ χρόνο, γιατὶ παγώνουν. ‘Η συγκοινωνία γίνεται προπάντων μὲ σιδηροδρόμους.

ΦΙΛΑΝΔΙΑ

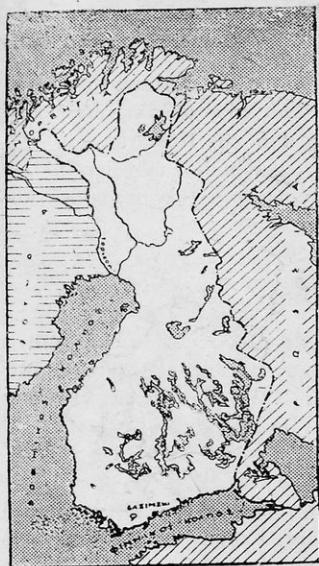
Θέση—Εκταση.

‘Η Φιλανδία στὰ βόρεια τῆς συνορεύει μὲ τὴ Νορβηγία. Στὰ νότια μὲ τὸν Φιννικὸν Κόλπον τῆς Βαλτικῆς Θαλάσσης. Στὰ ἀνατολικὰ συνορεύει μὲ τὴ Ρωσσία. Δυτικὰ ἔχει τὸν Βοθνικὸν Κόλπο καὶ τὴ Σουηδία (εἰκ. 86).

“Εχει έκταση σχεδόν διπλασίαν ἀπὸ τὴν Ελλάδα.

•Εδαφος.

Είναι χώρα πεδινή μὲν μικροὺς λόφους καὶ πολλὲς λίμνες. Δέγεται γνοῦ αὐτὸν χώρα τῶν κτίων λιμνῶν.

Εἰκ. 86. Ἡ Φιλανδία.

Κλεψ.

Ο ξειμώνας διαρκεῖ πολὺ καὶ τότε χιονίζει.

Ποταμοί.

Μεταξὺ τῶν λιμνῶν ὑπάρχουν μικροὶ ποταμοί. Ο μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Φιλανδίας εἶναι ὁ Τόρονφο, ὁ διποὺς τρέχει στὰ σύνορά της μὲν τὴν Σουηδία.

Ιπροϊόντα.

Περισσότερο ἀπὸ τὰ 3/4 τῆς έπιφανείας της κατέχουν δάση (εἰκ. 81). Άπο τὰ δάση παίρονται ξυλεία, κατασκευάζουν χαρτόμαξα, χαρτί κλπ.

Υπάρχουν λειβάδια, στὰ δύοπα γίνεται μεγάλη κτηνοτροφία. Τὰ ζῶα τὸ χειμώνα τὰ τρέφουν μὲν χόρτο ξηρό. Θερίζουν τὸ χόρτο τὸ καλοκαῖρι καὶ τὸ φυλάνε γιὰ τὸ χειμώνα.

Μικρὸς μέρος τῆς καλλιεργεῖται.

Στοὺς ποταμούς, στὶς λίμνες καὶ στὴ θάλασσα ψαρεύουν.

Κάτοικοι.

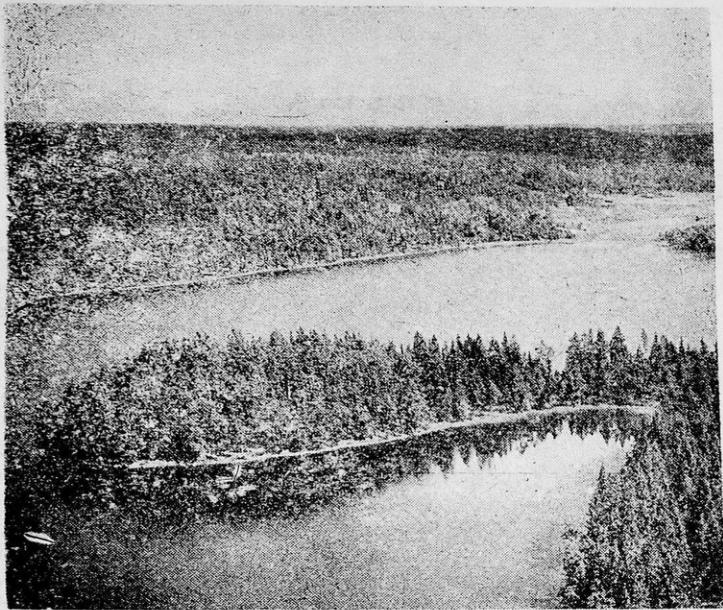
Ἐνῷ έχει μεγάλη έκταση, δ πληθυσμός της εἶναι μόνον 3,5 ἑκατομμύρια.

Πόλεις.

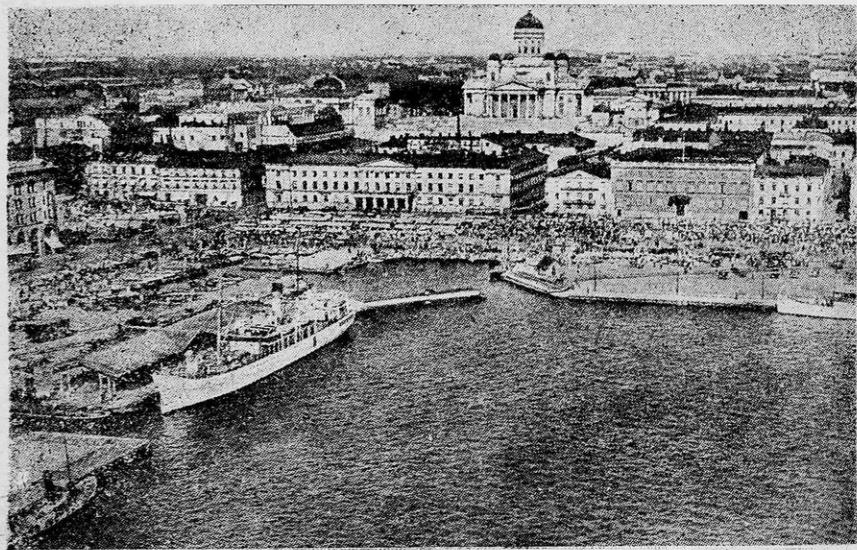
Πρωτεύουσα τὸ Ἐλσίνσκι (280 χιλ.) (εἰκ. 88).

Συγκοινωνία.

Έχει σιδηροδρομικὴ συγκοινωνία μὲ τὴν Ρωσία καὶ τὴν Σουηδία.

Εἰκ. 87. Δέση και λίμνες στή Φιλλανδία.

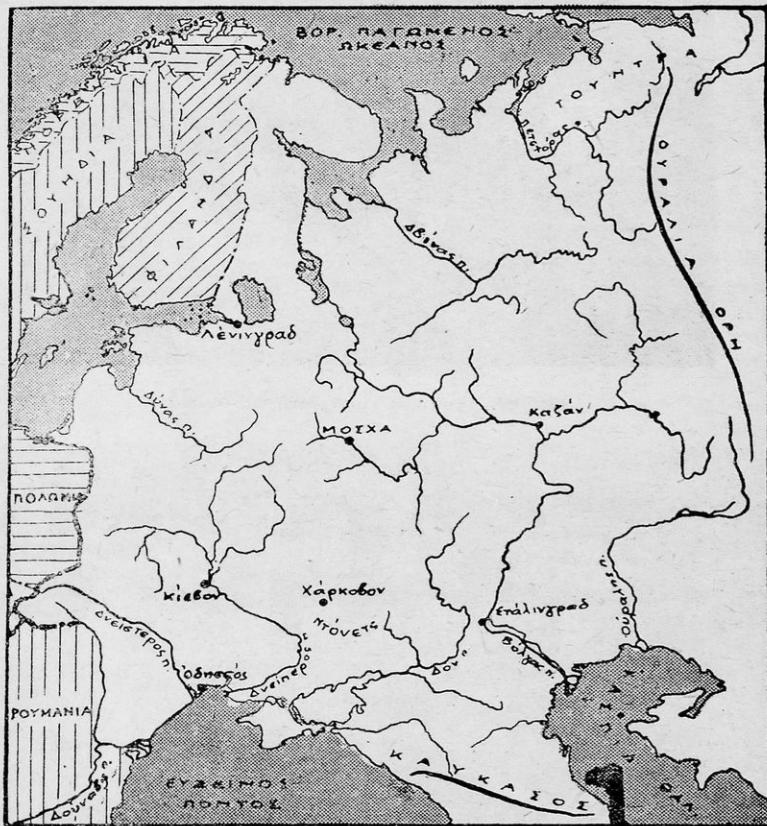

Εἰκ. 88. Τὸ Ἑλσίνκι. Πρωτεύουσα τῆς Φιλλανδίας.

ΡΩΣΣΙΑ

Θέση—“Εκταση”.

Η Εύρωπαική Ρωσσία συνορεύει (εἰκ. 89), στὰ δυτικά της μὲ τὴν Φιλ-

Εἰκ. 89. Η Ρωσσία.

λανδία, τὴν Βαλτικὴν Θάλασσα, τὴν Πολωνία, τὴν Τσεχοσλοβακία, τὴν Οδηγγαρία καὶ τὴν Ρουμανία. Στὰ νότια ἔχει τὸν Εὔξεινον Πόντο, τὸ δρός Καύκασο καὶ

τὴν Κασπία Θάλασσα, στὰ ἀνατολικὰ τὸν Οὔραλη ποταμὸν καὶ τὰ Ουράλια δρη. Στὰ βόρεια ἔχει τὸ Βόρειο Παγωμένο Ὡκεανό.

Κατέχει τὴν μισὴν ἔκταση τῆς Εύρωπης.

•Εδαφος.

Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς εἶναι μιὰ μεγάλη πεδιάδα.

Κλιμα.

Ἐπειδὴ ἡ Ρωσία εἶναι μακρινὰ ἀπὸ τὸν Ὡκεανό, ἡ θερμοκρασία τῆς κάνει μεγάλη διαφορὰ ἀπὸ τὸ χειμώνα στὸ καλοκαίρι. Τὸ κρύο διαρκεῖ πολὺ. Στὰ νότια μέρη τῆς ἡ θερμοκρασία μένει κάτω ἀπὸ τὸ μηδὲν 2 μῆνες, στὴν Κεντρικὴ Ρωσία γιὰ 5 μῆνες καὶ στὴ Βόρειο γιὰ 8 μῆνες. Οἱ Ρῶσοι, γιὰ νὰ προφυλάσσωνται ἀπὸ τὸ κρύο, φοροῦν χιωτῷς γούνες, στὰ σπίτια οἱ πόρτες καὶ τὰ παραθύρα εἶναι διπλᾶ, γιὰ νὰ μὴ μπαίνη μέσου τὸ κρύο, καὶ ἡ θερμάστρα εἶναι πάντα ἀναμμένη. Τὸ καλοκαίρι τὴν ήμέρα κάνει ζέστη, ἀλλὰ τὴ νύκτα δροσίζει.

Τὸ νερὸ ποὺ πέφτει (βροχή, χιόνι) εἶναι λιγότερο στὰ ἀνατολικὰ τῆς Ρωσίας παρὰ στὰ δυτικὰ μέρη τῆς, γιατὶ τὰ ἀνατολικὰ μέρη τῆς ἀπέχουν περισσότερο ἀπὸ τὴν θάλασσα.

Ποταμοί.

Οἱ ποταμοὶ τῆς Ρωσίας τρέχουν στὴν ἐκτεταμένη πεδιάδα καὶ ἔχουν μικρὴ ταχύτητα. Τὸ χειμώνα εἶναι παγωμένοι.

Σιδὸ Βόρειο Παγωμένο Ὡκεανὸ χίνονται ὁ Πετσχόρας καὶ ὁ Δβίνας. Αὗτοὶ τὰ 3/4 τοῦ χρόνου εἶναι παγωμένοι. Στὴ Βολτικὴ Θάλασσα χίνονται ὁ Νέβας καὶ ὁ Δύνας. Στὸν Εὐξείνο Πόντο ὁ Δνείστερος, ὁ Δνείπερος καὶ ὁ Δόν. Στὴν Κασπία ὁ Βόλγας καὶ ὁ Ουράλης.

· Ἡ Κασπία εἰναι ἡ μεγαλύτερη λίμνη τοῦ Κόσμου, γιο ἀπὸ δονομάζεται καὶ θάλασσα. Ὁ Βόλγας καὶ ὁ Ουράλης σχηματίζουν σ' αὐτὴν Δελτα καὶ ἐργάζονται συνεχῶς, γιὰ νὰ τὴ γεμίσουν μὲ τὶς προσχώσεις των.

Βλάστηση.

· Η βλάστηση στὴ Ρωσία μπορεῖ νὰ χωριστῇ σὲ τρεῖς ζῶνες :

α) Ζώνη τῆς Τούιδρας στὰ Βόρεια. Τὸ μέρος αὐτὸν εἶναι παγωμένο τὸ χειμώνα καὶ τὸ καλοκαίρι ἔχει ἐλη. Ἐκεὶ βλαστάνουν βρύνα καὶ λειχήνες, μὲ τὰ δύοια τρέφονται τάρανδοι.

β) Ζώνη τῶν Δασῶν. Κατέχει σχεδόν τὴν μισὴν ἐπιφάνειά της. Είναι στὸ νότιο μέρος τῆς πρώτης. Μέσα στὰ δάση αὐτὰν ζοῦν λύκοι, ἀρκούνδες, ἀλεπούνδες καὶ ἄλλα ζῶα.

γ) Ζώνη τῶν Στεπῶν νοτιώτερα τῆς Ζώνης τῶν Δασῶν. Ἡ ζώνη αὐτὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία διαφορετικὰ μέρη. Τὴ μαύρη στέπη, τὴ γκρίζα στέπη καὶ τὴν ἀσπρη στέπη.

· Η μαύρη στέπη λέγεται ἔτσι, γιατὶ τὸ χῶμα ἔκει εἶναι μαύρο (μαυρό-

χωμα) ἀπὸ τὴν ἀποσύνθεση φυτικῶν οὐσιῶν. Εἶναι πολὺ εὔφορη καὶ καλλιεργοῦν ἔκει σιτηρὰ καὶ ζαχαρότευτλα.

“Η γρούζα στέπη εἶναι ἀσποη, γιατὶ περιέχει ἄλατα. Βούσκεται κοντά στὴν Κασπία. Στὰ μέρη αὐτὰ ποὺν ἡταν ἡ Κασπία Θάλασσα καὶ εἰσειτα ἀποτραβήχτηκε. ‘Η ἀσποη στέπη εἶναι ἔρημος μὲ λίγες δύσεις.

Προσάντα.

Τὴν Ἑυλεία, ποὺ παίροντιν ἀπὸ τὰ δάση, τὴ χρησιμοποιοῦν γιὰ νὰ κατασκευάζουν σπίτια, ἐπιπλα καὶ γὰρ νὰ θερμαίνωνται.

Στὰ μέρη ποὺ καλλιεργοῦν παράγουν σιτάρι, σίκαλη, πατάτες. Προσπολεμικὰ ἡ Ρωσία ἔκανε ἔξαγωγὴ σιταριοῦ. Ἀπὸ τὴ σίκαλη κατασκευάζουν ἔνα δυνατὸ οἰνοπνευματῶδες ποτό, ποὺ λέγεται βότκα.

Κτηνιατροφία γίνεται μεγάλη. “Έχουν πολλὰ ἀλογα, βόδια, ἀγελάδες καὶ αἴγοπρόβατα, ποὺ βόσκουν σὲ μεγάλα λειβάδια.

Στοὺς ποταμοὺς ψωφρύουν σολομοίν, πέστροφες Ψάρια πιάνουν καὶ στὸν Εζείνο καὶ στὴν Κασπία. Περίφημος εἶναι ὁ ωσοικὸς ταραμᾶς, ποὺ γίνεται ἀπὸ αὐγὸν ψωφρῶν καὶ τὸ ωσοικὸ μαῦρο χαβιάρι.

“Η Ρωσία ἔχει ἀρθρονες πρότεις ἔλες. “Έχει δηλαδὴ καύσιμα (πετροκάρβουνο, πετρέλαιο). “Έχει χονσό, σιδηρομεταλλείματα, χαλκὸ καὶ ἄλλα. Μόνο ἀπὸ ἓνα μέρος τῆς Ρωσίας (Νιόνετς) βγαίνει τόσο πετροκάρβουνο, δσο ἀπὸ δλη τὴ Γαλλία.

Οἱ Ρῶσσοι ἔχουν κατασκευάσει μεγάλα μεταλλουργικὰ ἔργοστάσια. Μετὰ τὴν ἡτα τῆς Γερμανίας μετέφεραν δλόκληρα ἔργοστάσια ἀπὸ τὴ Γερμανία καὶ Γερμανοὶ μηχανικοὶ, τοὺς δρούσις χοηπιμοποιοῦν.

“Υπάρχουν μεγάλα σακχαροπότεια, ὑφαντήρια, ἔργοστάσια Ἑυλείας, χαρτοποιεῖα στὴν περιοχὴ τῶν δασῶν καὶ ἄλλα.

Κατασκευάζονται μεγάλα φράγματα καὶ χοηπιμοποιοῦνται οἱ ὑδραυλικὲς δυνάμεις τῆς χώρας (περίφημο εἶναι τὸ φράγμα τοῦ Δνειπέρου).

Κάτοικοι.

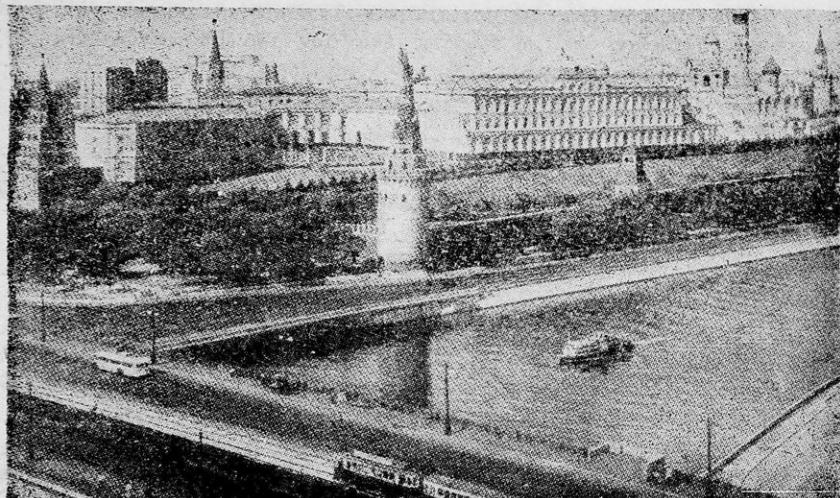
“Η Εὐρωπαϊκὴ Ρωσία ἔχει πληθυσμὸ 160 ἔκατομμάρια.

Τὸ πολιτευμά της εἶναι Σοβιετικὴ Δημοκρατία.

Η δύλεια.

“Η Μόσχα (4 ἔκατ.) πρωτεύουσα (εἰκ. ΩΟ). Κτισμένη κοντά στὸ Μόσχοβα ποταμό. Στὸ κέντρο της βρίσκεται τὸ Κρεμλίνον, διους ἐδρεῖται ἡ Κιβέρνηση. Κοντά στὸ Κρεμλίνον εἶναι ἡ Ἐρυθρᾶ Πλατεῖα μὲ τὸ μνημεῖο τοῦ Λένιν, ἀρχηγοῦ τῆς κομιουνιστικῆς ἐπαναστάσεως.

Τὸ Λένινγκραντ (3 ἔκ.) ἐπὶ τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Νέβα. Ποὶν ἐλέγετο Πέτρογκραντ, γιατὶ τὸ ἔκτισε δ Πέτρος δ Μέγας. “Ηταν πρωτεύουσα τῆς Ρωσίας, δταν ἡ Ρωσία είχε τσάρο (βασιλέα).

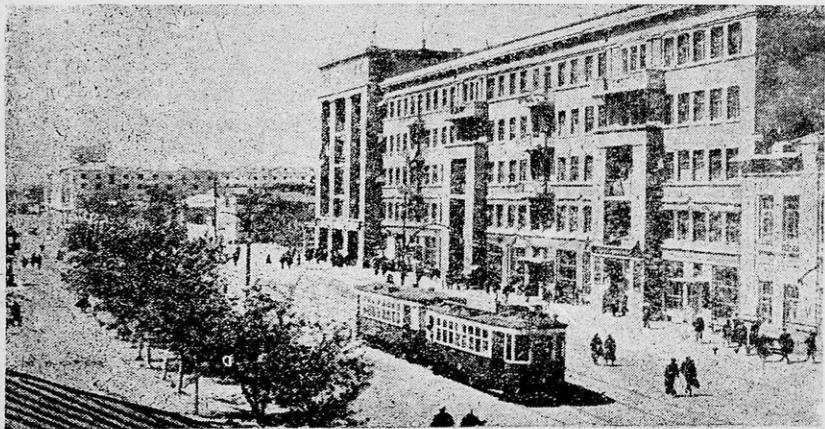

Εἰκ. 90. "Η Μόσχα.

Τὸ Κίεβο (800 χιλ.) στὴ Δνείπερη ποταμοῦ.

Ἡ Ὀδησσός (300 χιλ.) στὸν Εὔζεινο Πόντο.

Τὸ Καζάν (400 χιλ.) εἶναι κτισμένο στὸ Βόλγα.

Εἰκ. 91. "Ένας δρόμος στὸ Σιάλινγκραντ.

Τὸ Στάλινγκραντ (450 χιλ.) στὸ Βόλγα εἶναι περίφημο γιὰ τὴν ἀντισταση, ποὺ παρουσίασαν ἐκεῖ οἱ Ρώσσοι, ἐναντίον τῶν Γερμανῶν (εἰκ. 91).

Ἡ Κάσουνα (100 χιλ.) πρωτεύουσα τῆς Λιθουανίας.

Ἡ Ρίγα (400 χιλ.) πρωτεύουσα τῆς Λεττονίας.

Τὸ Ταλέν (140 χιλ.) πρωτεύουσα τῆς Ευθονίας.

Ἡ Λιθουανία, Λεττονία, Εσθονία ποὺν ἀπὸ τὸν τελευταῖο πόλεμο ἥσαν μικρὰ κράτη ἀνεξάρτητα.

Συγκοινωνία.

Ὑπάρχουν δρόμοι γιὰ αὐτοκίνητα καὶ σιδηροδρομικὲς γραμμές.

Στὴ Ρωσσία ἡ μιὰ γραμμὴ μερικῶν σιδηροδρόμων ἀπέχει ἀπὸ τὴν ἄλλη περισσότερο ἀπὸ ὅσο ἀπέχουν οἱ γραμμὲς τῶν εὐρωπαϊκῶν σιδηροδρόμων. Αὐτὸς τὸ ἔλιμαν γιὰ στρατηγικοὺς λόγους καὶ ἔτσι οἱ σιδηρόδρομοι τῆς Εὐρώπης δὲν μποροῦν νὰ προχωρήσουν μέσα στὴ Ρωσσία.

Οἱ ποταμοὶ τῆς εἶναι πλωτοί, ἀλλὰ τὸ χειμώνα εἶναι παγωμένοι.

Σ Ο Β Ι E T I K H E N Ω S H

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ρωσσία εἶναι ἔνα μέρος τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως. Ἡ Σοβιετικὴ Ἐνώση ἔκτὸς ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Ρωσσία περιλαμβάνει καὶ μέρη τῆς Ασίας δηλαδὴ τὴ Σιβηρία, τὸ Ρωσσικὸ Τουρκεστάν, τὰ μέρη τοῦ Καυκάσου καὶ ἄλλα.

Ἡ Σιβηρία ἔχει ἐπιφάνεια 1,5 φορὰ μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν Εὐρώπη. Ἐχει κλῖμα ψυχρό. Στὴ Δυτικὴ Σιβηρία ἔχουν ἀναπτύξει πολὺ τὴ γεωργία. Ὑπάρχουν ἔκει καὶ πολλὰ μεταλλεῖα, γι' αὐτὸς ἔχει καὶ μεταλλουργικὰ ἐργοστάσια. Τὴ Σιβηρία τὴ διαστῆσει ὁ Ὑπερσιβηρικὸς σιδηρόδρομος, ὃ διοτος φθάνει στὸν Ειρηνικὸ Ωκεανό.

Τὸ Ρωσσικὸ Τουρκεστάν εἶναι μιὰ πεδιάδα, στὴν δυσίαν καλλιεργεῖται πολὺ τὸ βαμβάκι.

Τὰ μέρη τοῦ Καυκάσου εἶναι περιοχὲς πετρελαιοφόρες καὶ δίνουν πετρέλαιο στὴ Σοβιετικὴ Ἐνώση.

Γενικὰ ἡ Σοβιετικὴ Ἐνώση εἶναι ἔνα μεγάλο Κράτος μὲ πληθυσμὸν περισσότερο ἀπὸ 200 ἑκατομύρια.

Ασκήσεις.

1. Γιατί οἱ ποταμοὶ τῆς Ρωσσίας ἔχουν μικρὴ ταχύτητα;

2. Στὴν Ὁδησσὸ κάνει περισσότερο κρύο ἢ στὴ Μόσχα; Γιατί;

ΒΟΡΕΙΟΣ ΕΥΡΩΠΗ

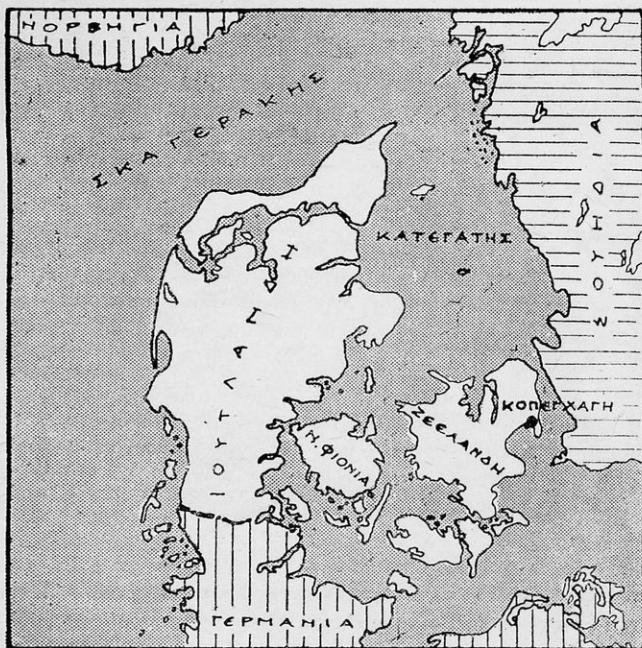
•Η Βόρειος Ενδρώπη περιλαμβάνει τή Δανία και τή Σκανδινανική Χερσόνησο.

ΔΑΝΙΑ

Θέση = "Έκταση".

•Η Δανία άποτελείται άπό τή χερσόνησο τῆς Ιουτλάνδης και ἀπό πολλὰ νησιά. Τὰ μεγαλύτερα νησιά εἰναι ἡ Ζεελάνδη και ἡ Φιονία.

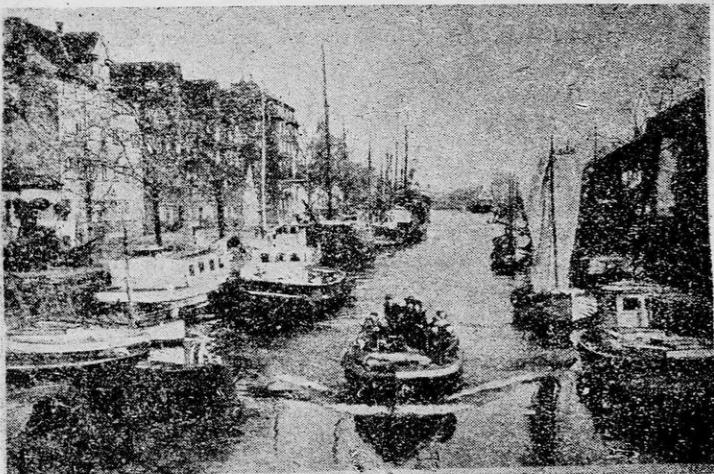
•Η χερσόνησος τῆς Ιουτλάνδης ἔχει στὰ νότιά της τὴ Γερμανία, στὰ βόρεια τὸν πορθμὸ τοῦ Σκαγεράκη, σιὰ ἀνατολικὰ τὸν πορθμὸ τοῦ Κατεγάτη. Ἀνατολικά τῆς εἶναι τὰ νησιά (εἰκ. 92).

Εἰκ. 92. •Η Δανία.

•Ανάμεσα στὰ νησιά και μεταξὺ νησιῶν και Ιουτλάνδης μνπάροχουν στενοὶ πορθμοὶ (εἰκ. 93).

•Η Δανία ἔχει ἔκταση δυὸ φορὲς σὰν τὴν Πελοπόννησο.

Εἰκ. 93. Δανία. Ανάμεσα στὰ νησιά υπάρχουν πορθμοί.

"Εδαφος. Παράλια.

Η χερσόνησος και τὰ νησιά εἶναι πεδινά, μὲ μικρὰ ὑψώματα.

Τὰ παραλια προσβάλλονται ἀπὸ τὴν μανία τῶν κυμάτων και γι' αὐτὸ τὰ ταξεδια στὰ μέρη αὐτὰ εἶναι δυσάρεστα γιὰ τοὺς ναυτικούς.

Κλιμα.

Τὸ κλίμα τῆς Δανίας ἔνεκα τῆς θαλάσσης δὲν εἶναι πολὺ ψυχρό. "Οταν δμως τὸ χειμώνι φυσοῦν ἀνατολικοὶ ἀνέμοι, ἐπειδὴ αὐτοὶ εἶναι ψυχροί, κάνει κρύο και οἱ πορθμοὶ παγώνουν γιὰ 1-2 μῆνες.

"Έχει ἐκεῖ ὁμίχλη και πέφτουν βροχὲς λεπτές.

Ηρούντα.

Στὰ εὔφορα μέρη τῆς καλλιεργοῦν σιτηρὰ και πατάτες. "Ενεκα τῶν συχνῶν βροχῶν υπάρχουν λειβάδια πάντοτε πράσινα, στὰ δποῖα βόσκουν πολλὲς ἀγελάδες. "Η Δανία σχετικὰ μὲ τὴν ἔκτασή της ἔχει τὶς περισσότερες ἀγελάδες ἀπὸ κάθε ἄλλο μέρος. Σὲ κάθε κάτοικο ἀντιστοιχεῖ μιὰ ἀγελάδα και παραπάνω.

"Απὸ τὸ γάλα τῶν ἀγελάδων κάνουν προπάντων βούτυρο, τὸ δποῖον στέλνουν ἀμέσως φρέσκο στὴν Ἀγγλία γιὰ κατανάλωση. "Ενα μέρος διατηροῦν και τὸ ἔξαγονυ ἔπειτα σὲ κουτιά. "Απὸ γάλα κατασκευάζουν γάλα τοῦ κουτιοῦ, τυρὶ κλπ.

Στή Δανία τρέφουν πολλοὺς χοίρους. Ἔχουν πολλὰ δρυιθοτροφεῖα καὶ κάνουν ἔξαγωγὴν αὐγῶν.

Ἡ Δανία δὲν ἔχει οὔτε κάρβουνο, οὔτε πετρέλαιο, οὔτε πτώσεις διδάτων. Ἡ λεκτοικὸς ρεῦμα ἀγοράζει ἀπὸ τὴ γειτονικὴ Σουηδία, τὸ δποῖον ἔρχεται στή Δανία μὲ νποβρύχια καλώδια.

Κάτοικοι.

Ο πληθυσμὸς εἶναι 3,5 ἑκατομμύρια. Ἡ Δανία ἀν καὶ εἶναι χώρα μικρὴ καὶ τὸ ἔδαφός τῆς δὲν εἶναι πλούσιο, εὐημερεῖ γιατὶ νὶ Δανὶ εἶναι πολὺ ἐργατικὸν.

Πολίτευμα ἔχουν βασιλευμένη δημοκρατία. Ο πάππος τοῦ σημερινοῦ βασιλέα τῆς Ἑλλάδος, δ Γεώργιος δ Α', ἦταν Δανὸς Ποίγκηπας.

Πόλεις.

Ἡ Κοπεγχάγη (600 χιλ.) πρωτεύουσα εἶναι στή νῆσο Ζεφελάνδη. Εἶναι ἡ μόνη μεγάλη πόλις τῆς Δανίας καὶ ἔχει πολλὰ ἐργοστάσια γαλακτοκομικῶν

Εἰκ. 94. Στοὺς στενοὺς πορθμοὺς ὑπάρχουν γέφυρες.

προϊόντων.

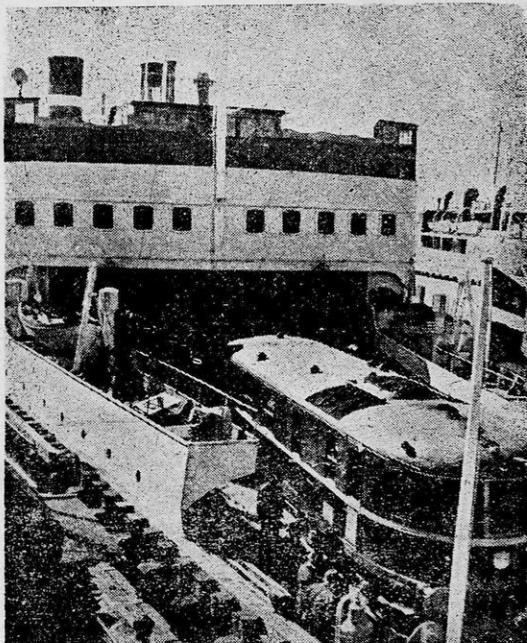
Ἡ "Οντενς" (90 χιλ.) μεσογειακὴ στή νῆσο Φιονία. Εἶναι ἡ πατρίδα τοῦ Ἀντερσεν, ποὺ ἔγραψε ὥραῖα παραμύθια γιὰ τὰ παιδιά.

Συγκοινωνία.

Ως ἀτομικὸν μέσον συγκοινωνίας χρησιμοποιοῦν πολὺ τὸ ποδήλατο.

Ἡ συγκοινωνία στή χερσόνησο καὶ τὰ νησιὰ γίνεται μὲ σιδηροδρόμους. Στοὺς πιὸ στενοὺς πορθμοὺς ὑπάρχουν γέφυρες (εἰκ. 94) καὶ ἀπὸ ἐκεῖ περνοῦν

οι άμαξοστοιχίες. Για νὰ περνοῦν τους φαρδύτερους ποδηλατούς, οι άμαξοστοιχίες φορτώνονται σὲ ε δικὰ πλοιά (εἰκ. 95). ¹Υπάρχουν τέτοια πλοια καὶ γιὰ τὴ Γερμανία, ὥστε παίρνοντας κανεὶς τὸ τραίνο ἀπὸ τὸ Βερολίνο φθάνει στὴ Κολεγκάη, ποὺ βρίσκεται σὲ νησί, χωρὶς νὰ βγῆ ἀπὸ τὸ τραίνο.

Εἰκ. 95. Οι άμαξοστοιχίες φορτώνονται σὲ ειδικὰ πλοιά.

Κτήσεις.

Η Δανία κατέχει τὴ Γροιλανδία.

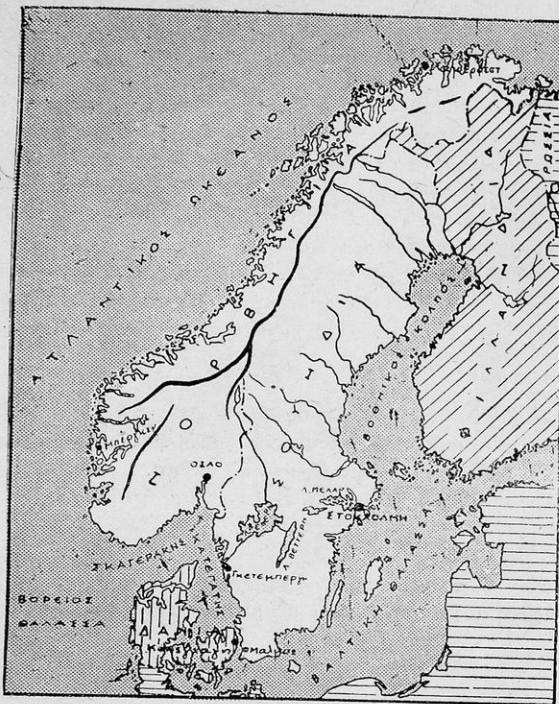
Η Γροιλανδία εἶναι ἡ μεγαλύτερη νῆσος τῆς Γῆς. Βρίσκεται στὰ βόρεια τῆς B. Ἀμερικῆς. Σκεπάζεται ἀπὸ μεγάλους παγετῶνες. Μόνο τὰ NΔ. παράλια τῆς λίγες βδομάδες πάθε χρόνο δὲν ἔχουν πάγους. Στὴ Γροιλανδία κατοικοῦν 17 χιλιάδες περίπου ίθαγενεῖς (¹Εσκιμώι) καὶ λίγοι Δανοί.

ΣΚΑΝΔΙΝΑΥΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

Θέση. ¹Εκταση.

Η Σκανδιναυικὴ χερσόνησος βρίσκεται στὸ βόρειο μέρος τῆς Εὐρώπης.

Ἐχει ¹εκταση 6 φορὲς σὰν τὴν Ἑλλάδα.

Εἰκ. 96. Ἡ Σκανδινανική Χερσόνησος.

"Εδαφος."

Τὸ ἔδαφος στὸ δυτικὸ μέρος εἶναι ὀρειγό. Στὸ ἀνατολικὸ μέρος τῆς χερσονήσου εἶναι πεδινό.

Παράλια.

Τὰ δυτικὰ παράλια δὲν ἔχουν ἀμμουδιές, ἀλλὰ ὑπάρχουν ἐκεῖ βράχοι ὑψηλοὶ καὶ ἀπόκρημνοι. Ἡ θάλασσα εἰσχωρεῖ ἐκατοντάδες χιλιόμετρα στὴ Ἑηό καὶ σχηματίζει τὰ λεγόμενα φιόρδς. Τὰ φιόρδς ἔχουν βαθειὰ νερὰ καὶ μέσα σ' αὐτὰ ταξιδεύουν πλοῖα. Σὲ μερικὰ μέρη τὰ φιόρδς εἶναι τόσο στενὰ καὶ οἱ ἀκτὲς τόσο ἀπόκρημνες, ὡστε τὸ φῶς δὲν μπαίνει ἐκεῖ μέσα καὶ τὸ νερὸ φαίνεται κατάμαυρο. "Οταν ταξιδεύῃ κανεὶς ἐκεῖ, νομίζει ὅτι εἶναι κλεισμένος μέσα σὲ βράχους.

Τὰ νότια καὶ ἀνατολικὰ παράλια ἔχουν μικροὺς κόλπους μὲ χαμηλοὺς βράχους.

*Ολυμπίας Μαρεῆ : Γεωγραφία Εύρωπης

Μπροστά ἀπ' ὅλα τὰ παράλια τῆς Σκανδιναυσικῆς χερσονήσου ὑπάρχουν πάρα πολλὰ νησιά (πάνω ἀπὸ 150.000 νησιά).

ΙΚΛΕΜΑ.

Τὰ δυτικὰ μέρη τῆς χερσονήσου ὑδέχονται τὴν ἐπίδραση τοῦ θερμοῦ φεύγατος Γκόλφ Στρήμη, τὸ δόποιον ἔχοται ἀπὸ τὸν κόλπο τοῦ Μεξικοῦ. Γι' αὐτό, ἂν καὶ ἔχουν μεγάλο γεωγραφικὸ πλάτος, δύμας δὲν ἔχουν καὶ ἀνάλογο κρύο. Ἡ θάλασσα ἐκεῖ σπάνια παγώνει. Στὰ ἀνατολικὰ παράλια ὁ Βοθνιακὸς κόλπος παγώνει κάθε χειμώνα, ἐπειδὴ ἐκεῖ δὲν ἔχοται ἡ ἐπίδραση τοῦ Γκόλφ Στρήμη. Στὰ δύψηλὰ μέρη τὸ κρύο εἶναι πάντοτε πολὺ καὶ τὸ καλοκαίρι δὲν κάνει ζέστη.

Οἱ ὑγροὶ ἄνεμοι τοῦ Ὁκεανοῦ συναντοῦν τὰ ὑψώματα τῆς χερσονήσου καὶ πέφτονταν ἐκεῖ βροχὲς τὸ καλοκαίρι καὶ χιόνια τὸ χειμώνα.

ΠΟΤΑΜΟΙ ΚΑΙ ΛΙΜΝΕΣ.

Ἄπο τις βροχὲς καὶ τὰ χιόνια τροφοδοτοῦνται ποταμοὶ καὶ λίμνες.

Τὸ νερὸ τῶν ποταμῶν, ποὺ κατεβαίνει ἀπὸ ψηλά, χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ κινοῦν μηχανές, οἱ δόποις παράγουν ἥλεκτρικὸ φεύγμα.

Μεγάλες λίμνες εἶναι ἡ Βένερον, ἡ Βέτερον καὶ ἡ Μέλαρο.

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚὴ ΔΙΑΧΡΕΣΗ.

Στὴ Σκανδιναυικὴ χερσονήσου ὑπάρχουν δυὸς κράτη: ἡ Σουηδία καὶ ἡ Νορβηγία. Τὰ κράτη αὐτὰ χωρίζονται μὲ μιὰ μεγάλη δροσειρά.

Σ Ο Υ Η Δ Ι Α

Ἡ Σουηδία κατέχει τὸ ἀνατολικὸ μέρος τῆς χερσονήσου. Τὸ μισὸ μέρος τοῦ ἑδάφους τῆς εἶναι τελείως ἄγονο. Στὸ ἄλλο μισὸ ὑπάρχουν δάση, μέρη ποὺ καλλιεργοῦνται, καὶ λειβάδια.

Τὰ δάση εἶναι ὁ πλοῦτος τῆς Σουηδίας, γιατὶ δίνουν ἀφθονη ἔυλεια, (εἰκ. 97) χαρτόμαξα καπλ. Ἐκεῖ ὑπάρχουν ἐργοστάσια, στὰ δόποια κατασκευάζονται σπίρτα, καὶ ἡ Σουηδία ἔχει σχεδὸν τὸ μονοπώλιο τῶν σπίρτων. Σουηδικὰ σπίρτα ἔχονται καὶ στὴν Ἐλλάδα.

Στὰ λειβάδια, ἐπειδὴ ἐκεῖ βρέχει πολὺ, ὑπάρχει πολὺ χόρτο καὶ βόσκουν πολλὲς ἀγελάδες. Γι' αὐτὸ ἡ Σουηδία παράγει γάλα καὶ βούτυρο καὶ γίνεται ἔξαγωγὴ αὐτῶν κυρίως στὴν Ἀγγλία.

Στὴ Σουηδία ὑπάρχουν μεταλλεύματα σιδήρου, χαλκοῦ καλπ. Δὲν ὑπάρχει δύμας πετροκάρβουνο, γιὰ νὰ τὰ κατεργασθοῦν. Γιὰ τὴν κατεργασία χρησιμοποιοῦνται ἥλεκτρικὸ φεύγμα, ποὺ παράγεται ἀπὸ πτώσεις τῶν νερῶν.

Ἡ Σουηδία ἔχει πληθυσμὸ 7 ἑκατομμύρια. Εἶναι λαὸς πολὺ πολιτισμένος.

Πολίτευμα ἔχουν βασιλευομένη δημοκρατία.

Οἱ πόλεις εἶναι μικρὲς καὶ βρίσκονται στὰ παράλια ἢ κοντὰ στὶς λίμνες.

Εἰκ. 97. Ἐπειδὴ στὴ Σουηδία ὑπάρχει πολλὴ ξιλεία, στὰ χωριά τὰ σπίτια εἰναι ξύλινα.

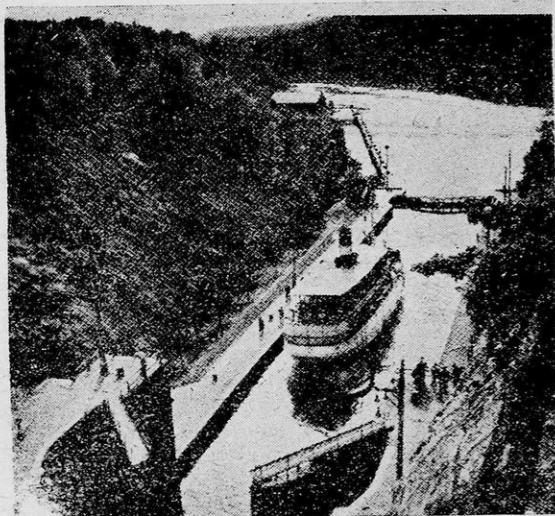

Εἰκ. 98. Ἔνας δρόμος στὴ Στοκχόλμη.

Η Στοκχόλμη (700 χιλ.) πρωτεύουσα, κοντά στή λίμνη Μέλαρ. Είναι κτισμένη πάνω σὲ νησιά (13), γι' αὐτὸ δονομάζεται Βενετία τοῦ Βορρᾶ. Παντοῦ ἔχει νερά, γέφυρες, πάρκα καὶ δασωμένα μέρη.

Τὸ Γκέτεμπεργκ (300 χιλ.) στὸν πόρθμὸ Κατεγάτη. Είναι τὸ σπουδαιότερο λιμάνι τῆς Σουηδίας, διότι τὸ λιμάνι τῆς Στοκχόλμης τὸ χειμώνα παγώνει.

Τὸ Μαλμός (130 χιλ.) λιμάνι στὸ νότιο ἄκρο τοῦ Κατεγάτη καὶ σταθμὸς

Εἰκ. 99. Διώρυγα Γκέτα.

σιδηροδρόμου γιὰ τὴ Δανία καὶ τὴ Γερμανία. Ὁ σιδηρόδρομος φορτώνεται σὲ πλοῖο.

Ἡ συγκοινωνία ἐξυπηρετεῖται μὲ σιδηροδρόμους ἀλλὰ καὶ μὲ πλοῖα, διότι διώρυγες συνδέουν τὶς λίμνες μεταξύ τους καὶ μὲ τὴ Βαλτικὴ Θάλασσα.

Μεγάλη διώρυγα είναι ἡ Γκέτα. Ὁρχίζει ἀπὸ τὸ Γκέτεμπεργκ στὸν πόρθμὸ Κατεγάτη, διασχίζει ὅλο τὸ νότιο μέρος τῆς Σουηδίας καὶ τελειώνει στὴ Βαλτικὴ Θάλασσα.

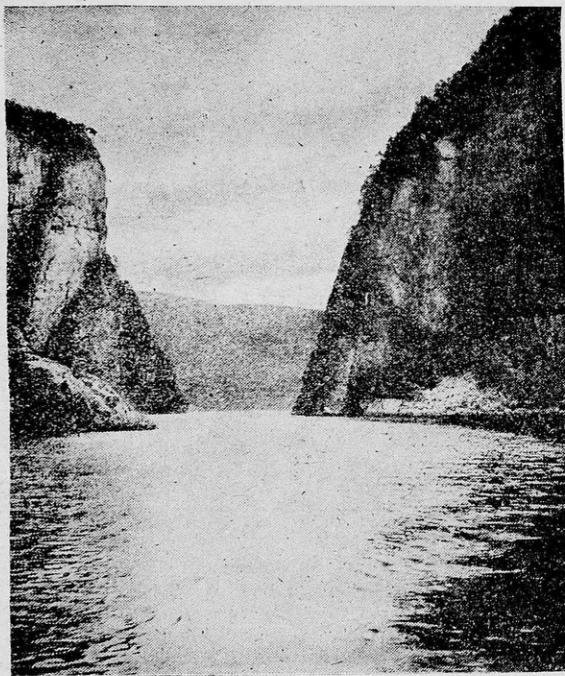
Οἱ Σουηδοὶ χρησιμοποιοῦν πολὺ τὰ ποδήλατα.

N O R V E G I A

Ἡ Νορβηγία κατέχει τὸ δυτικὸ μέρος τῆς Σκανδιναυικῆς χερσονήσου. Τὰ 3/4 τοῦ ἑδάφους τῆς είναι ἄγονα ἀλλὰ γραφικώτατα βουνά. Τὸ ἄλλο κατέχεται ἀπὸ δάση καὶ μόνο μικρὸ μέρος είναι καλλιεργήσιμο. Ὅπαρχουν λειβάδια, δύον

ἐκτρέφουν ἀγελάδες, οἱ δποῖες δίδουν γάλα καὶ βούτυρο καὶ γίνεται μικρὴ ἔξαγωγή.

Στὴ Νοοβηγία δπως καὶ στὴ Σουηδία ὑπάρχουν σιδηρομεταλλεύματα, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχουν πετροκόρβουνα καὶ πετρέλαιο. Γι' αὐτὸ κατεργάζονται τὰ σιδηρομεταλλεύματα καὶ ἐδῶ μὲ ἡλεκτρικὴ φεῦμα, ποὺ παραγεται ἀπὸ πτώσεις ὕδατων.

Εἰκ. 100. Νοοβηγία. Φιόρδ.

Οἱ Νοοβηγοὶ ἀσχολοῦνται μὲ τὴ θάλασσα. Ψαρεύουν κυρίως φέγγες καὶ μπακαλιάρους. Περίφημο εἶναι τὸ Νοοβηγικὸ μονυδονόλαδο, ποὺ παίρνουν ἀπὸ τὸ σηκότι τῶν μπακαλιάρων. Ἡ ἐμπορικὴ ναυτιλία τῆς Νοοβηγίας κατέχει τὴν τρίτη θέση στὴν Παγκόσμιο ναυτιλία. Γενικὰ οἱ Νοοβηγοί, ἐπειδὴ τὸ ἔδαφός τους εἶναι ἄγονο, εἶναι λαδὸς ναυτιλός.

“Αν καὶ ἡ ἔκταση τῆς Νοοβηγίας εἶναι μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν ἔκταση τῆς Μεγάλης Βρεττανίας, ἔχει πληθυσμὸ μόνον 3 ἑκατομμύρια, ἐπειδὴ εἶναι χώρα ἄγονη.

Πολίτευμα ἔχει βασιλευομένη Δημοκρατία.

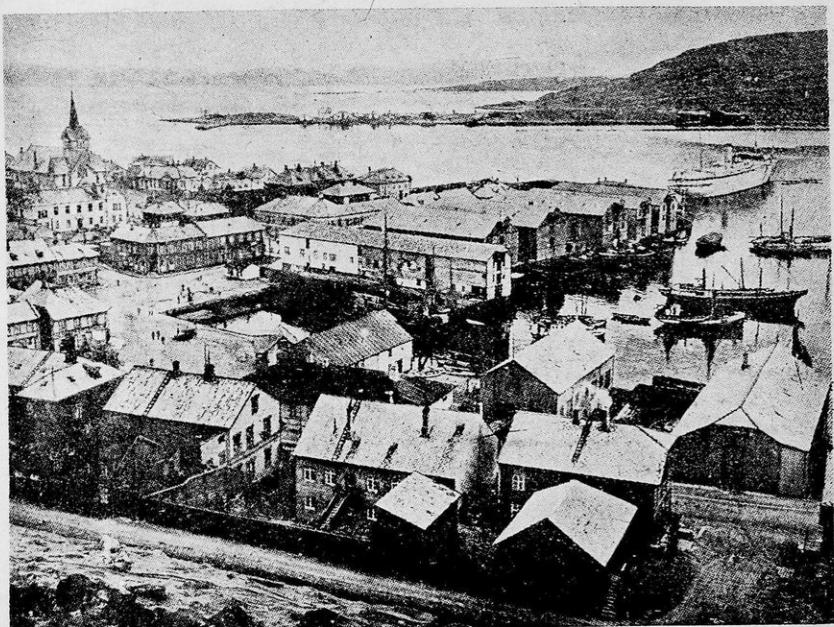
Είναι ή πρώτη χώρα, πού ३δωσε ψήφο στὶς γυναῖκες.

Οἱ πόλεις τῆς βρίσκονται κοντὰ στὰ παράλια καὶ εἶναι μικρές.

Τὸ Ὀσλό (250 χιλ.) στὸ βάθος μεγάλου φιδόδ στὸ πιὸ εὖφορο μέρος τῆς Νορβηγίας. Πρὸιν ὀνομαζόταν Χριστιανία. Είναι πολὺ πυκνοκατοικημένη πόλη, πιὸ πολὺ καὶ ἀπὸ τὴ N. Ὅροκη.

Τὸ Μπέργκεν (100 χιλ.).

Τὸ Χάμερφεστ, ἡ βορειότερη πόλη τῆς Εὐρώπης. -

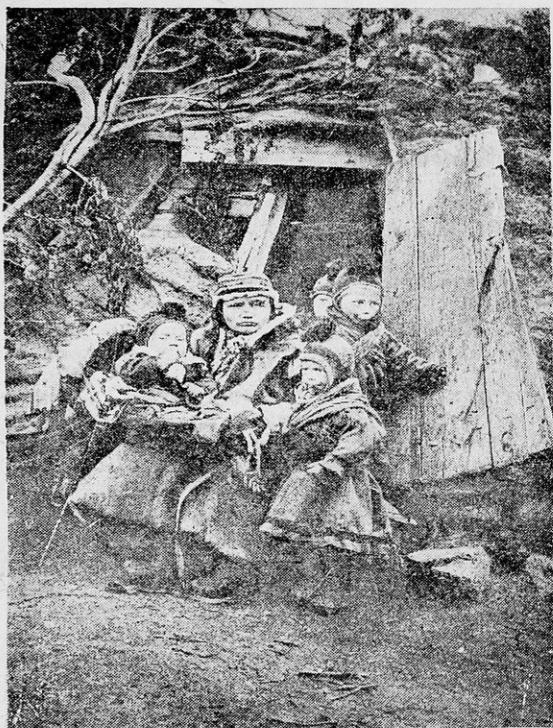
Εἰκ. 101. Χάμερφεστ. ἡ βορειότερη πόλη τῆς Εὐρώπης.

Ἐπειδὴ ἡ Νορβηγία εἶναι χώρα δρεινή, ἡ συγκοινωνία μὲ σιδηροδρόμους εἶναι δύσκολη. Μὲ τὴ Σουηδία ὑπάρχουν σιδηροδρομικὲς γραμμές, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ ἔκει ἡ συγκοινωνία γίνεται διὰ θαλάσσης.

Λ Α Π Ω Ν Ι Α

Τὸ βόρειο μέρος τῆς Νορβηγίας, Σουηδίας, Φιλλανδίας καὶ μικρὸ μέρος τῆς Ρωσίας δρομαζεται Λαπωνία. Είναι περιοχὴ πολὺ ψυχρὴ.

Οι Λάπωνες είναι κοντοί, άνήκουν στη Μογγολική Φυλή (εἰκ. 102).
Ασχολούνται κυρίως μὲ τὸ ψάρεμα. Ζῶα ἔχουν ταράνδους.

Εἰκ. 102, Λάπωνες.

ΜΙΚΡΑ ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

• Ισλανδία

Είναι νησί στὰ ΒΔ τῆς Ευρώπης. "Έχει πολλὰ ήφαιστεια· καὶ σκεπάζεται μὲ παγετῶνες.

"Έχει ἔκταση ὅση σχεδὸν ἡ Ἐλλάς, ἀλλὰ λίγους κατοίκους, 100 χιλιάδες. Οἱ Ἰσλανδοὶ εἰναι ἀπόγονοι Νοοβηγῶν. Δὲν ὑπάρχει ἐκεῖ κανένας ἀναλφάβητος.

"Απὸ ζῶα μόνο πρόβατα μποροῦν νά ζοῦν ἐκεῖ, γιατὶ δὲν ἔχει πολὺ χόρτο καὶ κάνει καὶ πολὺ κρύο.

Οἱ κατοικοι εἰναι προπάντων ψαράδες.

Προπολεμικά ή "Ισλανδία ήταν κτίση της Δανίας, ἀλλὰ κατὰ τὸν τελευταῖο πόλεμο ἀπέκτησε τὴν ἀνεξαρτησία τῆς.

ΑΞΤΕΝΣΤΑΞ·ε·ν

Βρίσκεται ἀνάμεσα στὴν Αὐστρία καὶ τὴν Ἐλβετία. ἔχει 12 χιλιάδες κατοίκους. Οἱ περισσότεροι εἰναι κτηνοτρόφοι.

ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΝ

Βρίσκεται ἀνάμεσα Γαλλίας, Βελγίου καὶ Γερμανίας. Ὑπάρχουν ἐκεῖ μεταλλεύματα σιδήρου, τὰ δοποῖα στέλνουν στὸ Βέλγιο, γιὰ νὰ τὰ κατεργασθοῦν. ἔχει πληθυσμὸ 300 χιλιάδες.

ΑΥΔΡΩ

Βρίσκεται στὰ Πυρηναῖα. Οἱ κάτοικοι της, 5 χιλιάδες, εἶναι προπάντων κτηνοτρόφοι.

ΑΓΙΟΣ ΜΑΡΞΙΟΣ

Εἶναι στὰ Ἀπέννινα κοντὰ στὴν πόλη Ρίμινι. Κάτοικοι 15 χιλ. Ἰταλοί. Εἶναι κυρίως κτηνοτρόφοι.

ΜΟΝΑΧΟ

Κοντὰ στὴ Νίκαια τῆς Γαλλίας. ἔχει πληθυσμὸ 20 χιλ. Πρωτεύοντα τὸ Μόντε Κάρλο. Οἱ κάτοικοι ζοῦν κυρίως ἀπὸ τὸν τουρισμό.

Τὸ Κράτος τῆς Ἀγίας Ἐδρας

Εἶναι τὸ μικρότερο κράτος τοῦ Κόσμου.

Βρίσκεται μέσα στὴν πόλη Ρώμη κι ἔχει ἔκταση 1,5 τετραγωνικὸ χιλιόμετρο. Ὁλη σχεδὸν ἡ περιοχὴ τοῦ Κράτους καλύπτεται ἀπὸ τὰ μεγάλα κτίρια τοῦ Βατικανοῦ. ἔχει ἐδρεύει ὁ Πάπας, ὁ ἀρχηγὸς τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ.

1. Ποιὰ κράτη ἔκτείνονται καὶ στὴν Εὐρώπη καὶ στὴν Ἀσία;
2. Ἀπὸ ποιὰ κράτη θὰ περάσῃ ἔνας, ποὺ πηγαίνει μὲ τραῖνο ἀπὸ τὴν Ἀθήνα στὸ Παρίσιο;
3. Ποιὰ μεγάλα λιμάνια τῆς Εὐρώπης ἔχεις, ποὺ βρίσκονται σὲ ποταμούς;
4. Ποιὰ κράτη τῆς Εὐρώπης δὲν ἔχουν καθόλου παράλια;
5. Γιατὶ οἱ ποταμοὶ τῆς Πολωνίας εἶναι παγωμένοι περισσότερον μῆνες ἀπὸ τοὺς ποταμοὺς τῆς Δυτικῆς Γερμανίας;
6. Ἡ Σουηδία καὶ ἡ Νορβηγία βρίσκονται στὸ ἴδιο γεωγραφικὸ πλάτος. Γιατὶ στὴ Σουηδία κάνει περισσότερο κρύο ἀπὸ τὴν Νορβηγία;

Γ'. Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΓΗΣ
ΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΤΗΣ ΓΗΣ

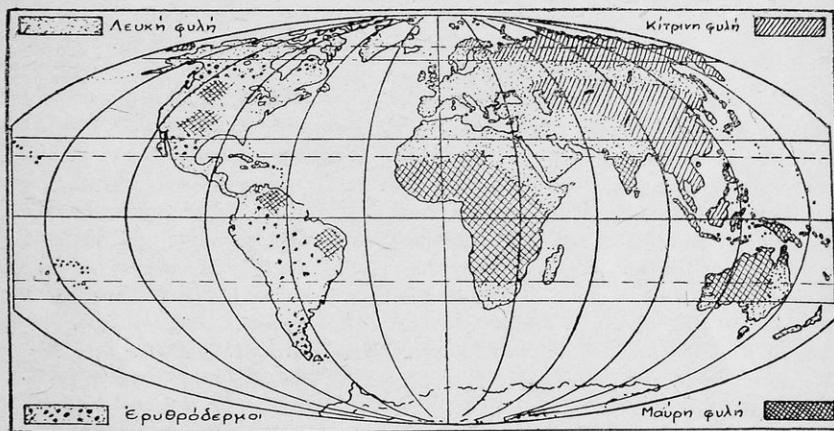
Πληθυσμός

“Ολόκληρη ή Γη ἔχει περίπου 2 δισεκατομμύρια 200 έκατομμύρια πληθυσμό (2.200.000.000).

Φυλές

Οι ἄνθρωποι διαφέρουν μεταξύ τους κατά τὸ χρῶμα τοῦ δέρματος, τὸ εἶδος τῶν μαλλιῶν τους κλπ. Γι' αὐτὸ διακίνομε 4 φυλές ἀνθρώπων :Λευκούς, Κίτρινους, Μαύρους καὶ Ἐρυθρόδερμους.

Λευκή Φυλή. Στή λευκή φυλή ἀνήκουν οἱ ἄνθρωποι, ποὺ τὸ δέρμα τους ἔχει χρῶμα λευκό καὶ τὰ μαλλιά τους εἰναι μαλακά. Είναι πολλοί, ἔνα δισεκατομμύριο (1.000.000.000), κι' ἔχουν ἀνώτερο πολιτισμό.

Εἰκ. 103. Ο χάρτης δείχνει σὲ ποιά μέρη ὑπάρχουν οἱ διάφορες φυλές.

Διαιροῦνται σὲ δυὸ τύπους, στοὺς τελείως λευκοὺς (Ἑανθοὺς καὶ μελαχροινοὺς) καὶ τοὺς μελαψούς.

Τελείως λευκοὶ εἰναι οἱ “Ελληνες, οἱ Ἰταλοί, οἱ Γάλλοι, οἱ Ἰσπανοί, οἱ Γερμανοί, οἱ Ἀγγλοι, οἱ Σκανδινανοί, οἱ Σλάβοι κ. ἄ. Οι λαοὶ αὐτοὶ κατοικοῦ ποδὸ πάντων στὴν Εὐρώπη, ἀλλὰ ἔχουν πάει καὶ ὡς μετανάστες στὴν Ἀμερική, στὴν Αὐστραλία κλπ.

Λευκοὶ μελαψοὶ εἰναι οἱ Φελλάχοι, οἱ Ἀραβες, οἱ Πέρσες, οἱ Ἰνδοὶ κ. ἄ. Κατοικοῦν στὰ Β. τῆς Ἀφρικῆς καὶ σὲ ωρισμένα μέρη τῆς Ἀσίας.

Κίτρινη Φυλή. Τὸ δέρμα τους ἔχει χρῶμα κίτρινο. Είναι μᾶλλον κοντοί.

Τὸ πρόσωπό τους εἶναι πλατύ, τὰ μῆλα τοῦ προσώπου τους ἔχειν, τὰ μάτια τους εἶναι λοξά, τὰ μαλλιά τους χονδρά καὶ μαῦρα.

Στὴν παλαιότερῃ ἐποχῇ εἶχαν σπουδαῖο πολιτισμό, ἀλλὰ ἔμειναν στάσιμοι καὶ σήμερα εἶναι καθυστερημένοι.

Κίτρινοι εἶναι 750 ἑκατομμύρια (750.000.000). Κίτρινοι εἶναι οἱ Κινέζοι, οἱ Ὑακωνέζοι, οἱ Μογγόλοι, οἱ κάτοικοι τῆς Β. Σιβηρίας, οἱ κάτοικοι τῆς βορειοτάτης Εύρωπης (Λάπτωνες) κ. ἄ.

Μαύρη φυλή. Τὸ δέρμα τους ἔχει χρῶμα μαῦρο. Τὰ χείλη τους εἶναι χονδρά, ἡ μύτη τους πλατεύει, τὰ μαλλιά τους εἶναι μαῦρα καὶ πολὺ κατσαρά.

Κατοικοῦν προπάντων στὶς θερμές χώρες τῆς Γῆς (Κεντρικὴ καὶ Νότιος Ἀφρική, Δεκάν τῶν Ἰνδιῶν, Βόρειος Ανδραβαλία καὶ ἀρκετοὶ στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς).

Φυλὴ Ἐρυθροδέρμων. Οἱ Ἐρυθροδέρμοι στὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου μοιάζουν μὲ τοὺς Κίτρινους. Τὰ μαλλιά τους εἶναι μαῖς οι καὶ σκληρά. Τὰ μῆλα τοῦ προσώπου τους ἔχειν. Τὸ δέρμα τους ἔχει λίγο τὸ χρῶμα τοῦ χαλκοῦ. Ἐρυθροδέρμοι εἶναι οἱ ιθαγενεῖς τῆς Ἀμερικῆς. Χρόνο μὲ τὸ χρόνο λιγοστεύουν.

Γλῶσσες.

Οἱ λευκοὶ μιλοῦν Ἑλληνικά, ἡ γλῶσσαν ποὺ προηλθε ἀπὸ τὰ λατινικά (γαλλικά, ιταλικά, ἰσπανικά, ουσμανικά κλπ.), ἡ γερμανικά, ἀγγλικά, σλαβικά, ἔβραικά, ἀραβικά, περσικά, ἴνδικά. "Ολες αὐτές οἱ γλῶσσες γράφονται μὲ γράμματα, ποὺ τὸ καθένα παριστᾶ ὡρισμένη φωνή, δύος γίνεται στὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα.

Οἱ κίτρινοι μιλοῦν οἱ πιὸ πολλοὶ κινέζικα. Στὴ γλῶσσα τῶν Κινέζων οἱ λέξεις εἶναι μονοσύλλαβες καὶ κάθε λέξη γράφεται μὲ ἓνα μόνο σύμβολο, π. χ. ἡ λέξη βουνὸ λέγεται στὰ κινέζικα Σὰν καὶ γράφεται μὲ ἓνα τρίγωνο, ποὺ ἔχει μιὰν κοκκίδα στὴν μέση του. 'Ο ποταμὸς λέγεται στὰ κινέζικα Χό καὶ γράφεται μὲ δύο παραλλήλες γραμμές, ἀνάμεσα στὶς δύο τοῖς ὑπάρχει μιὰ γραμμὴ τεθλασμένη. Οἱ Κινέζοι ἔχουν παράξενα δόνόματα. "Ενας, ποὺ δονομάζεται Σὰν Χό, γιὰ νὰ γράψῃ τὸ δόνομά του ζωγραφίζει τὸ σύμβολο τοῦ βουνοῦ (Σὰν) καὶ τὸ σύμβολο τοῦ ποταμοῦ (Χό).

Οἱ μαῦροι μιλοῦν δικές τους γλῶσσες. Μιὰ ἀπ' αὐτές λέγεται «μπαντοῦ».

Οἱ ἐρυθροδέρμοι μιλοῦν ἄλλη γλῶσσα, ἡ δποία χάνεται μαζὶ μὲ τὴ φυλὴ τους.

"Απὸ τὶς Εύρωπαϊκὲς γλῶσσες ἔκεινη ποὺ μιλέται περισσότερο στὸν Κόσμο εἶναι τὰ Ἀγγλικά.

Θρησκείες.

"Ολοι οἱ λαοὶ παραδέχονται πῶς ὑπάρχει Θεός, ποὺ δημιούργησε τὸν Κόσμο. "Άλλοι πιστεύουν σ' ἔνα Θεὸν καὶ λέγονται Μονοθεϊστὲς καὶ ἄλλοι σὲ πολλοὺς Θεοὺς καὶ λέγονται Πολυθεϊστές.

Μονοθεϊστὲς εἶναι οἱ Χριστιανοί, οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ Μουσουλμάνοι.

Οἱ Χριστιανοί εἶναι χωρισμένοι σὲ Ὁρθόδοξους, Διαμαρτυρόμενους καὶ

Καθολικούς. Ὁρθόδοξοι εἶναι οἱ Ἑλληνες, οἱ Σέρβοι, οἱ Ρουμάνοι καὶ ἄλλοι. Διαμαρτυρόμενοι εἶναι πολλοί κατοικοι τῆς Β. Ἀμερικῆς, πολλοί Ἀγγλοι, Γερμανοί, Σουηδοί, Νορβηγοί καὶ ἄλλοι. Καθολικοί κατοικοῦν προπάντων στὴν Κεντρική Εὐρώπη καὶ στὴν Κεντρική καὶ Νότιο Ἀμερική. Ὄλων τῶν Χριστιανῶν οἱ ιερά βιβλία εἶναι ἡ Παλαιὰ Διαθήκη καὶ ἡ Καινὴ Διαθήκη (Εὐαγγέλιο κλπ.).

Ίουδαῖοι εἶναι μόνον οἱ Ἐβραῖοι. Αὗτοι εἶναι σκορπισμένοι σ' όλο τὸν Κόσμο. Ιερὸς βιβλίο τους εἶναι ἡ Παλαιὰ Διαθήκη.

Μουσουλμάνοι εἶναι οἱ Τούρκοι, οἱ Ἀραβες, οἱ Πέρσες, πολλοί Ἰνδοί καὶ ἄλλοι. Κατοικοῦν στὴ Δυτικὴ Ἀσία καὶ σὲ μεγάλο μέρος τῆς Ἀφρικῆς. ἔχουν ιερό τους βιβλίο τὸ Κοράνι.

Πολυμετείστεροι εἶναι οἱ Ἰνδοί, οἱ Κινέζοι, οἱ Μαῆδοι τῆς Ἀφρικῆς, οἱ Ιθαγενεῖς τῆς Ανταρκτικῆς, οἱ Ιθαγενεῖς τῆς Ἀφρικῆς, οἱ Ιθαγενεῖς τῆς Σιβηρίας κ.ἄ.

Πολιτεύματα.

Τὰ περισσότερα Κράτη τῆς Γῆς ἔχουν δημοκρατικὸ πολίτευμα. Οἱ πολίτες δηλαδὴ ἔχοντες βουλευτές, οἱ δυοῖνοι νομοθετοῦν καὶ ἔλεγχον τὴν Κυβέρνηση. Ὅπαρχουν δημοκρατίες, ποὺ ἔχουν βασιλέα κληρονομικὸ (Ἐλλάς, Ἀγγλία κλπ.). Ἀλλες δημοκρατίες (Ηνωμένων Πολιτειῶν Ἀμερικῆς, Μεξικοῦ, Βραζιλίας, Γαλλίας κλπ.) δὲν ἔχουν βασιλέα, ἀλλὰ Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας, τὸν δύοῖνον ἔχοντες μὲν ψηφοφορία.

Σ' ἄλλα Κράτη δλη τὴν ἔξουσία τὴν ἔχει ἔνας ἀνθρωπος. Αὗτος κάνει τὸν Νόμους κι' αὐτὸς διορίζει τὸν βοηθούντον, ποὺ τοὺς ἔλεγχει ὁ Ἰδιος. Τὸ πολίτευμα αὐτὸς λέγεται δικτατορία. Τέτοιο πολίτευμα ἔχει π. χ. ἡ Ισπανία.

Σ' ἄλλα Κράτη ἡ ἔξουσία ἔχει περιέλθει σ' ἕνα κόμμα. Τὴν ἔξουσία τὴν πήρε διὰ τῆς βίας (Ρωσία, Βουλγαρία, Νοτιοσλαβία, Ἀλβανία κλπ.).

Τὰ μεγάλα Κράτη τῆς Γῆς.

Τὸ μεγαλύτερο Κράτος στὸν πληθυσμὸ εἶναι ἡ Βρετανικὴ Κοινοπολιτεία μὲ 580 ἑκατομμύρια. Ἐπειτα ἔρχεται ἡ Κίνα μὲ 460 ἑκατομμύρια. Ἐπειτα ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωση μὲ 210 ἑκατομμύρια καὶ οἱ Ηνωμένες Πολιτείες Ἀμερικῆς μὲ 140 ἑκατομμύρια. Ἡ Γαλλία μὲ τὶς ἀποικίες τῆς ἔχει 114 ἑκατομμύρια (εἰκ. 104).

Κράτη γειτονεκά.

Όνομα Κράτους	Έκταση σὲ τετρ. χιλιόμ.	Πληθυσμὸς
Τονδκία	763.000	19.000.000
Ρουμανία	300.000	16.000.000
Νοτιοσλαβία	250.000	14.000.000
Βουλγαρία	103.000	6.000.000
Ἀλβανία	30.500	1.000.000
Ἐλλάς	132.000	7.800.000

Εἰκ. 104. Τὰ μεγαλύτερα κράτη στὸν πληθυσμό.

Οἱ μεγαλύτερες πόλεις τοῦ Κόσμου.

Στὴν Ἀμερικὴ	{	Νέα 'Υόρκη	10.000.000	κάτοικοι
		Σικάγο	3.500.000	"
		Φιλαδέλφεια	2.000.000	"
		Ρίον Ἰανέζο	1.700.000	"
Στὴν Αὐστραλίᾳ		Σίδνεϋ	1.500.000	"
Στὴν Ἀσίᾳ	{	Τόκιο (Ἰαπωνία)	3.500.000	"
		Σαγκάν (Κίνα)	3.500.000	"
		Οζάκα (Ἰαπωνία)	3.000.000	"
		Καλκούτα (Ινδίες)	2.000.000	"
Στὴν Ἀφρικὴ		Κάϊρο (Αἴγυπτος)	1.300.000	"
Στὴν Εὐρώπη	{	Λονδῆνον	8.500.000	"
		Παρίσι	4.000.000	"
		Μόσχα	4.500.000	"
		Λένινγκραντ	3.000.000	"

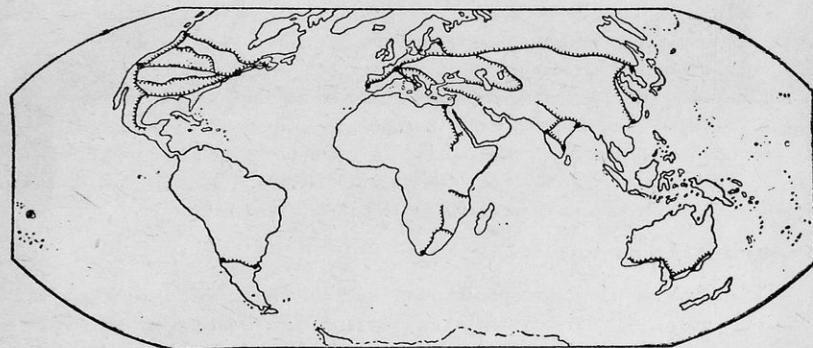
ΣΥΓΚΩΝΙΣΣΕ

Μὲ τοὺς σιδηροδρόμους, τὰ αὐτοκίνητα, τὰ πλοῖα καὶ τὰ ἀεροπλάνα μεταφέρονται οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ἐμπορεύματα ἀπὸ τὴν μιὰ ἀκρῃ τῆς Γῆς στὴν ἄλλη.

Σεδηρόδρομοι.

Στὴν Εὐρώπη τὸ σιδηροδρομικὸ δίκτυο εἶναι πολὺ πυκνό. Διεθνεῖς γραμμὲς ὑπάρχουν κατὰ δύο διευθύνσεις:

- α) Ἐπό Δ. πρὸς τὰ ΒΑ. Λισσαβώνα—Παρίσι—Βερολίνο—Λένινγκραντ.
β) Ἐπό Δ. πρὸς τὰ ΝΑ. Μὲ τὸ Σεμπλόν Ἐξπρές: Καλαί—Παρίσι—
Λωζάνη—Μιλᾶνο—Μπριντζί, καὶ μὲ τὸ Ἐξπρές Ὁριάν: Μιλᾶνο—Τεργέστη—
Βελιγράδι—Θεσσαλονίκη—Κωνσταντινούπολις.

Εἰκ. 105. Μεγάλες σιδηροδρομικές γραμμές.

Στὴν Ἀσία:

- α) Ὁ ὑπερσιβηρικὸς σιδηρόδρομος.
β) Ὁ σιδηρόδρομος Καυκάσου—Κασπίας—Τουρκεστάν.
γ) Ὁ σιδηρόδρομος ἀπὸ τὸ Χαϊδάρ Πασσᾶ (ἀπέναντι στὴν Κων/πολι) πρὸς τὸν Περσικὸ Κόλπο. Τὸ τραίνον αὐτὸν ἔχει δυὸ διακλιδώσεις ἀπὸ τὴν Συρία. Δηλαδὴ ὑπάρχει γραμμὴ Συρία—Αἴγυπτος καὶ ἄλλη Συρία—Ἄραβια.
δ) Οἱ σιδηρόδρομοι Ἰνδιῶν, Ἰνδοκίνας καὶ Κίνας.

Στὴν Ἀφρικὴ ὑπάρχουν λίγες σιδηροδρομικὲς γραμμές. Ὁ ὑπεραφρικανικὸς (ἀπὸ τὴν Μεσόγειο πρὸς τὸ ἀκρωτήριο τῆς Καλῆς Ἐλπίδος) εἶναι ὅνειρο, ποὺ δὲν πραγματοποιήθηκε.

Στῇ Β. Ἀμερικῇ ὑπάρχουν σιδηρόδρομοι, οἱ δόποι οι διασχίζουν τὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες Ἀμερικῆς, τὸν Καναδᾶ, τὸ Μεξικό. Ἀλλοι πηγαίνουν ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸ πρὸς τὸν Εἰρηνικὸ καὶ ἄλλοι ἀπὸ τὰ βόρεια στὰ νότια.

Η Ν. Ἀμερικὴ εἶναι πτωχότερη σὲ σιδηροδρόμους. Φέρουν αὐτοὶ τὰ προϊόντα στοὺς λιμένες. Ὑπάρχει σιδηροδρομικὴ γραμμή, ποὺ ἐνώνει τὸν Εἰρηνικὸ μὲ τὸν Ἀτλαντικό. Ἄρχεται ἀπὸ τὸ Μπουένος Ἀϊρες καὶ φθάνει στὸ Βαλπαραΐζο.

Στὴν Αὐστραλίᾳ στὸ ΝΑ. μέρος της, ποὺ κατοικεῖται, ὑπάρχει πυκνὸς σιδηροδρομικὸ δίκτυο.

Θαλάσσιες συγκοινωνίες.

Μποροῦμε νὰ διακρίνωμε δυὸ διευθύνσεις στὶς θαλάσσιες συγκοινωνίες. Ἡ μιὰ εἶναι παράλληλη μὲ τὸν Ἰσημερινὸ καὶ ἡ ἄλλη κάθετη σ' αὐτόν.

Οἱ θαλάσσιες συγκοινωνίες, ποὺ εἰναι παράλληλες μὲ τὸν Ἰσημερινό, εἰναι πυκνότερες στὶς Εὔκρατες Ζῶνες, γιατὶ ἐκεῖ βρίσκονται πολιτισμένα Κράτη.

Τὰ πλοῖα, ποὺ ταξιδεύουν στοὺς Ὡκεανούς, μπαίνονταν μέσα στὰ θαλάσσια δεύματα, γιὰ νὰ προχωροῦν πιὸ γρήγορα. Π. χ. ὅταν πηγαίνουν ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ στὴν Εὐρώπη, μπαίνονταν μέσα στὸ Ρεῦμα τοῦ Κόλπου. Ὅταν πηγαίνουν ἀπὸ τὴν Ἰαπωνία στὴ Δ. Ἀμερική, μπαίνονταν μέσα στὸ Κοῦρο Σίβο. Γι' αὐτὸ σὲ ὥρισμένα μέρη τῶν Ὡκεανῶν ταξιδεύουν περισσότερα πλοῖα.

*Ἐκτὸς ἀπὸ βαπόρια ταξιδεύουν καὶ μεγάλα ίστιοφόρα. Μεταφέρουν ἐμπορεύματα, ποὺ δὲν εἰναι ἀνάγκη νὰ φθάσουν γρήγορα, ὅπως τὸ νίτρον τῆς Χιλῆς καὶ ἄλλα δρυκτὰ μακρυνῶν χωρῶν. Τὰ ίστιοφόρα ἔχουν καὶ μηχανές, αὐτὲς δύος τίς χρησιμοποιοῦν μόνον, ὅταν δὲν φυσᾶ ἀνεμος. *Ἐπειδὴ τὰ ίστιοφόρα σχεδὸν δὲν ξοδεύουν καύσιμα, τὰ ἔξοδα μεταφορᾶς εἰναι μικρά.

*Αεροπορικὲς συγκοινωνίες.

Τὰ ἀεροπλάνα εἰναι σπουδαῖο μέσο συγκοινωνίας καὶ γιὰ ἐπιβάτες καὶ γιὰ ἐμπορεύματα. *Έχουν ταχύτητα μεγαλύτερη ἀπὸ ἄλλα μέσα. Περοῦν ἀπὸ μέρη δύσβατα, θάλασσες, ἐρήμους κλπ., χωρὶς νὰ εἰναι ἀνάγκη νὰ γίνουν ἔργα, δηλαδὴ κυτασκευὴ δρόμων, στρώσιμο γραμμῶν, δημιουργία λιμανιῶν. *Υπάρχει μόνον ἀνάγκη ἀεροδρομίων δηλαδὴ πεδινῆς ἐπιφανείας, ὅπου γίνεται ἡ προσγείωση καὶ ἡ ἀπογείωση τοῦ ἀεροπλάνου.

Τὰ ἀεροπλάνα ἀπὸ μέρα σὲ μέρα τελειοποιοῦνται καὶ μεταφέρουν μεγαλύτερα φορτία σὲ μεγαλύτερες ἀποστάσεις, χωρὶς νὰ εἰναι ἀνάγκη νὰ σταθμεύουν σὲ ἐνδιάμεσους σταθμούς.

*Ο τεχνικὸς πολιτισμὸς τοῦ ἀνθρώπου διαρκῶς προοδεύει καὶ οἱ ἀνθρωποι ζηχονται διοένα σὲ μεγαλύτερη ἐπικοινωνία μεταξύ τους.

ΤΕΛΟΣ

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Αλβανία	Σελ.	45— 47
*Αστρα	»	12— 16
Αύστρια	»	85— 88
Βέλγιον	»	67— 70
Βουλγαρία	»	40— 43
Βρεττανικές νήσοι	»	76— 81
Γαλλία	»	61— 67
Γερμανία	»	82— 85
Γῆ	»	1— 11
Δανία	»	109—112
*Ελβετία	»	88— 93
*Ελλάς	»	22— 39
Εύρωπαική Τουρκία	»	36— 40
*Ισπανία	»	56— 58
*Ιταλία	»	48— 54
Κάτοικοι τῆς Γῆς	»	121—126
Λαπωνία	»	118
Μεγάλα Κράτη τῆς Γῆς	»	118—119
Μεγαλύτερες πόλεις τοῦ Κόσμου	»	124
Μικρά Κράτη	»	119
Νορβηγία	»	116—118
Νοτιοσλαβία	»	43— 45
*Ολλανδία	»	70— 76
Ούγγαρια	»	95— 96
Πολωνία	»	100—101
Πορτογαλία	»	58— 61
Ρουμανία	»	97— 99
Ρωσία	»	104—108
Σοβιετική Ένωση	»	108
Σουηδία	»	114—116
Συγκοινωνίες	»	124—126
Τσεχοσλοβακία	»	93— 94
Φιλλανδία	»	101—103

Ολυμπίας Π. Μακρῆ:

ΓΕΩΓΡΑΦΙΕΣ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ

- 1) Γεωγραφία τῶν Ἡπείρων, γιὰ τὴν Ε' Τάξη.
2) Γεωγραφία τῆς Εύρωπης » » ΣΤ' Τάξη.
-

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΣΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ & ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Δισις ΔΙΔ. ΒΙΒΑΙΩΝ

Αριθ. Πρωτ. 54408

Αθῆναι τῇ 22-6-50

Πρός

τὴν κ. ΜΑΚΡΗ ΟΛΥΜΠΙΑΝ

όδος Μαντζαγριωτάκη 93 (Καλλιθέα)

Ανακοινοῦμεν ὅτι διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 54410/1950
ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργείου μετὰ σύμφωνον γνωμοδότησιν
τοῦ Κεντρικοῦ Γνωμοδοτικοῦ καὶ Διοικητικοῦ Συμβουλίου
τῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἐνεργίθη ὅπως χοησιμοποιηθῇ ὡς βοηθός
θητικὸν βιβλίον τοῦ μαθήματος τῆς Γεωγραφίας διὰ τὸν
μαθητὰς τῆς Σ.Τ. τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τὸ
ὑπότιτλον ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΕΥΡΩΠΗΣ βιβλίον ὑμῶν ἐπὶ¹
μίαν τριετίαν.

Παρακαλοῦμεν ὅμεν ὅπως μεριμνήσητε διὰ τὴν ἔγκαιρον
ἐκτύπωσιν τοῦ βιβλίου τούτου συμμορφουμένη πρὸς τὰς
ὑποδείξεις τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου καὶ τὸν κανο-
νισμὸν ἐκδόσεως βοηθητικῶν βιβλίών τοῦ Δημοτ. Σχολείου.

ΕΝΤΟΛΗ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Χ. ΜΟΥΣΤΡΗΣ